

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

KETVIRTADIENIS – THURSDAY • ŠEŠTADIENIS – SATURDAY, LIEPOS – JULY 2–4, 2015 • Vol. CVI Nr. 77–78 Kaina 2 dol.

4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 07-02-15

ŠIAME NUMERYJE:

Susipažinkime: lietuviška
Čikaga – 11 psl.

Ryški žvaigždė –
Darius Lapinskas – 15 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Čikaga uždainuos lietuviškai!

Detroite Ritmas aplankė „Momiestelio“ choristus.

Melodija repetavo kartu su Toronto jaunimo chorų „Facebook“ nuotraukos

San Franciske Ritmą pasitiko išdykėliai „Ūkanos“ choristai, kuriems vadovauja Indrė Viskontaitė.

Ši savaitgalį Čikagoje – trijų dienų lietuviškos muzikos šventė! Mūsų naujieji draugai Ritmas ir Melodija apskrido visą Šiaurės Amerikos žemyną – nuo Atlanto iki Ramiojo vandenyno, nuo Floridos iki Kanados. Visur jie sutiko daugybę jaunų ir ne tokių jaunų balsingų lietuvių, kurie be lietuviškos dainos gyventi negali.

Ir štai pagaliau visi tie gražūs 1 400 balsų, 65 chorai iš JAV, Kanados, Lietuvos ir Jungtinės Karalystės susirinko kartu dainuoti dešimtoje Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventėje. Sveikiname juos ir tūkstančius kitų lietuvių su šeimomis, atvykusius į šventę! Čikaga svetingai visų jūsų laukia!

**TAUTIŠKA
GIESMĖ
aplink pasaulį**

Millennium Park Čikagoje
liepos 6 d. 11 val. r.

SUSITIKSIME!

Lietuva, Tėvyne mūsų,
Tu didvyrių žeme,
Iš praeities Tavo sūnūs
Te stiprybę semia.

Tegul Tavo vaikai eina
Vien takais dorybės,
Tegul dirba Tavo naudai
Ir žmonių gėrybei.

Tegul saulė Lietuvoj
Tamsumas prašalina,
Ir šviesa, ir tiesa
Mūs žingsnius telydi.

Tegul meilė Lietuvos
Dega mūsų širdyse,
Vardan tos Lietuvos
Vienybė težydi!

Teksto ir muzikos autorius
– Vincas Kudirka

PRISIMINKITE DRAUGĄ SAVO TESTAMENTE

www.draugas.org/palikimai

Tel. 773-585-9500

IŠ REDAKCIJOS

Lietuvybės versmė esame mes patys

RAMUNĖ LAPAS

Kad sena gali būti nauja ir gyva, akivaizdžiai įrodo į dešimtąją Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventę Čikagoje susirinkę dainorėliai – nuo didelių chorų iki į chorelius susibūrusių kelių entuziastų – kad tik galėtų dalyvauti šventėje.

„Draugas” – kitas pavyzdys, kad ne metai lemia gyvybingumą. „Draugas” dvigubai senesnis nei Dainų šventės tradicija išeivijoje: šventės reguliariai pradėtos rengti 1956 metais, „Draugas” leidžiamas nuo 1909-ųjų; kitą savaitę – jau 106-asis mūsų laikraščio gimtadienis!

Jis gyvas ne tik pasišventusios mūsų senosios kartos dėka, kuri daug dešimtmečių skaito, remia „Draugą”, rūpinasi jo ateitimi, bet ir dėka jų vaikų ir vaikų vaikų, mūsų jaunosios kartos, tokių, kaip 17-metė Gabrielė Gedo, kuriai svarbu yra jos šaknys, jos šeimos ir tautos kultūrinis ir intelektualinis palikimas (3 psl.).

Džiugiai pasitikdamas Dainų šventės dalyvius Čikagoje „Draugas” paruošė keletą skaitinių specialiai jiems: Rimas Černius parengė Šiaurės Amerikos lietuvių dainų švenčių apžvalgą, iliustruotą įdomiomis nuotraukomis (8–9 psl.), o Laima Apanavičienė savo straipsnyje prisimena mums visiems brangų lietuviškos muzikos puoselėtoją išeivijoje, iškeliavusį Amžinybės paskutinę praėjusių metų dieną Faustą Strolią (10 psl.).

Šioje laidoje prisimename ir neseniai šį pasaulį apleidusį kompozitorių Darių Lapinską – vieną iš ryškiausių lietuviško muzikinio pasaulio žvaigždžių (15–19 psl.). Tikimės, kad jo kūrybos gerbėjams ir mažai apie jį žinantiems, bet besidomintiems muzika lietuviams bus įdomu paskaityti R. Černiaus ir Vyto Beleškos straipsnius apie šią neeilinę asmenybę.

Tiems šventės dalyviams, kurie lankosi Čikagoje pirmą kartą, Raimundas M. Lapas paruošė staigmeną – lietuviškos kultūrinės Čikagos gidą su žemėlapiu (jį parengė antrosios kartos Amerikos lietuvis Andrew Matranga). Tikimės, kad šiomis gairėmis galės pasinaudoti ne tik svečiai, bet iš smalsūs „Vėjų mieste” gyvenantys lietuviai (11–14 psl.).

Tęsiant pažintį su Čikaga siūlome paskaityti ir dviejų jaunų autorių straipsnius apie neseniai mūsų mieste atsidadariusias lietuvių dizainerių drabužių parduotuvę (Loretos Steffens „Monique Boutique” – 6 psl.) ir meno galeriją (Arijos Rasutytės „Kviečia unikali meno sala” – 7 psl.). Beje, Arija Rasutytė – Lidijos ir Vytenio Rasučių duktė, gimusi Čikagoje, augusi Lietuvoje, dabar sugrįžo į gimtąjį miestą ir neseniai baigė studijas universitete. Tiems, kurių likimas susiklostė atvirkščiai, t. y., anksčiau ar vėliau palikusiems Lietuvą, bet galvojantiems apie sugrįžimą į ją, LR Vyriausybė sukūrė išsamų informacinį tinklalapį, kurį pristato nuolatinis „Draugo” bendradarbis Vitalius Zaikauskas (3 psl.).

Nuolatinis skyrelis, vedamas Vaidos Lowell – „Rytys” pasakoja apie Rytų pakrantės chorų pasiruošimą ir palydėtuves į Dainų šventę (4–5 psl.). Beje, skyrelis „Vakarų krantas” dar vis be redaktoriaus – susidomėję atsiliepkite!

Sporto žinių, kurias redaguoja Dainius Ruževičius, rasite 19 psl. Mūsų ištikimi skaitytojai, Romualdas Kriaučiūnas ir John Rapšys – taip pat yra ir šmaikštūs autoriai – jų humoristinę poeziją ir prozą skaitykite skyrelyje „Spygliai dygliai” (22 psl.).

Tad įdomaus skaitymo, smagios šventės, prasmingo buvimo kartu, atmintinos viešnagės Čikagoje ir neužmirškime, kad tiek Dainų šventės, tiek „Draugas” gyvuos tol, kol gyvi būsime mes, lietuviškų kultūrinių tradicijų tęsėjai išeivijoje!

OPERA, INTELEKTAS IR ISTORIJA: senelio įtaka mano gyvenime

GABRIELĖ GEDO

Neseniai (birželio 23 d.) suėjo dveji metai, kai užgeso žinomo politologo, Vilniaus universiteto garbės daktaro, profesoriaus Tomo Remeikio gyvybė. Profesorių prisimena jo anūkė Gabrielė Gedo.

KB vedė mano senelio bylą. Tada jis net negyveno Lietuvoje, bet sovietai jo bijojo. Jį vadino „erudit”. Man atrodė, kad čia iš tikrųjų yra didelis komplimentas – sovietai manė, kad mano senelis buvo toks protingas ir intelektualus, kad jis kėlė grėsmę Sovietų Sąjungai. Šitos mano senelio charakteristikos yra tos, kurios man padarė didžiausią įspūdį.

Kai buvau maža, girdėjau, kad Vilniaus universitetas mano seneliui suteikė garbės daktaro laipsnį. Nemanau, kad tada supratau už ką. Kai pagaliau nuvykau į Lietuvą pirmą kartą, norėjau pamatyti vietą universitete, kur jam buvo suteiktas tas daktaro laipsnis. Kai mūsų gidė klausė, kodėl norėjau tą salę pamatyti, jai papasakojau apie savo senelį, o kai pasakiau senelio vardą, ji nustebo ir džiugiai mums rodė visokius kambarius, kurių paprastai nerodo turistams. Tada dar visai nesupratau senelio darbo svarbumo.

Kai tapau vyresnė, pradėjau labiau suprasti savo senelio vaidmenį ir lietuviškame, ir akademiniame pasaulyje. Jis man atskleidė intelektualumo svarbą ir įdiegė pagarbą tokiam darbui. Jis vertino savo ir kitų žmonių idėjas, bet tuo pačiu nežiūrėjo į save per rimtai. Jis visada mėgdavo mane erzinti. Prisimenu, kaip jis vaikščiodavo po namą ir aplink baseiną su mano sese, dainuodamas operą. Jis mane išmokė sunkiai dirbti, bet taip pat supratau, kad ir dirbant reikia juokauti. Senelis man rodė, kaip vertinti mokslingumą ir džiaugtis turiningomis diskusijomis. Kalbant trumpai, jis savo pavyzdžiu parodė, kas yra intelektualus žmogus ir leido suprasti, kad aš galėčiau tokia būti.

Labai žavėjausi savo senelio drąsa. Girdėjau, kad daug žmonių pyko, nes jis rašė savo disertaciją apie Lietuvos Komunistų partiją, kuri egzistavo ir nepriklausomybės laikais. Man atrodė, kad šitas mano senelio veiksmas buvo labai įdomus ir narsus, nes jis turbūt žinojo, kad žmonės į tai reaguos piktai. Mano senelyje buvo toks užsidegimas ir meilė savo darbui. Manau, kad ir aš turiu tą aistrą, nors gal ir esu tylesnė. Norėčiau būti tokia intelektualė, kaip jis – skelbianti kokią nors tiesą, net jeigu kitiems ji ir nepatiktų.

Senelis pradėjo mano šeimoje lietuviško rašymo tradiciją. Jis rašė savo politinių mokslų knygas ir straipsnius ir dirbo keliuose leidiniuose („Lietuanus”, „Akiračiai” ir

„Mūsų vytis”). Vėliau mano mama pradėjo rašyti ir straipsnius „Draugui”, ir eilėraščius. O dabar ir aš bandau rašyti lietuviškai ir prisidėti prie šito mano šeimos darbo. Rašau dėl savęs, o ne todėl, kad būtų kažkoks šeimos palikimas, bet džiaugiuosi, kad per tokią išraišką galiu susijungti su savo mama ir seneliu.

Aš visada domėjausi senelio gyvenimo istorija. Jis mane išmokė saugoti žmonių prisiminimus ir pasakojimus. Mano susidomėjimas žodine istorija prasidėjo nuo pokalbio su Asta Banionis apie jos aktyvią lietuvišką veiklą, ypač nuo jos pasakojimo, kaip ji ir kiti lietuvių jaunuoliai prisirakino prie Sovietų Sąjungos ambasados vartų Washingtone. Tas domėjimas dar padidėjo, kai įrašiau senelio pasakojimus apie jo gyvenimą. Šiais metais, kai mokykloje atlikome didžiulį žodinės istorijos projektą, aš pravedžiau ir įrašiau interviu su Prezidentu Valdu Adamkumi. Manau, kad mano seneliui tai būtų patikę.

Pagaliau, mano senelio gyvenimas mane priveda prie platesnio Antrojo pasaulinio karo įvertinimo. Karas privertė mano senelį su šeima pabėgti iš savo tėvų ūkio, buvusio netoli Tau-ragės. Kai jis pagaliau atkeliavo į JAV, mokėsi čia gimnazijoje, žaidė futbolą, studijavo universitete ir įgijo daktaratą iš politinių mokslų. Nežinau, ar Lietuvoje jis būtų turėjęs tokią galimybę. Tad negaliu galvoti, kad iš karo atsirado tik blogis. Žinoma, karas buvo baisus ir nežmoniškas – daug žmonių žuvo, Lietuva prarado nepriklausomybę. Bet tarp visų tragedijų buvo ir pakilių, laimingų momentų. Ironiška, kad karas išplėsdamas mano senelį iš jo mylimos tėvynės suteikė jame galimybę atlikti Lietuvai daugiau būnant taip toli. Nežinau, kaip senelio gyvenimas būtų susiklostęs, jei nebūtų karo, bet žinau, kad karas leido jam pasidalinti savo mintimis ir idėjomis.

Gabrielei Gedo – septyniolika. Ji gyvena Washington, D.C, rudenį pradės paskutiniuosius metus gimnazijoje. Gabrielė taip pat talkina mokytojoms Kristijono Donelaičio lituanistinėje mokykloje.

Prof. Tomas Remeikis ir jo anūkė Gabrielė visuomet turėdavo apie ką pasikalbėti. Šeimos archyvo nuotr.

DRAUGAS

(USPS–161000)

THE LITHUANIAN WORLD–WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629–5532. Tel.: 773–585–9500. Fax.: 773–585–8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$150.00. Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629–5532

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba. Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė – Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė – Renata Šerelytė
rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį ir kalbą neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

Administracijos el. paštas: skelbimai@draugas.org
administracija@draugas.org

Naudingas tinklalapis sugrįžtantiems į Lietuvą

Birželio viduryje Vyriausybėje buvo pristatyta nauja interneto svetainė keliantiems sparnus namų link. www.renkuosilietuva.lt

Vos dvi savaites veikiantis emigrantams skirtas interneto tinklalapis iškart tapo labai populiarus. Jis leis sužinoti aktualią informaciją apie Lietuvą ir šalies savivaldybes „bet kuriuo paros metu“, – taip pristatydamas svetainę visuomenei ir žiniasklaidai teigė premjeras Algirdas Butkevičius. Jis sakė: „Mūsų svarbiausia žinia užsienyje gyvenantiems yra, kad Lietuva jūsų laukia“.

„Mūsų tikslas buvo, kad bet kuriuo paros metu, tik pagalvojęs apie Lietuvą, žmogus galėtų sužinoti, kas jam rūpi: kokios įsidarbinimo ar verslo galimybės bet kurioje savivaldybėje, kaip gauti paramą verslo pradžiai, kokios būtų namų ar žemės sklypų kainos, kur mokysis vaikai, kaip toli yra medicinos įstaiga, kaip atliekama karinė prievolė, ar suteikiama pilietybė ir visais kitais klausimais“, – kalbėjo premjeras A. Butkevičius.

Svetainę tvarkys šiemet Tarptautinės Migracijos organizacijos Vilniaus biure įkurtas Migracijos informacijos centras.

Plačiau apie naująjį tinklalapį pasakoja jį kūrusi ir dabar koordinuojanti **Eglė Mačiulytė**:

Idėja sukurti tokią svetainę kilo jau anksčiau, nes panašų projektą mes jau esame įgyvendinę. Paskatino tai, kad mes nuolat sulaukiam užsienyje gyvenančių lietuvių laiškų ir skambučių su klausimais, kas jų laukia sugrįžus Lietuvon, ko jie galėtų tikėtis. Labai aiškiai pajutome didelį gyvenančiųjų ne Lietuvoje, išvykusių ilgesniui ar trumpesniui laikui į užsienį, poreikį žinioms, kurios jiems tiesiog būtinos prieš sugrįžtant. Supratome, kad tokia svetainė būtų labai reikalinga. Taip besikalbant Vyriausybėje ir svarstant migracijos politikos gaires, išsakėm šį savo sumanymą ir iškart sulaukėm pritarimo. O beveik po metų parengiamųjų darbų paskelbėme apie tokio tinklalapio sukūrimą. Šioje svetainėje pateikiame viską, kas, manome, gali būti reikalinga ir naudinga apsisprendusiems sugrįžti į Lietuvą.

Jau pats svetainės pavadinimas nurodo, jog mes siekiame pagelbėti tiems, kurie jau apsisprendę grįžti į Lietuvą, arba bent svarsto, galvoja apie tai. Tačiau mes labai aiškiai suprantame, kad galime padėti tik informacija, žiniomis, o į patį svarbiausią klausimą – grįžti ar dar ne – gali atsakyti tik patys išvykusieji. Ir tai nėra labai paprastas apsisprendimas. Mes norime palengvinti žengti tą žingsnį.

Tinklalapyje išskyrėme 6 pagrindines skiltis, temas, kuriomis teikiame žinias ir patarimus:

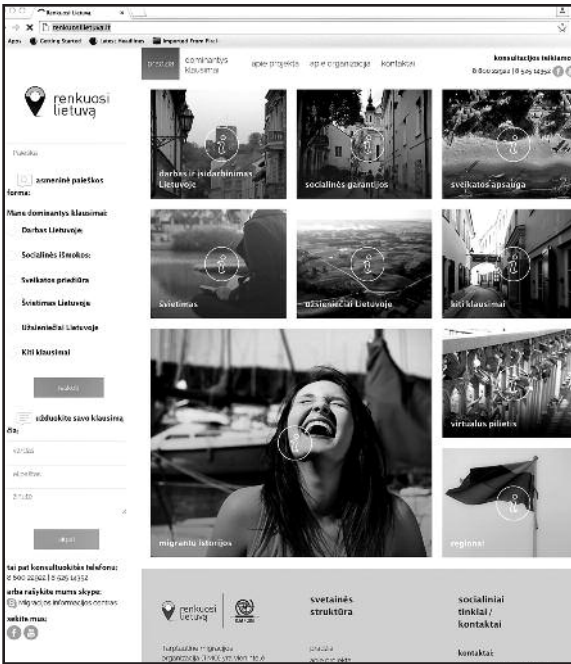
1. Darbas ir įsidarbinimas Lietuvoje (bendroji informacija; kaip grįžus į Lietuvą ieškoti darbo; ką daryti netekus darbo; gyventojų pajamų apmokestinimas).

Čia trumpai aprašyta, kokiais būdais galima Lietuvoje ieškoti darbo, ką daryti netekus darbo ir kaip yra apmokestinamos gyventojų darbinės pajamos. O jeigu mūsų svetainėje neras atsakymo į rūpimą klausimą – mes nukreipsime kitur.

2. Socialinės garantijos (senatvės pensijos; nedarbo socialinio draudimo išmokos (NSDI); socialinės išmokos, susijusios su vaiko gimimu ir auginimu; ligos pašalpos; ar išvykstant į kitą valstybę, išlieka teisė toliau gauti socialines išmokas ir kt.).

Tai labai svarbi skiltis. Nors veikiamo dar visai neseniai, tačiau, rodos, tai vienos dažniausių užklausų temų. Dažniausiai yra klausama, koks Lietuvoje yra pensijinis amžius, koks būtinas minimalus darbo stažas, kaip jį, uždirbtą gyvenant ir dirbant užsienyje perkelti į Lietuvą, ar tai iš viso įmanoma, kaip bus mokamos pensijos. Taip pat dažni klausimai apie bedarbio pašalpas, nes jos grįžtantiems gali būti labai aktualios – bent jau kol susiras čia darbą.

3. Sveikatos apsauga (kaip veikia sveikatos draudimas Lietuvoje; kuo skiriasi privačios ir valstybinės sveikatos įstaigos; kiek ir kaip sveikatos draudimo įmokų reikia mokėti; kaip užsiregistruoti į sveikatos priežiūros įstaigą; kaip gauti nemokamą būtinąją medicinos pagalbą trumpam atvykus į Lietuvą; ar galiu būti draustas vienoje valstybėje, o gydytis kitoje; būtinosios pagalbos teikimas asmenims).

Eglė Mačiulytė, naujojo tinklalapio renkuosilietuva.lt koordinatore. V. Zaikausko nuotr.

Čia dažniausiai domimasi, kokia Lietuvoje sveikatos draudimo sistema, ar būtų įmanoma, sugrįžus į Lietuvą trumpam, galbūt vasarai, pigiau pasigydyti. Deja, jeigu žmonės nėra registruoti Lietuvoje, jeigu deklaravę išvykimą į kitą šalį, kaip ir kitose Europos Sąjungos šalyse, jiems garantuojama tik pirminė būtinoji medicininė pagalba – planinių operacijų atlikti nemokamai negalėtų. Ir suprantama – pagrindinis medicininis aptarnavimas yra toje šalyje, kur dabar nuolat gyvenama ir dirbama, mokami mokesčiai. Bet tai liečia tik atvykstančius trumpam.

Informacijos apie sveikatos draudimo sistemą Lietuvoje galima rasti mūsų tinklalapyje, taip pat galima kreiptis į mus – mielai atsakysime, patarsime, pagelbėsime. O grįžtantys gyventi nuolat visą reikalingą informaciją ras tinklalapyje.

4. Švietimas (ką reikia žinoti, norint leisti vaiką į ikimokyklinio ugdymo įstaigą Lietuvoje; kaip, grįžus į Lietuvą, mokslą tęsti mokykloje; ar galiu mokyklą baigti ne lietuvių kalba; mokslas Lietuvos aukštosiose mokyklose; mokiausi užsienyje – ar mano mokslas/studijos bus pripažinti Lietuvoje; kas yra profesinis mokymas; kas yra profesinis persikvalifikavimas (tėstinis profesinis mokymas) ir pameistrystė; kas yra suaugusiųjų mokymas, vyresnių žmonių ugdymas bei mokymosi visą gyvenimą programa).

Mokslo metų pradžia dar tolokai, todėl šia tema didelio susidomėjimo kol kas nepastebime. Tikimės, kad viskas prieš akis. Tačiau informacija kaip registruotis į mokyklą, darželiu pateikiama plačiai. Rasite naudingų žinių ir besiruošiantiems stoti į aukštąsias mokyklas, universitetus, ko reikia norint tęsti mokslus pradėtus kitose šalyse.

5. Užsieniečiai Lietuvoje (užsieniečių atvykimas į Lietuvą; mano šeimos nariai – ES šalies ar Norvegijos, Lichtenšteino, Šveicarijos ar Islandijos piliečiai; mano šeimos nariai – trečiųjų šalių piliečiai; ES

bei ELPA valstybių piliečių, kurie nėra LR piliečio šeimos nariai, atvykimas ir gyvenimas Lietuvoje; trečiųjų šalių piliečių, kurie nėra LR piliečių šeimos nariai, atvykimas ir gyvenimas Lietuvoje; asmenys, turintys teisę į LR pilietybės atkūrimą, arba lietuvių kilmės užsieniečiai; užsieniečių integracija Lietuvoje; kaip Lietuvoje įregistruoti užsienyje sudarytą/registruotą santuoką, ištuoką, gimimą, mirtį?).

Svetainėje galima sužinoti apie Lietuvoje veikiančius įstatymus registruojant santuokas. Juk kartais lietuviai sugrįžta ne vieni, o su antromis pusėmis, kurie nebūtinai yra Lietuvos piliečiai – čia rasite visus išaiškinimus į kilusius klausimus. Jeigu tai Europos Sąjungos piliečiai – paprasčiau, tačiau daug naudingo galima sužinoti ir parvykstant iš trečiųjų šalių. Registruoti santuoką ir sutvarkyti savo statusą privalu visiems.

Gauname ir klausimų, kurie nėra taip jau lengvai išsprendžiami, todėl mes nuolat konsultuojamės su tarnybomis, kurios už tuos klausimus atsakingos – mums noriai padeda. Išties susigau-dyti dabartiniame šalies gyvenime, įstatymuose nėra taip jau paprasta, juo labiau kad dar tebevyksta reformos, vis nenusistovi įstatymai. Tačiau mes stengiamės. Atvykstantieji iš trečiųjų šalių žino, kad reikia atlikti kai kuriuos formalumus, tačiau grįžtantys iš Europos Sąjungos šalių dažnai mano, kad tai jų neliečia – esą jie iš ES.

Suprantame, kad su kitų šalių piliečių integracija problemų daugiau, nes Lietuva lig šiol neturi labai aiškos integracijos politikos – ji vis dar teoriniame lygmenyje. Kai kuriuose miestuose labai sėkmingai ir produktyviai veikia sugrįžusiųjų visuomeninės bendruomenės – jos labai padeda sa-viškiams adaptuotis jiems naujoje aplinkoje. Reikia tikėtis, kad ateityje viskas nusistovės ir bus aiškiau... Mes per trumpą laikotarpį, kai veikia sve-tainė, matome, jog šie klausimai yra pakanka-mai aktualūs, užklauskos šiomis temomis yra dažnos.

6. Kiti klausimai (gyvenamosios vietos deklaravimas; vaikų priežiūra, tėvams išvykus į užsienio valstybes bei nepilnamečių keliavimas; kokie ke-lionės/asmens tapatybės dokumentai man reika-lingi; pilietybės klausimai; šauktinių tarnyba Lie-tuvos kariuomenėje; ką reikia žinoti apie iparei-gojimą išvykti iš Europos Sąjungos šalies?).

Tinklalapyje daug vietos skiriame aiškindami apie gyvenamosios vietos deklaravimą ir tai, kas daugiau ar mažiau su tuo susiję. Čia viskas gan pa-prasta, todėl klausiantiems nesunkiai išaiškiname galiojančius įstatymus ir normas.

Tinklalapyje yra ir daugiau skyrelių, kurie, ti-kimės bus įdomūs ir naudingi. Štai kad ir – „**Virtualus pilietis**“. Šiandien ne visi lietuviai gyvenantys už-sienyje gali sugrįžti ir toliau savo gyvenimą kurti Lietuvoje. Tačiau būti lietuviu ir jaustis savo šalies piliečiu – gali kiekvienas. Naujosios technologijos ir jau ne vienerius metus veikiančios organizacijos ar asmeninės žmonių iniciatyvos padeda tai pada-ryti.

Siūlome susipažinti su užsienio lietuvių vykdoma veikla Lietuvoje ir užsienyje bei asmeninėmis Lietuvos piliečių iniciatyvomis, skirtomis Lietuvai ir lietuviams.

Jei Jūs taip pat veikiate, organizuojate, daly-vaujate panašiose veiklose ar norite susirasti ben-draminčių – būtinai su mumis susisieki- te ir apie savo veiklą informuokite kitus. Geras pavyzdys – užkrečia.

Skiltyje „**Regionai**“ galima rasti labai įdomios ir naudingos informacijos; statistikos (regiono imigracijos, emigracijos mastai, netgi paklausiau-sios profesijos, kokie specialistai lengviausiai gali susirasti darbą ir pan.).

Kitos skiltys – „**Užsienio lietuvių veiklos užsienyje**“, „**Užsienio lietuvių veiklos Lietuvoje**“, „**Asmeninės užsienio lietuvių iniciatyvos**“.

Tinklalapyje nurodyti telefonai, elektroninio pašto adresai, galima bendrauti ir naudojantis „Skype“ programa ar „Facebook“ paskyroje – jums kaip galima plačiau, išsamiau, kvalifikuociau ir greitai bus atsakyta į visus rūpimus klausimus.

Parengė **Vitalius Zaikauskas**

RYTYS

Rytys – rytinis, iš rytų pučiantis vėjas. Puslapis „Rytys“ pristato JAV lietuvių naujienas iš rytų pakrantės valstijų.

Redaktorė Vaida Lowell • El. paštas: draugas.east.coast@gmail.com

New Yorko chorai ruošiasi Dainų šventei

New Yorko Maironio lituanistinės mokyklos vaikų choras Dainų šventei ruoštis pradėjo anksti.
Rimos Sekovaitės ir Algio Norvilos nuotraukos

New Yorko moterų choras laikinai susibūrė kaip vienbalsis kolektyvas, kuris Čikagoje įsilies į daugiabalsį Dainų šventės chorą.

GINTARĖ BUKAUSKIENĖ

Liepos 3–5 dienomis Čikagoje vyks jau X Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventė. Jai ruošėsi nemaža New Yorko Lietuvių Bendruomenės dalis.

Organizacinė šventės ruošia prasidėjo jau prieš 2–3 metus, tačiau natos ir detalesnė informacija pasiekė New Yorką po chorvedžių susitikimo praeitą vasarą Dainavos stovykloje, Michigane.

New Yorke susibūrė 3 grupės – moterų bei vaikų ansambliai (vadovė Gintarė Bukauskienė) ir jaunimo choras „Vėjas“ (vadovė Birutė Mockienė). Vaikų ir moterų ansambliai nėra pastoviai veikiančios grupės, jos susibūrė kaip vienbalsiai kolektyvai, kurie tik Čikagoje išilies į daugiabalsį

Dainų šventės chorą.

New Yorko jaunimas kartu su New Jersey valstijos jaunimu susibūrė į keturbalsį chorą „Vėjas“. Ruoštis pradėjome nuo rudens. Moterys dažniausiai rinkosi Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne, penktadienio vakarais.

Vaikai repetavo daugiausia šeštadieniais. Kartais pamokų metu, kartais po pamokų, o pasibaigus mokslo metams, keliavome po New Yorką – dainavome Lietuvos generaliniame konsulate New Yorke, Apreiškimo parapijos salėje ir kt. Žodžiu, „patikrinome“ visas su lietuvių geografija susijusias New Yorko vietas.

Vienas iš labai pavykusių šio sezono renginių, minint Lietuvos Nepriklausomybės dienas, buvo chorų jungtinis koncertas. Vienu metu skambėjo dainos dalyvaujant keturiems chorams: New Yorko Maironio lituanistinės mokyklos vaikų, New Yorko

ir New Jersey jungtinio jaunimo chorui „Vėjas“ ir New Yorko moterų chorui. Drauge dainavo vaikai, jų tėvai bei seneliai. Tai buvo gražus ir prasmingas bendruomenės buvimas kartu!

Taip pat buvo įdomu išgirsti vyriausiojo dainų šventės dirigento Dariaus Polikaičio pagyrimų ir kritikų, kai jis lankė choras, norėdamas susipažinti su jų pasiruošimo lygiu. Darius klausėsi mūsų dainavimo, o mes, tiek vaikai, tiek suaugusieji, sužinojome apie masinių renginių organizavimo etapus.

Gegužės mėnesį Motinos dienos šventei vaikai savo mamas apdovanojo dainomis, skambėsiančiomis Dainų šventėje. Pasiruošimas šventei suteikė vaikams daugiau galimybių pakoncertuoti.

Sveikiname visus dainininkus, dalyvaujančius X Dainų šventėje!

Parengta pagal <https://www.nylithuanian.org/straipsniai/30/>

Philadelphijos chorai ruošiasi pajusti didingą dainos skambesį

LINA VAITIEKŪNAITĖ

Čikagoje liepos 3–5 dienomis vyksiančiai X Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventei uoliai ruošėsi ir Philadelphijos Lietuvių Bendruomenę atstovaujantys du chorai: Šv. Andriejaus parapijos choras „Laisvė“ ir Vinco Krėvės lituanistinės mokyklos choras „Krėviukai“.

Vaikams labiausiai patinka daina „Aš negaliu sustot dainuoti“

Nuo 7 iki 11 metų amžiaus vaikams, dainuojantiems chore „Krėviukai“, tai bus pirmoji patirtis lietuviškoje Dainų šventėje. Choras šiais metais yra atsinaujinęs, jame dainuoja nauji dalyviai, kuriuos moko net trys chorvedės: Irina Melikova-Brusokienė, Ramunė Stankevičiūtė ir Regina Zito. Pasak choro ir Dr. Vinco Krėvės lituanistinės mokyklos vadovės Irinos Brusokienės, vaikų noras ir užsidegimas kuo geriau pasirodyti Dainų šventėje yra labai didelis.

„Net dvylika vaikų užsiregistravo važiuoti į Dainų šventę Čikagoje, todėl visus mokslo metus nuoširdžiai kiekvieną sekmadienį repetavome Šv. Andriejaus parapijos patalpose, – pasakoja vadovė. – Šiais metais mokėmės Dainų šventės repertuarą – dainavome dainas ‘Mano vardas Lietuva’, ‘Kalvelis’, ‘Ritmas širdy mano’, ‘Kur plaukia laivai’, ‘Už žalių miškelį’ ir labiausiai vaikams patikusią dainą – ‘Aš negaliu sustot dainuoti’. Be šių, tik vaikams

Akimirkos iš „Laisvės“ koncerto Šv. Andriejaus parapijoje Philadelphijoje.

„Laisvės“ archyvo nuotr.

skirtų dainų, jie dar išmoko daugiau nei dešimt kitų liaudies ir jungtinių choro dainų, kurias jie atliks su vyresniais choristais.”

„Krėviukai“ klausėsi dainų įrašų ir mokėsi dainas atlikti savarankiškai, nes dainelių daug, kai kurios – sudėtingos.

Siekia, kad „Krėviukai“ pajustų Dainų šventės galybę ir džiaugsmą

Irina sako, kad kartu su kitų vadovių – Ramunės ir Reginos – pagalba priėmė iššūkį paruošti vaikučius dainų šventei, nes jau yra patyrusi jos galybę ir

džiaugsmą. Ji ir Ramunė dainuoja Philadelphijos lietuvių chore „Laisvė“, kuris jau ne kartą yra dalyvavęs Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventėse. Todėl dabar jos siekia, kad tie nepakartojami jausmai, kuriuos pajunta lietuvių dainų šventės dalyviai, užplūstų ir mažuosius Philadelphijos Lietuvių Bendruomenės narius.

Jau penkerius metus gyvuojantis vaikų choras „Krėviukai“ dažnai turi progą pasirodyti Philadelphijos lietuvių organizuojamuose renginiuose ir kaimyninėse lituanistinėse mokyklose. Šiais metais vaikai lankėsi JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) Centrinės New Jersey apylinkės lituanistinės mokyklos „Lietuvėlė“ organizuotame labdaringame renginyje „Vaikų svajonė“

ir jau tradiciniame Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimo renginyje Philadelphiaje.

Naujai susibūrusi „Krėviukų“ grupė Šiaurės Amerikos lietuvių Dainų šventėje dar nėra dalyvavusi, bet Dr. Vinco Krėvės lituanistinės mokyklos mokiniai jau važiavo į šventes Toronte 2010 metais ir Čikagoje 2006 metais.

Pakvietė į šventės repertuaro komisiją

Prieš 9-erius metus į Čikagą pirmą kartą vyko ir kitas Philadelphiajį atstovavęs choras – tai lietuvių choras „Laisvė“, vadovaujamas Ilonos Babinskienės, vėliau taip pat pasirodęs Kanadoje 2010 metais.

I. Babinskienė šių metų Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventei pradėjo ruoštis nuo pernai metų rugpjūčio mėnesio, kai „Dainavos“ stovykloje vykusiame chorvedžių seminare ji buvo pakviesta į šventės repertuaro komisiją. „Buvo įdomu aptarti pasiūlytą repertuarą su kitais komisijos nariais. Darius Polikaitis, Dainų šventės meno vadovas, atliko be galo didelį darbą parinkdamas medžiagą, kurią turėjo visiems nariams persiusti, perskaityti visų nuomones ir išrinkti geriausius kūrinius“, – prisimena dirigentė ir sako, kad jos vadovaujamas choras iš karto su užsidegimu pradėjo ruoštis artėjančiai šventei.

Dar girdi Lietuvoje vykusios Dainų šventės garsus

Pasak „Laisvės“ vadovės, dainininkai su pakilia nuotaika noriai lankė repeticijas. „Kai tik pasirodė dainų įrašai Dainų šventės svetainėje, jie klausėsi ir net komentavo, – pasakoja I. Babinskienė. – Įrašai labai pagelbėjo tiems, kurie negalėdavo visada atvyk-

„Krėviukai“ kartu su vadovėmis Ramune Stankevičiūte ir Irina Melikova-Brusokiene ruošiasi Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventei.

ti į repeticijas. O jos vykdavo du kartus per savaitę – penktadienį ir sekmadienį po šv. Mišių Šv. Andriejaus parapijoje. Klebonas mielai mums suteikė parapijos patalpas, kad galėtume repetuoti.”

„Laisvės“ choristų atmintyje dar gyva Lietuvoje pernai vykusio Dainų šventė. „Išvyka į šventę ‘Čia – mano namai’ buvo kažkas nepaprasto. Tas išpūdis, vienybės jausmas, nesvarbu iš kur esi, kas esi ar kokio amžiaus, meilė dainai išliks visam gyvenimui, – prisimena chorvedė. – Tiems, kas nebuvo buvę Lietuvos Dainų šven-

tėje, tai buvo neapsakomas išpūdis. O man, kaip vadovei, buvo labai svarbu atvežti savo chorą... Nes aš juk užaugau Lietuvoje su Dainų šventėmis – mačiau ir jaučiau, ką jos reiškia. O šį kartą jau dalyvavau kaip choro vadovė.”

Svajonėse – lietuviškas festivalis Philadelphiaje

„Laisvės“ vadovė turi dar vieną svajonę – nori Philadelphiaje surengti lietuvišką festivalį ir jį paversti tradiciniu renginiu: „Už-

pernai suorganizavau – buvo atvykę vaikų kolektyvai ‘Spindulėlis’, chorelis ‘Varpelis’, ‘Krėviukai’ ir naujas šokių ansamblis, taip pat iš Philadelphiajos. Tikiuosi po truputį programą praplėsti ir vėl suorganizuoti tokį festivalį”, – svajones išduoda Ilona Babinskienė.

Šiuos norus įgyvendinti Philadelphiajos lietuviams turėtų būti dar lengviau pasisėmus naujų emocijų ir neblėstančios energijos iš šių metų Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventės, kurioje „Krėviukai“ ir „Laisvė“ tikrai visiems parodys dainos galią!

New Jersey lietuviai išlydėjo choras į Dainų šventę

LINA BENETIS

Birželio 21 dieną Elizabeth, New Jersey valstijoje, įvyko koncertas, skirtas ne tik vaikų choro „Varpelis“ bei jaunimo choro „Vėjas“ nariams išlydėti į Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventę Čikagoje, bet ir atsisveikinti su chorų vadove, JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) Elizabeth apylinkės pirmininke Birute Mockiene. Birutė su šeima išsikelia gyventi į Tennessee valstiją.

Išleistuves atvyko daug žmonių. Atvyko buvę „Varpelio“ dainorėliai su savo šeimomis – jiems dabar jau po 18 metų ir daugiau, atvyko parapijiečiai, JAV LB Elizabeth apylinkės nariai, Dr. V. Kudirkos lituanistinės mokyklos tėveliai, choristų tėvai iš New Jersey ir New Yorko.

Yra nemažai šeimų, kurių vaikai dalyvauja abiejuose choruose: jaunesni – vaikų chore, vyresni – jaunimo chore, bet mūsų vadovė – viena, tai jautėmės visą laiką buvę kartu.

Išlydėtuvių koncerte „Varpelis“ atliko dvi liaudies dainas „Už žalių miškelį“ (aranžuotą Dariaus Polikaičio) ir „Kalvelis“ (aranžuotą Nijolės Sinkevičiūtės), Jono Govėdo dainą „Kur plaukia laivai“ (Robert Louis Stevenson žodžiai) ir Laimio Vilkončiaus „Mano vardas Lietuva“ (Vytės Nemunėlio ir Sigito Gedos žodžiai).

Emilija Sedonis akompanavo akordeonu liaudies dainoms „Dar neįok“ ir „Tave aš pamaciau“, kurias abu chorai kartu padainavo pritariant visiems žiūrovams.

„Vėjo“ choristai atliko Roberto Semeniuko ir Giedriaus Svilainio „Pamario dainas“, Vaclovo Augustino „Ažuolėli šimtašaki“, Alfonso Mikulskio harmonizuotą ir Dariaus Polikaičio aranžuotą liaudies dainą „Aš pasėjau linelį“. Taip pat atliko tris dainas „Dainuojanti revoliucija“ dalis (Kęs-

Koncertą chorai „Varpelis“ ir „Vėjas“ užbaigė kartu dainuodami Vytauto Kernagio dainą „Mūsų dienos kaip šventė“, jai akompanavo vargonininkas Eric Houghton.

tučio Daugirdo muzika, Rugilės Kazlauskaitės žodžiai), Ginto Tautkaus dainą „Tėvyne dainų ir artojų“ (Justino Marcinkevičiaus žodžiai) ir Gintauto Abariaus „Širdžių kalba“ (Alberto Antanavičiaus žodžiai, Leonido Abario aranžuotė).

Koncertą abu chorai užbaigė kartu dainuodami Vytauto Kernagio dainą „Mūsų dienos kaip šventė“. Chorams fortepijonu akompanavo mūsų bažnyčios vargonininkas Eric Houghton.

Rimantas Bitėnas, LB Elizabeth apylinkės narys ir išdininkas, įteikė Birutei Mockienei padėkos raštą už jos ilgą ir pasiaukojantį vadovavimą „Varpelio“ ir „Vėjo“ chorams bei nuoširdų ir veiksmingą visuomeninį darbą Elizabeth LB.

LB Krašto valdybos pirmininkė Sigita Šimkuvienė-Rosen, JAV LB vardu įteikė Birutei padėkos raštą už nuoširdų darbą bei lietuviybės puoselėjimą.

Džaneta Bublienė, kurios du sūnūs buvo vieni iš pirmųjų „Varpelio“ narių, tarė nuoširdų atsisveikinimo žodį

„senųjų“ choristų tėvų vardu. Ji pakvietė pirmuosius „varpeliukus“ į sceną ir įteikė Birutei puokštę gėlių bei gražų didelį paveikslą.

Andrius Radzevičius, dabartinis choro „Vėjas“ dainininkas, vienas pirmųjų „Varpelio“ narių, pasidalino gražiais prisiminimais apie savo dalyvavimą ką tik susikūrusiame „Varpelyje“ ir padėkojo Birutei už tai, kad įdiegė meilę muzikai daugeliui jaunų žmonių.

Danguolė Didžbalis tarė padėkos žodį Birutei Šv. Petro ir Povilo bažnyčios parapijos vardu, o Valė Ivanauskienė perskaitė parapijiečio Domo Andriuškos eilėraštį „Neužmirštuolė“, skirtą Birutei.

„Varpelio“ vaikučiai įteikė vadovei Birutei popierinius geltonus varpelius, simbolizuojančius juos pačius ir choro vardą – ant jų kiekvienas parašė po linkėjimą. Aušra Covalesky tarė padėkos žodį dabartinio choro „Varpelis“ tėvų vardu. Choristų tėvai įteikė Birutei gėlių ir dovaną – namuose keptą didžiulį medaus tortą su užrašu „Ačiū Birute“, o taip pat ir

Birutė Mockienė

varpelį vaizduojantį paveikslėlį. Jie taip pat nupynė Birutei ažuolo lapų vainiką, simbolizuojantį jos tvirtumą ir sėkmingą vadovavimą choristams net 13 metų! Buvo „iššautos“ šampanas, pavaišinti visi susirinkę svečiai ir tradiciškai sudainuota „Ilgiausių metų“. Po koncerto visi dalyviai buvo pakviesti pabendrauti ir pasivaikinti.

LORETA STEFFENS

Birželio 11 d. Woodfieldo prekybos centre Schaumburge duris atvėrė lietuvių dizainerių drabužių ir aksesuarų parduotuvė „Monique Boutique – Lithuanian Designers Fashion Boutique“. Į parduotuvės atidarymą atvyko Schaumburgo verslo asociacijos atstovai, kurie liko sužavėti mūsų dizainerių darbais ir parduotuvės originalia aplinka. Tai vienintelė tokio pobūdžio parduotuvė JAV, prekiaujanti vien tik lietuvių dizainerių darbais, kurie išsiskiria iš amerikietiškos mados ne tik moderniu stiliumi ir įdomia menine išraiška, bet ir nepaprastai aukšta kokybe. „Monique Boutique“ patraukia nepriekaištinga estetika ir labai jaukia aplinka, o mus, lietuvius, dar ir lietuviška muzika. Šioje parduotuvėje gali apsipirkti visa šeima, o taip pat ir skirtingą stilių bei skonį turintys žmonės. Jums tinkamą drabužį ar aksesuarą padės išsirinkti šaunios parduotuvės asistentės bei pati be galo stilinga parduotuvės savininkė Monika Sinice, kurios vardu ir buvo pavadinta ši parduotuvė.

Atidarymo dieną teko susipažinti su amerikietiško futbolo žaidėju Deyon, kuris papasakojo, kad jį į „Monique Boutique“ atviliojo pati Monika. Jis pamatė ją gatvėje, ir ji paliko jam neišdildomą įspūdį, todėl pasivijęs paklausė, kur ji perka drabužius. Išgirdęs, kad atidaro savo parduotuvę, labai apsidžiaugė ir atskubėjo tiesiai į atidarymą. Be abejo, iš parduotuvės jis išėjo su pilnu krepšiu drabužių ir didele šypsena.

Parduotuvės savininkė ir šios idėjos varomoji jėga **Monika Sinice** maloniai sutiko papasakoti apie „Monique Boutique“.

– Kaip kilo mintis įkurti „Monique Boutique“?

– Visada norėjau save naujai išbandyti ir visada norėjau turėti savo *boutique*, dar geriau, kad tai lietuviai dizaineriai, ir galiu juos pristatyti Amerikai.

Kaip ir visos moterys, aš pati niekada „neturiu“ kuo apsirengti, patinka turėti daug daug batų ir rankinių, kurių nebūtina visų dėvėti! Taigi, kai prieš šiek tiek daugiau nei metus su vyru atvykome į Ameriką, jau turėjau mintį!

Labai vertinu lietuvių dizainerių darbus, visus

kūrėjus palaidu ir, be abejo, pati rengiuosi jų drabužiais. Pastebėjimų, jog gražiai, netgi kitaip rengiuosi, sulaukdavau nuolat, ir visi klausdavo – kur pirkau! Bet dažniausiai mane pamatysite vilkinčią juodai – nuo galvos iki kojų. Pradėjau nuo elektroninės parduotuvės ir kelių dizainerių. Bet turėti tik elektroninę parduotuvę buvo per maža, per mažai įtampos, darbo ir, žinoma, džiaugsmo.

Patalpų parduotuvei paieškos truko labai ilgai – leidimai ir visa kita. Visa sistema labai skiriasi nuo lietuviškos, – teko į daug ką įsigilinti, sužinoti ir išmokti, bet buvo įdomu. Tikiu, viskas tik prasideda!

– Kodėl pasirinkote būtent „Woodfield Mall“?

– Vietos *boutique* ieškojau ilgai ir daug svarsčiau – nuo aplinkinių miestelių netoli Čikagos centro iki didesnių prekybos centrų. „Woodfield Mall“ susidomėjo mano idėja, nes jiems tai visiškai nauja koncepcija – europietiška, originali, kitokia. O man – man patinka šis centras ir patinka pats Schaumburgas!

– Kaip apibūdintumėte savo parduotuvės estetiką?

– Mano parduotuvės interjeras stiliškai nėra vienalytis. Norėjau nemonotoniškos, savitos, kiek tamsesnės, bet jaukios erdvės su skirtingomis detalėmis ir faktūromis. Panaudojant ryškesnius bei drąsesnius interjero elementus, tokius kaip grandinių siena bei audiniu muštos kolonos ir sienos dalis už prekystalio. Svarbiausia – jaukumas, gera savijauta ir teigiama aura!

– Kas sukūrė parduotuvės interjerą?

– Interjerą kūriau pati. Bet be galo esu dėkinga savo didelei ir gražiai šeimynai tiek čia, tiek Lietuvoje, kurie negailėjo patarimų, idėjų ir darbo valandų!

– Kas yra „Monique Boutique“ klientas?

– „Monique Boutique“ yra „multi brand“ parduotuvė – nuo patogių ir kokybiškų vaikiškų rūbų iki unikalių, madingų, santūraus stiliaus, karais romantiškų moteriškų rūbų bei aksesuarų ir išskirtinių kirpimų bei audinių – vyriškų. Todėl ir „Monique“ klientai yra skirtingi ir ypatingi – priklausomai nuo stiliaus bei gyvenimo būdo!

– Kaip Jūs pati esate susijusi su mados pasauliu?

– Esu baigusi interaktyvaus dizaino bei rinkodaros studijas. Pastaruosius 5–6 metus dirbau marketingo srityje – nuo chemijos, santechnikos įmonių iki grožio produktų. O kadangi valdau keletą grafinio redagavimo programų, darbo pobūdis buvo tik įdomesnis, ir visada turėdavau kur pri-

Monika Sinice

Loretos Steffens nuotr.

taikyti studijų ir darbo metu įgytas žinias – nuo katalogų ruošimo spaudai iki reklamų žurnaluose, naujų produktų įvedimo į rinką, patalpų interjero ir eksterjero projektų naujai atidaromoms parduotuvėms.

Pati labai domiuosi mados tendencijomis, bet prisitaikau sau tik tiek, kiek man tinka ir patinka. Visada patiko gražiai rengtis, čia turiu savo gana griežtą nuomonę. Nors dažnai rengiuosi patogiai, turiu savitą stilių. Viskas turi būti suderinta, net jei tai tiesiog tik džinsai ir marškinėliai!

– Kokių dizainerių drabužius siūlote savo klientams?

– Šiuo metu turime 17 skirtingų drabužių ir aksesuarų prekių ženklų ir jų vis daugėja! „Pando Wear“, „Daili“, „Naked Bruce“, Agnė Kuzmickaitė, „Body Talk“, „2ru2ra“, „Tanchel“, Kristina Kruopienyte, „Silk Philosophy“, Robert Kalinkin, „Laba diena“, „Oh!Skin“, „Happeak“, „Atsikeli ir varai“, „DingoM“, „Soulaccess“, „Provocateur“, „Bowood“, pakeliui – Julia Janus bei Ramunė Piekautaitė.

– Ar ateityje savo klientams siūlysite išskirtinai tik lietuvių dizainerių gaminius?

– Tikrai taip! Nebent lietuviai nustotų kurti ir gaminti!

– Ačiū Jums už pokalbį ir linkime kuo didžiausios sėkmės Jūsų versle, kuris padės Amerikos vartotojui arčiau susipažinti su šia lietuviško dizaino kryptimi.

Kaip minėjome, „Monique Boutique“ yra įsikūrusi „Woodfield Mall“ (prie JC Penny parduotuvės, antrame aukšte). O jei neturite galimybės apsilankyti pačioje parduotuvėje, apsilankykite internetinėje svetainėje www.monique-boutique.com bei socialinių tinklų paskyroje „Facebook“ ir „Instagram“: Monique Boutique.

Monikos Sinice asmeninio archyvo nuotraukos

Kviečia unikali meno sala

ARIJA RASUTYTĖ

Virginija Šilas – lietuvė menininkė. Mano šeima pirmą kartą su ja susipažino prieš porą dešimtmečių, – kartu dainavome Čikagos lietuvių chore. Virginija, kaip ir jos menas, originali, skrandanti padebesiais ir kupina idėjų, emigravo iš Lietuvos 1997-aisiais metais. Kaip dauguma – ieškojo žadėtos amerikietiškos svajonės. Dirbo įvairiausius darbus, 2000-aisiais atidarė batikos parodą, kurioje rodė tapybą vašku ant medvilnės. Netrukus pasivijo gyvenimas – šeima ir vaikai, o menai nusistūmėjo į tolimesnius planus. Virginija dirbo restoranuose, biure, tapė sienas, kurį laiką buvo tiesiog namų šeimininkė, – ko tik ji neišbandė. Bet tai buvo ne jai. Daugelį metų jai knietėjo įgyvendinti idėją, kuri nuolat sukuriavo pakaušyje – atidaryti meno galeriją. Pagaliau planetos susilygino, ir viskas atėjo savaime, kaip stebuklas. Per mėnesį gimė „Art Island“.

Galerijoje – spalvinga rankų darbo meno įvairovė. Čia galima rasti juvelyrikos, tapybos, drabužių bei medžio dirbinių. Kiekvienas darbas kalba savo kalba, spindi darbštumu ir unikalumu. Šios galerijos autoriai – įvairūs ir skirtingi, kaip ir jų dirbiniai, dauguma sukurti Čikagos lietuvių menininkų. Taipogi tarp jų galima rasti ir Amerikos, Rusijos, Rumunijos autorių, o ateityje galbūt bus net ir Meksikos. Virginija labai entuziastingai prileidžia galimybę į savo galeriją įtraukti įvairiausių tautybių meno dirbinių, pabrėžiant, kad „menas neturi tautybės“.

Skirtingas menas vienoje erdvėje menininkei buvo patraukli idėja nuo pat pradžių. Turbūt dažnam, gyvenančiam plačiuose Amerikos priemiesčiuose, pažįstama slegianti ilgo ieškojimo kančia, kai reikia rasti tinkamą prekę. „Art Island“ galerijoje galima rasti viską vienoje vietoje. Svarbiausia – viskas rankų darbo, kas žada kokybę ir unikalumą. Virginija

giliai tiki, kad kiekvienas menininkas ilgo kūrybos proceso metu kiekvieną savo dirbinį pakrauna pozityvios energijos, kuri savo ruožtu atsispindi darbo rezultate. „Jie krauna gamindami, aš kraunu parduodama, o žmogus pirkdamas išsineša tą energiją kartu su savimi“, – sako Virginija.

Verta pridurti, kad menininkei rūpėjo ne tik įkurti kokybiško ir originalaus, bet taip pat ir įperkamo meno nišą. Mūsų pokalbio metu Virginija vis mėgo pabrėžti, koks jai svarbus tas „malonumas“, kurį patiria menininkas, kurdamas savo kūrinį. Ji kreipiasi į kiekvieną dirbinį, lyg jis būtų gyvas organizmas, turintis savo istoriją ir kelią. Pati būdama menininkė ji supranta kitų menininkų kūrybinius išgyvenimus. Jai įdomu, kas įkvepia žmogų, kokių sunkumų jis patiria, ir galiausiai – kaip tas menas atkeliauja į „Art Island“.

Virginija nori parodyti Amerikai, koku stipriu, išskirtiniu talentu yra apdovanoti lietuviai. Anot menininkės, lietuviai savo kraujyje neša aukštą estetikos suvokimą, kurį vadina stilizacija. Šis procesas prasideda nuo vaikystės. Ji prisimena savo vaikystę Lietuvoje, senus filmukus ir knygų iliustracijas, ir tikina, kad jos buvo stilizuotos kitaip, giliau, visada su mintim. Virginijos požiūriu – gyvenimas tai judėjimas į priekį. „Art Island“ menas kažkaip sugeba spinduliuoti naujovišką ir tuo pačiu metu klasikinę lietuviškos estetikos dvasią. Ši ateities ir praeities sintezė akivaizdžiai išreiškia „Art Island“ unikalų balsą, kuris su-

geba kalbėti universalio, visiems suprantama kalba.

„Art Island“ ne tik eksponuoja meną, čia vyksta ir įvairūs renginiai, čia netgi galima išmokyti tapyti ir piešti. Virginija rengia ne tik piešimo ir tapybos, bet ir stiklo meno kursus, o greitai atvers ir keramikos klasę. Taip pat galima užsisakyti privatų vakarėlį bei meno klasę vaikams.

Daugiau informacijos galima rasti „Art Island“ facebook tinklalapyje artisland7, o greitai – www.artisland.us

Parduotuvės adresas:
**7511 Lemont Road
Unit 194
Darien, IL 60561**

Daugiau informacijos tel. 630-670-0580

„Art Island“ nuotraukos

Namams paskolos, apdraustos sąskaitos

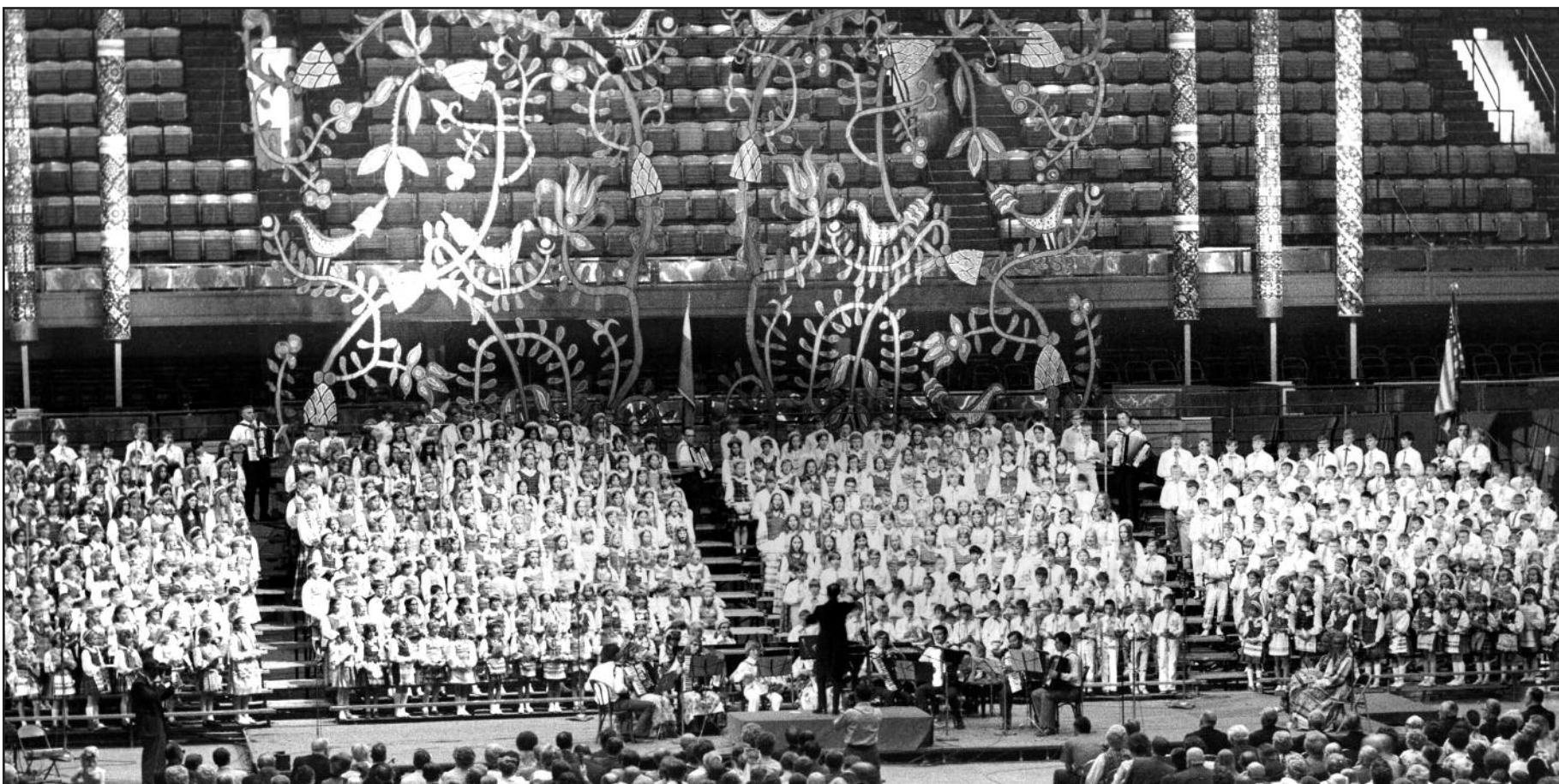
2212 West Cermak Road, Chicago, IL 60608
773-847-7747 * www.mutualfederalbank.com
Stephen M. Oksas, *President*

Patarnaujam Čikagos ir apylinkių lietuviams daugiau kaip 100 metų.

Laikas jau dainuot!

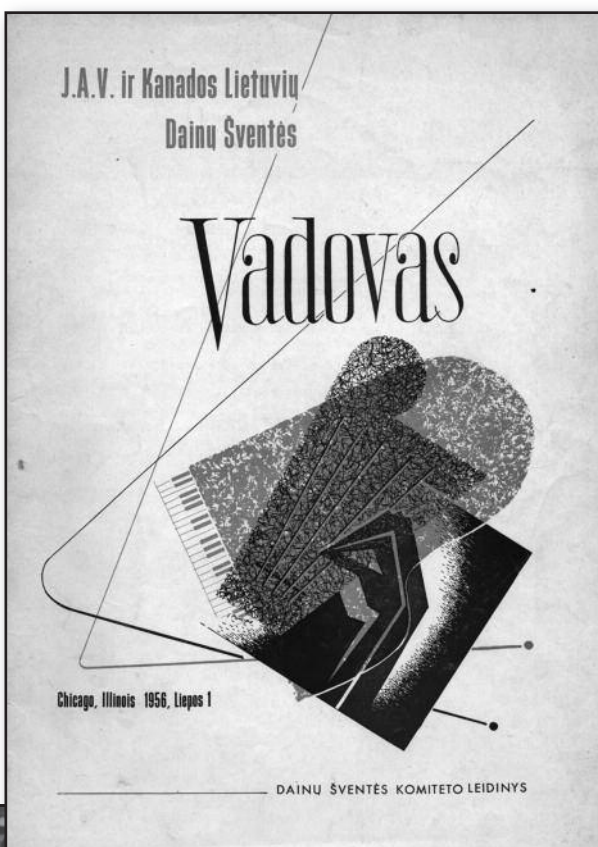
Dešimtosios Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventės išvakarėse

Lituanistinių mokyklų jungtinis choras ketvirtoje Dainų šventėje, 1971 m.

„Draugo“ archyvo nuotraukos

Sveikiname visus atvykusius į Dešimtąją Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventę. Aštuntą kartą JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė vyksta Čikagoje. Malonu prisiminti buvusias šventes ir pasinerti į lietuviškų dainų pasaulį. „Draugas“ siūlo visiems lietuviams, atvykusiems į šventę iš arti ir iš toli, prisiminti buvusias šventes.

Pirmoji JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė vyko Čikagoje 1956 m. liepos 1 d. Čikagos Coliseum auditorijoje. Šventė pradėta giesme „Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė“ bei Amerikos ir Lietuvos himnais. Dirigavo Juozas Žilevičius, pirmosios Dainų dienos Kaune (1924 m.) organizatorius. Kiti dirigentai: Stepas Sodeika, Seselė Bernarda, Alice Stephens, Bronius Budriūnas, Alfonsas Mikulskis, Vladas Baltrušaitis, Kazys Steponavičius.

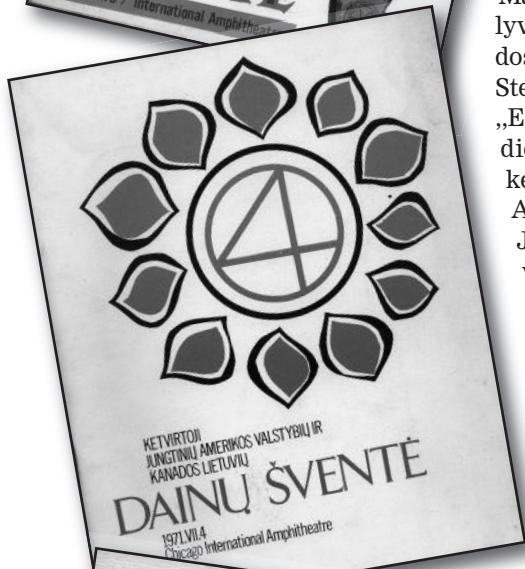
Antroji JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė vyko Čikagoje 1961 m. liepos 2 d. International Amphitheatre auditorijoje. Dalyvavo apie 1 000 dainininkų ir daugiau kaip 10 000 klausytojų. Garbės dirigentas – Aleksandras Aleksis.

Po penkerių metų, 1966 m. liepos 3 d. International Amphitheatre auditorijoje Čikagoje buvo surengta **Trečioji** JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė. Joje dalyvavo apie 1 200 dainininkų ir apie 11 000 klausytojų. Šventės metu buvo atlikta Broniaus Budriūno kantata „Tėviškės namai“ (žodžiai Bernardo Brazdžionio, solistai – Dana Stankaitytė ir Rimtautas Dabšys). Trečiojoje šventėje pasirodė ir jungtinis lituanistinių mokyklų vaikų choras, kuriam dirigavo Faustas Strolia.

Antrosios Dainų šventės dirigentai (iš k.): Kazys Steponavičius, Stasys Gailevičius, Julius Gaidelis, Steponas Sodeika, Juozas Žilevičius, Alice Stephens, Aleksandras Aleksis, Bronius Budriūnas, Alfonsas Mikulskis, Vladas Jakubėnas.

Ketvirtoji JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė vyko 1971 m. liepos 4 d. toje pačioje International Amphitheater auditorijoje Čikagoje. Chorių buvo apie 950, klausytojų – apie 10 000. Šventės metu vėl nuskambėjo Broniaus Budriūno kantata B. Brazdžionio žodžiais „Lietuvos šviesos keliu“. Čia solo partijas atliko Prudencija Bičkienė ir Jonas Vaznelis. Jungtiniam vaikų chorui dirigavo Stasys Šližys ir Faustas Strolia.

Penktoji lietuvių dainų šventė vyko Kanadoje, Toronte, 1978 m. liepos 2 d., Maple Leaf Gardens auditorijoje. Joje dalyvavo maždaug 1 400 dainininkų. Kanados ir Lietuvos himnams dirigavo Alice Stephens, pritariant Estų dūdų orkestrui „Estonia“. Šventėje grojo ir Lietuvių liaudies muzikos instrumentų jungtinis orkestras. Dirigentai: Stasys Gailevičius, Aloyzas Jurgutis, Alfonsas Mikulskis, Jonas Govėdas, Faustas Strolia, Vaclovas Verikaitis. Šventėje dainavo ne tik JAV ir Kanados lietuvių chorai, bet ir iš tolimosios Australijos atvykęs Melbourne Lietuvių dainos sambūris.

Šeštoji JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė vėl rengiama Čikagoje, Ji įvyko 1983 m. liepos 3 d. University of Illinois at Chicago Pavilion auditorijoje. Šventėje pasirodė solistai Anita Pakalniškytė, Roma Mastienė ir Algis Grigas. Birbyne grojo Balys Pakštas, kanklėmis – Elena Muliolytė. Į šventę buvo įpinti ir tautiniai šokiai, kuriuos paruošė Nijolė Pupienė. Dirigentai: Algis Modestas, Alfonsas Mikulskis, Aloyzas Jurgutis, Emilija Sakadolskienė, Dalia Viskontienė, Vaclovas Verikaitis, Faustas Strolia, Alfonsas Gečas, Jonas Govėdas.

Septintoji JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė, 1991 m. gegužės 26 d. taip pat buvo surengta University of Illinois at Chicago Pavilion auditorijoje. Dirigentai: Darius Polikaitis, Petras Armonas, Dalia Viskontienė, Jonas Govėdas, Rita Kliorienė, Emilija Sakadolskienė, Gediminas Purlys, Viktoras Ralys, Raimundas Obalis, Faustas Strolia. Šventės pranešėja buvo aktorė Ann Jillian – Jūratė Nausėdaitė.

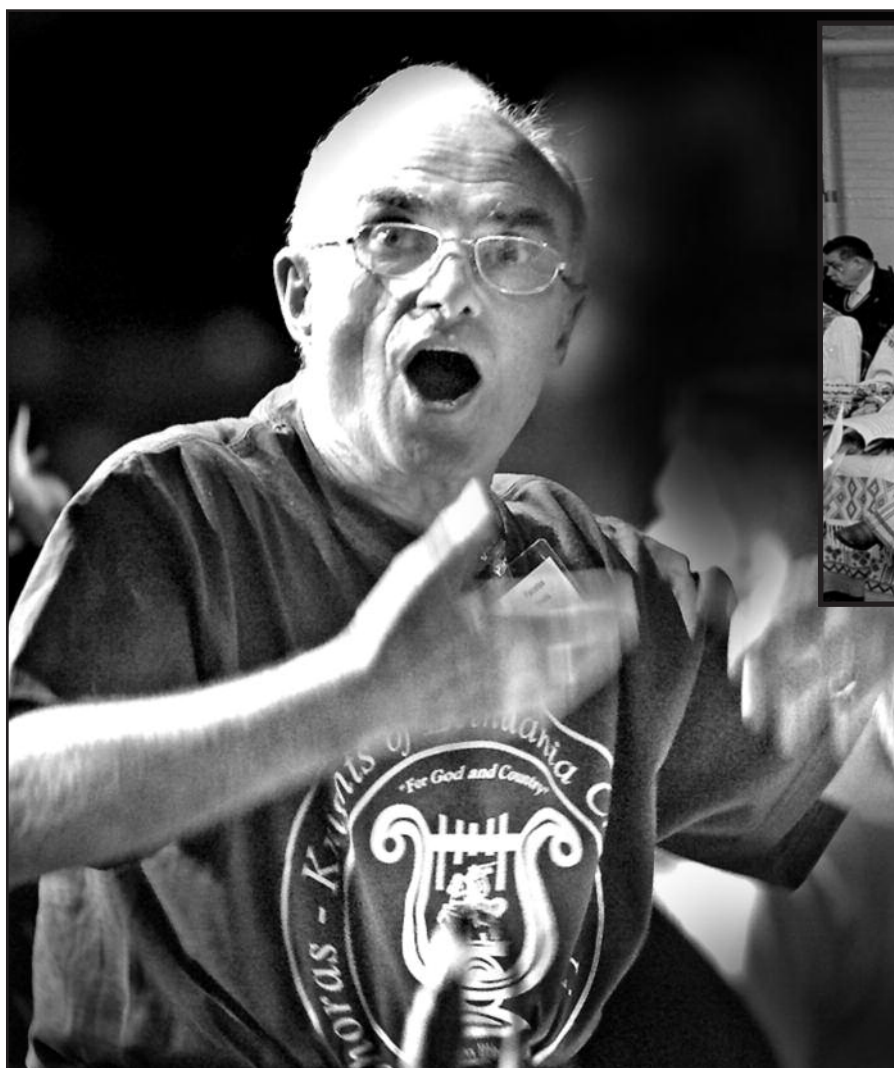
Po Septintosios šventės dainų švenčių tradicija buvo daugelį metų apmirusi. Po penkiolikos metų pertraukos buvo suorganizuota **Aštuntoji** JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė, kuri vyko Čikagoje 2006 m. liepos 2 d. University of Illinois at Chicago Pavilion auditorijoje. Šventė pasirinko šūkį – „Atsiliėpk daina“. Maloni šventės staigmena – į ją atvyko Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus. Tarp šventės dirigentų buvo meno vadovė Rita Čyvaitė-Kliorienė, Dalia Viskontienė, Darius Polikaitis ir Faustas Strolia.

Devintoji JAV ir Kanados lietuvių dainų šventė vėl persikėlė į Kanadą – ji vyko Toronto priemiestyje, Hershey Center auditorijoje, 2010 m. liepos 4 d. Šventės vadovė – Dalia Skrinškaitė-Viskontienė. Šventės šūkis – „Daina aš gyvenu!“ Šventėje dalyvavo ne tik JAV ir Kanados lietuvių chorai, bet ir chorai iš Anglijos („Gausa“), Lenkijos („Dzūkija“) bei Lietuvos („Aukuras“ ir Nacionalinis M. K. Čiurlionio menų mokyklos choras).

Ir štai – **Dešimtoji** jubiliejinė. Malonu, kad tradicija nenutrūksta. Ilgiausių metų!

Parengė R. Černius

Maestro Dainų šventės repeticijoje 1983 metais.

Muz. Faustas Strolia su Vyčių choru

Jono Kuprio nuotraukos

Mokytoją atpažinsi mokiniuose

LAIMA APANAČIENĖ

Ši Dainų šventė – pirmoji be vieno svarbiausių lietuvių muzikinės kultūros išeivijoje puoselėtojų – kompozitoriaus, vargonininko, chorvedžio, muzikos pedagogo Fausto Stroliaus. Muzikas apleido šį pasaulį 2014 m. gruodžio 31 d., būdamas 83-jų metų.

Faustas Strolia. Turbūt nerasi-me Čikagos apylinkėse lietuvių, kuris nebūtų girdėjęs šio žmogaus vardo. Ką ten Čikagoje! Jį pažįsta JAV lietuviai nuo Atlanto iki Ramiojo vandenyno, o ir Lietuvoje šį vardą žino tie, kas susiję su muzika. Pasaulio lietuvių dainų švenčių Lietuvoje ir išeivijoje dalyvis, kompozitorius, dirigentas, chorvedys, išeivijos lituanistinių mokyklų muzikos mokytojas – kažin ar visas jo pareigybės išvardinau? Tačiau tikriausiai nesuklysiu pasakius, kad, nepaisant to, kokias pareigas jis turėjo, šalia jo visada suksis jaunimas. Norėdama padėkoti už didžiulį indėlį į jaunimo muzikinį auklėjimą, už ilgametį darbą su lietuvišku jaunimu JAV LB Švietimo taryba nutarė maestro Faustui Stroliai skirti 2014 metų Švietėjo premiją (mece-natas – Lietuvių Fondas).

Kompozitoriaus, dirigento, pedagogo Juozo Stroliaus ir dainininkės Zentos Grubaitės vidurinysis sūnus Faustas į šį pasaulį pasibeldė viduržiemį – 1931 m. vasario 28 d. Abu tėvai buvo S. Šimkaus konservatorijos auklėtiniai, 1927 m. Klaipėdoje sumainę žiedus. Šeimoje tuo metu jau lakstė vyriausias sūnus – trimetis Vytautas. Nuo pat mažens abu brolius, o ir 1937 metais gimusį jauniausią brolį Herkulį,

supo muzikinė aplinka. Tad turbūt nieko keisto, kad Faustas jau nuo šešerių metų pradeda mokytis smuikuoti pas Šiaulių muzikos konservatorijos dėstytoją Povilą Matiuką. Su muzika visą gyvenimą buvo susiję ir broliai Vytautas ir Herkulis. Atrodo gyvenk, muzikuok, ko daugiau reikia?

Tačiau muzikinė veikla nutrūko, kai visa šeima atsidadė gausių pabėgėlių stovyklose Vokietijoje. Teko patirti ir kasdieninės duonos stygių, ir Drezdeno miesto tragedijos košmarą, ir visišką rytojaus nežinią. Toli liko gimtieji namai. Tačiau berniukų tėvas nusprendžia – jo sūnūs turi mokytis muzikos – ir pats imasi mokytojo vaidmens: moko juos smuikuoti, gilina teorijos muzikos žinias. Mama sūnus

ir kitus lietuviukus mokė skambinti pianinu.

Muzikos pamokos nepraėjo vel-tui. Gabus muzikai Faustas buvo pastebėtas, ir jau 1949 metais dvylikamečio berniuko griežimą transliavo Londono BBC radijas. Dar būnant Vokietijoje F. Strolia vargonininkavo ir vadovavo chorams, dirbo mokytoju sekmadieninėje mokykloje, su įvairiais koncertais aplankė daugybę Vokietijos vietovių.

Tačiau „namų mokyklos“ neužteko. Faustas mokėsi Romos popiežiškajame bažnytinės muzikos institute, o atvykus į Čikagą prasidėjo jo naujas gyvenimo tarpsnis. Čikagos konservatorijos kolegijoje 1970 metis jis įgijo muzikos pedagogo bakalauro, o 1972-aisiais jam buvo įteiktas magistro diplomai.

F. Strolia aktyviai įsijungė į muzikinį gyvenimą: ėmėsi vadovauti bažnytiniam chorui, vyrų oktetui, beveik 25 metus mokė dainų Čikagos aukštesniojoje lituanistinėje mokykloje. Ir tai nebuvo vienintelė lituanistinė mokykla, kurioje jis dirbo. F. Strolia mokė muzikos Lemonto parapijų pradžios mokyklose, vasaros jaunimo stovyklose pas lietuvius tėvus marijonus ir kitose stovyklose. Penkerius metus dirbo su Čikagos Lietuvių Opera, meno ansambliu „Dainava“ bei kitais ansambliais, jaunimo choru „Audra“, septynerius metus vadovavo dr. Leonido Rago suburtam Čikagos lietuvių entuziastų styginių ansambliui, buvo Kanados ir JAV lietuvių dainų švenčių dirigentas, vicepirmininkas (1991). Visko neįmanoma išvardinti.

Šalia lietuviškų darbų jo laukė ir amerikiečių įstaigos – F. Strolia net 37 metus vargonininkavo, vadovavo cho-

ru ir dirbo muzikos mokytoju Amerikos parapiinėse mokyklose. 1960 metais F. Strolia pakviečiamas vadovauti Lietuvos Vyčių chorui. Lietuvos Vyčių choristai – tai Amerikoje gimę lietuviai, patys mažai arba visai jau nekalbantys lietuviškai, dainuodavo lietuviškas dainas ir savo pasirodymais amerikiečių parapijose daug dešimtmečių garsindavo Lietuvos vardą. 1996 m. spalio 13 d. Lietuvos Vyčių organizacija pažymėjo savo gyvavimo 80-mečio jubiliejų. Ta proga surengto koncerto metu skambėjo A. Pociaus, B. Jonušo, J. Stankūno, A. Aleksio, F. Stroliaus harmonizuotos ir originalios dainos, JAV ir Lietuvos himnai. Jubiliejinis koncertas vyko Brighton Parko Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijoje, kur didelis būrys susirinkusių klausytojų plojimais dėkojo už lietuviškai atliktus kūrinius.

F. Strolia reikėsi ir kaip kompozitorius: kurdavo muziką lietuviškoje spaudoje pasirodžiusiems eilėraščiams, o jaunimo prašomas – ir dainas skautų stovykloms. Pasakojama, kad kartą pabudęs iš miego jau po vidurnakčio, tarsį pačios Švč. Mergelės Marijos paskatintas, parašė Apreiškimo giesmės Šiluvos Marijai angliškų žodžius, muziką ir akompanimentą. Lietuvos Vyčiai šią giesmę per internetą paskleidė visoje Amerikoje. Nuo to laiko nė vienas Lietuvos Vyčių metinis seimas neapsieina be šios giesmės, o 2003 metų spalį ši giesmė buvo atliekama Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčioje per F. Stroliaus kūrybos koncertą, kuriame dalyvavo ir devyni Vilniaus chorai. 2006 m. Maestro 75-mečio proga Vilniuje įvyko autorinis F. Stroliaus koncertas.

Sunki liga sustabdė įprastą darbų ir asmeninio gyvenimo ritmą. Laimė, namuose visada šalia buvo ir yra žmona Teresė, dažnai aplankydavo keturi sūnūs ažuolai.

Didžiuliai F. Stroliaus darbai neliko nepastebėti. Jis apdovanotas ordinu „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko Kryžiumi, Kultūros komisijos Muzikos premija. Jį garbės žymenimis įvertino Vydūno jaunimo fondas (1982), Balzeko lietuvių kultūros muziejus (1984), Lietuvos vyčiai (1985). 1986 metais jis gavo PLB Kultūros komisijos Muzikos premiją, o 1991-aisiais Lituanistikos pedagoginio instituto garbės diplomą. 1996 apdovanotas „Šaulių žvaigžde“.

Kad ir kiek pareigų turėjo maestro, ryškiausią žymę jo veikloje paliko, be jokios abejonės, darbas su jaunimu. Sakoma, kad mokytoją atpažinsi savo mokiniuose. Kas dabar suskaičiuos, kiek mokinių F. Strolia atvedė į muzikos pasaulį? Jo darbas su lietuvišku jaunimu ir jaunimo organizacijomis yra sektinas pavyzdys.

Rita Kliorienė ir Faustas Strolia 2006 m. Dainų šventės metu.

Lietuviško kultūrinio paveldo gidas

RAIMUNDAS MARIUS LAPAS

Kadaise Čikaga buvo pakrikštyta „išėivijos lietuvių sostine“. Dabar galbūt Londone, Anglijoje suskaičiuojama daugiau lietuvių gyventojų, tačiau Čikaga liko didžiuoju JAV lietuvių centru. Nors nebeturime čia nei lietuviško radijo, nei televizijos laidų, sumažėjo leidžiamų laikraščių bei žurnalų skaičius, kultūrinė ir organizacinė veikla „Vėjų mieste“ tebekunkuliuoja.

I dešimtąją Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventę Čikagoje atvyksta daug svečių iš kitų miestų bei šalių. Jiems, o ir patiems čikagiečiams turėtų būti įdomu susipažinti su mūsų mieste esančiais lietuviškais paminklais. Vieni – gerai pažįstami, kiti – pamiršti ar mažai žinomi. Tačiau visi jie – įdomūs.

Šis gidas nepretenduoja apimti visų su lietuvių susijusių vietų. Jame apsiribojama tik Čikagos mieste esančiais kultūriniais paminklais (neįtraukiant priemiesčių). Visi jie lengvai pasiekiami viešoju transportu. CTA autobusų bei metro traukinukų sistema yra gera, nebrangi, veikia kiaušų parą. Tad pakeliaukime kartu po spalvingus Čikagos kvartalus!

1. Bank of America (buvęs Shubert) teatras, 22 West Monroe, Chicago, IL 60603
Gimęs 1878 m. Kudirkos Naumiestyje, Sam S. Schubert kartu su broliais Lee (g. 1871) ir Jacob (g. 1879) bei tėvais Katrina Helwitz ir Duvvid Schubart 1881 m. imigravo į JAV. Apsigyveno Syracuse, New Yorke. Gavę paskolą, broliai tapo teatro vadybininkais. Pradėję nuo kuklesnių teatrų provincijoje, 1900 m. kovą New Yorko širdyje Manhatene jie išsinuomavo Herald Street teatrą. Tai buvo Schubert brolių dinastijos pradžia. 1913 m. Broadway (225 West 44 St.) įkurtas Sam S. Schubert teatras dabar yra kultūrinio paveldo objektas. 1945 m. The Schubert Organization nupirko Majestic teatrą Čikagos centre (22 West Monroe) ir jį taip pat pavadino Sam S. Schubert Theatre. 1991 – 1997 m. naujas savininkas, Nederlander Organization, šį pastatą nuomavo Čikagos švietimo departamentui. Po kapitalinio remonto 2006 m. čia įsikūrė raštinės ir viešbutis, o teatras pavadintas naujų savininkų La Salle Bank Theatre vardu. Po dvejų metų, pasikeitus La Salle banko savininkams, jis tapo Bank of America Theatre.

2. JAV Gamtos apsaugos agentūra, 77 West Jackson, Chicago, IL 60604
Nuo pat jos įkūrimo pradžios 1972 m. čia dirbo gamtosaugininkas Valdas Adamkus, vėliau tapęs LR prezidentu (1998–2003 ir 2004–2009). JAV prezidento Ronald Reagan dekretu 1981 m. Adamkus buvo paskirtas USA Environmental Protection Agency vidurvakarų (Illinois, Indiana, Ohio, Michigan, Minnesota ir Wisconsin) vadovu. Išdirbo 29 metus – iki 1997 m. Įstaigos Čikagos skyrius yra įsikūrus Ralph Metcalfe Federal Building, pastatytame 1991 m. architekto Mies van der Rohe stiliumi. Šio pastato 12-ame aukšte yra Valdo Adamkaus garbei pavadinta konferencijų salė.

3. LR generalinis konsulas, 211 East Ontario Suite 1500, Chicago, IL 60611
Nuo 1990-ųjų LR generalinis konsulas persikėlė iš pietvakarinės Čikagos dalies į šį dangoraižį miesto centre. Tiesa, nuo š. m.

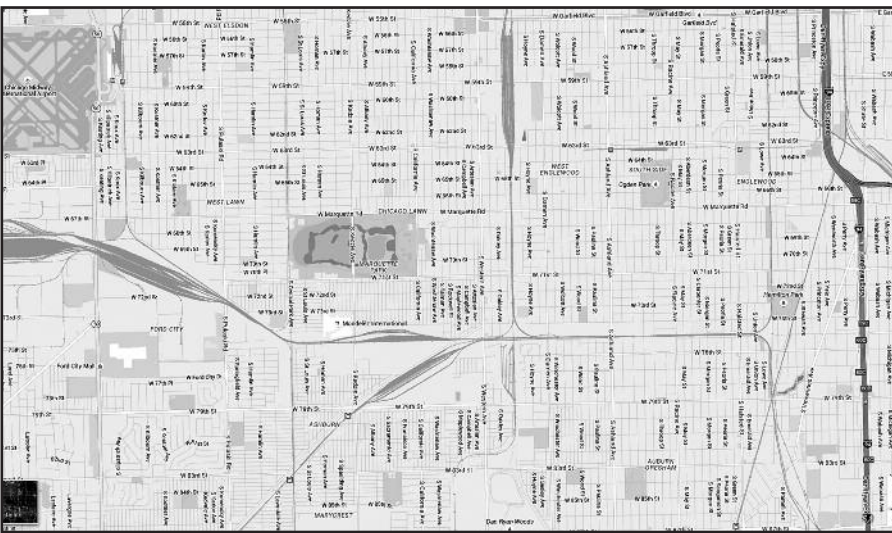
Paminklas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės karo inžinieriui, generolui Tadiui Kosciuškai, Solidarity Drive, Chicago, IL 60605

rugpjūčio 1 d. LR generalinis konsulas Čikagoje bus perkeltas į naujas patalpas „NBC Tower“ pastate, adresu: 455 North Cityfront Plaza Dr., Suite 800. „NBC Tower“ pastate jau veikia kitos trys diplomatinės atstovybės: Indijos, Pietų Korėjos ir Turkijos. Įdomu pastebėti, jog pirmieji Lietuvos konsulatai Čikagoje taip pat buvo įsikūrę miesto centre: 608 South Dearborn (1924–1930), 201 North Wells (1930–1935) bei 100 East Bellevue Place (1935–1953).

4. Valeškos vitražų studija, 816 North State Street (netoli Pearson gatvės), Chicago, IL 60610
Adolfas Valeška (1905–1994) buvo tapytojas, vitražistas, dekoratorius, scenografas, lietuviybės puoselėtojas, iškilus išėivijoje visuomenės veikėjas, meno bei kultūros tyrinėtojas, bažnytinio meno saugotojas. 1951 m. Čikagos miesto centre, skersai nuo Švento Vardo katedros (Holy Name Cathedral) jis įsteigė vitražo ir mozaikos studiją, kurioje vykdė monumentalios dekoratyvinės dailės užsakymus įvairių konfesijų maldos namams. 1954–1956 m. Valeška dirbo vitražo dėstytoju Čikagos dailės institute (Chicago Art Institute). Maždaug 1980 m. grupė lietuvių gydytojų nupirko iš Valeškos šį keturių aukštų pastatą. Kai kurios lietuviškos organizacijos bei privatūs asmenys (pvz., Algimantas Kezys) norėjo įsigyti šias patalpas, siūlydami čia įkurti kultūrinį centrą / muziejų. Deja, tai neįvyko. Netrukus pastatas pelningai buvo parduotas amerikiečiams. Kadaise pirmame aukšte čia buvo įsikūrusi valykla, o dabartiniai šeimininkai – du pastato aukštus užimanti „Subway“ užkandinė. Dar visiškai neseniai fasadą tarp pirmojo ir antrojo aukštų puošė paties Valeškos mozaika „Jūratė ir Kastytis“ motyvais. Kur dingio šis meno kūrinys? Mums nežinoma.

Tuomet tai buvo Shubert Theatre! Dabar jis – Bank of America Theatre, 22 West Monroe, Chicago, IL 60603

Marquette Parko rajonas

5. Gruen Gallery, 226 West Superior, Chicago, IL 60654
1980 m. pavasarį Čikagos miesto centre 744 North Wells St. duris atvėrė Algimanto Kezio įkurta „Galerija“. Įstaigos tikslas buvo rengti lietuvių dailininkų parodas, sudaryti lietuviui kūrėjui progą parodyti savo veidą didesniai skaičiui žmonių, bandant atkreipti į jį amerikiečių spaudos, meno kritikų ir šiaip meno mylėtojų dėmesį. „Galerija“ veikė kaip kooperatyvas, sudarytas iš dailės organizacijų ir pavienių asmenų. Kiekviena paroda turėjo apmokėti savo išlaidas, pirmiausia – nuomą. Po trejų veiklos metų ketvirtadaliu pakilus patalpų nuomos mokesčiui 1983 m. balandį „Galerija“ išsikėlė į netoliese, tame pačiame kvartale už kampo esančias „Gruen Gallery“ patalpas 226 West Superior antrame aukšte. Čia, deja, ilgai nepaviešėta. Jei dabar praeitume pastatą adresu 744 North Wells ten jūs rastumėte vegetarinių patiekalų užkandinę. Tiesa, Superior gatvėje „Gruen Gallery“ toliau tebeveikia.

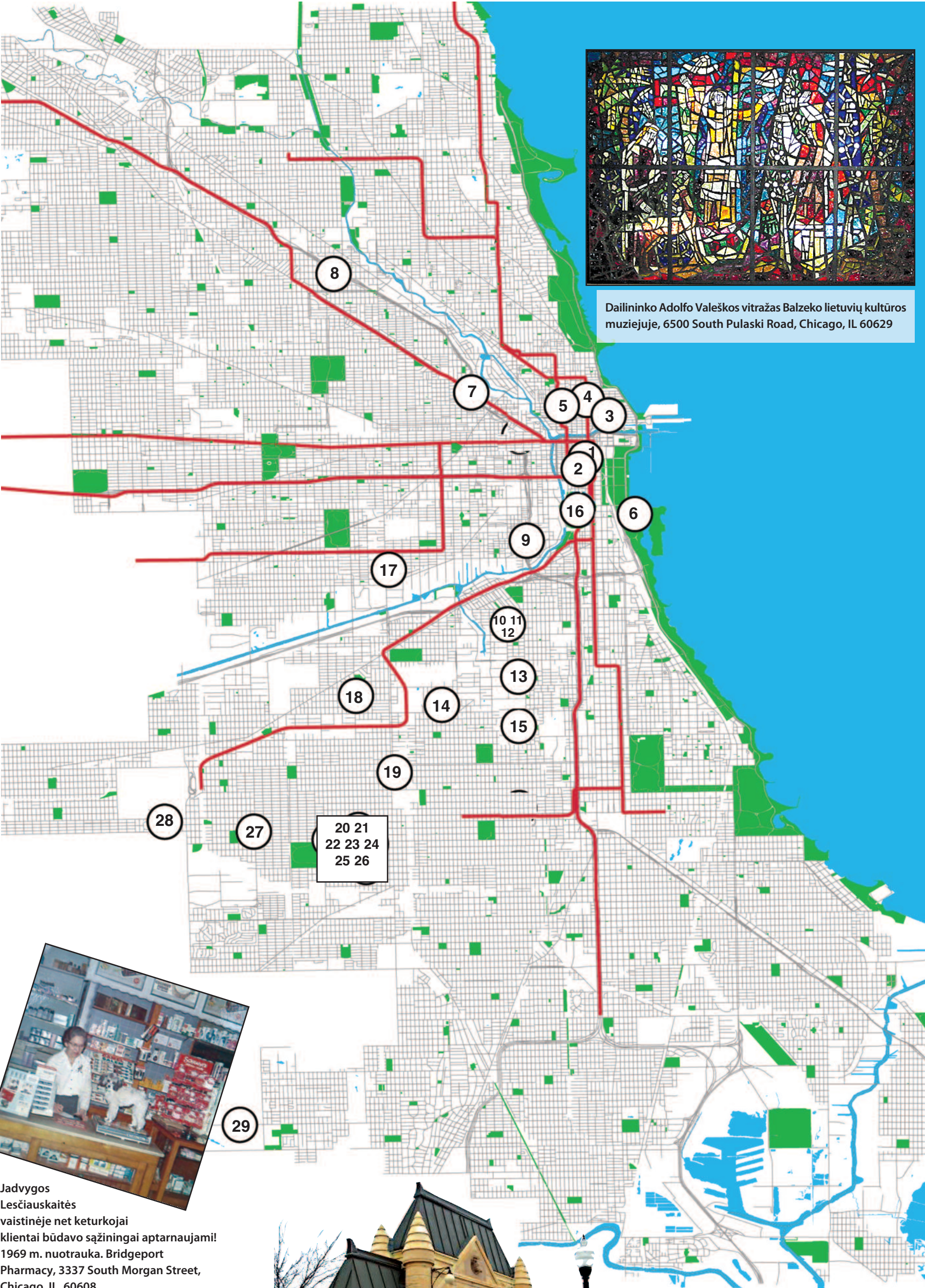
6. Tado Kosciuškos paminklas, Solidarity Drive, Chicago, IL 60605
Tadas Kosciška (lenkiškai Andrzej Tadeusz Bonawentura Kościuszko; 1746–1817) – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės karo inžinierius, generolas, kovų už JAV nepriklausomybę dalyvis (1775–1783 m.), vyriausiasis 1794 m. sukilimo vadas. 1792 m. apdovanotas Baltojo erelio ordinu. Jo garbei 1904 m. Čikagoje Bond gatvėje buvo pastatytas skulptoriaus Kasimir Chodzinski paminklas. 1978 m. paminklas perkeltas į garbingą vietą miesto centre, į alėją tarp Shedd akvariumo ir Adler planetariumo.

7. Lenkų Romos katalikų Amerikoje muziejus, 984 North Milwaukee, Chicago, IL 60642
Įkurta 1935 m., ši kultūrinė įstaiga yra vienas seniausių etninių muziejų Čikagoje. Turtinguose muziejaus archyvo bei bibliotekos fonduose apstu ir vertingų lituanistinių eksponatų. Pagrindinėje muziejaus salėje (per du aukštus, nuo grindų iki lubų) puikuoja dailininko Mieczysław Jurgielewicz vitražas „Symbol of Poland Reborn“ (lietas 1939 m. Krokuvoje). Vitražo centre – Vilniaus Aušros Vartų Mergelės Marijos portretas. Muziejus išsaugojo visus be išimties 1939 m. New Yorko Pasaulinės parodos Lenkijos paviljono eksponatus. Muziejaus pastatą 1912 m. suprojektavo John S. Flizkowski – jo fasadą puošia lenkiško folkloro motyvas *art deco* dvasioje.

8. Namas, kuriame gyveno Al Karpio tėvai, 2842 N. Francisco, Chicago, IL 60618

„Creepy Al“ Alvin Karpis (tikras vardas Albin Francis Karpavicz, lietuviškai Albinas Karpavičius, g. 1908 m. rugpjūčio 10 d. Monrealyje, Kanadoje, m. 1979 m. rugpjūčio 26 d. Torremolinos, Ispanijoje) – lietuvių kilmės JAV pagarsėjęs gangsteris kartu su Barker gauja įvykdyti nusikaltimų serija, dėl kurių XX a. 4 dešimtmetyje kurį laiką FBI buvo laikomas „Valstybės priešas Nr. 1“. Karpis-Barker gaujai priklausė iki 25 narių. Gauja visoje šalyje išgarsėjo savo brutalumu. Jos „sąskaitoje“ – bankų ir pašto plėšimai, pagrobimai ir kt. Pvz., 1933 m. gauja pagrobė milijonierių William Hamm, alaus daryklos savininką iš Minnesotos, už kurį gavo 100 000 JAV dol. išpirkos, o už bankininką Edward Bremer Jr. – 200 000 dol. Iš 1936 m. išleistos *Chicagos ir apielinkių lietuvių telefonų knygos* žinome, jog nusikaltėlio tėvai gyveno Humbolt Parke šiaurinėje Čikagos dalyje (2842 North Francisco Ave., tel. Belmont 7899). Ten tebestovi du sulipę geltonų plytų pastatai, Nr. 2838 – 2830 ir Nr. 2840 – 2842 (abu – po 13 butų) su aptvertu gėlynu. Nors už poros šimtų metrų judrusis Kennedy greitkelis, ši gatvelė rami, žalia, dvelkianti prieškario dvasia. Žinoma, paminklinės lentelės apie tai, kad čia gyveno legendinio gangsterio tėvai, nerasi.

9. Dienraštis „Naujienos“, 1739 South Halsted, Chicago, IL 60608
Amerikos lietuvių socialistų sąjungos organas. 1913 m. Antanas Lalis, Kazys Gugis, Juozas Šmotelis ir kiti socialistai, nutarę leisti dienraštį, įsteigė bendrovę „The Lithuanian News Publishing Co“ su 15 000 dolerių kapitalu. Pirmasis bendrovės pirmininkas buvo Kazys Gugis, vėliau Pijus Gri-gaitis, sekretorius Antanas Lalis, dar vėliau Nora Gugienė. Jie nupirko Jono Ilgaudo spaustuvę, o jį patį paskyrė bendrovės reikalų vedėju. Savitraštis pradėjo eiti 1914 m. vasario 19 d., nuo rugpjūčio 1 d. tapo dienraščiu. Bendrovė rėmė Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydį, nupirko lėktuvą *Lituanica-2*, kuriuo Feliksas Vaitkus įveikė Atlantą, rinko aukas Lietuvos socialdemokratų partijai, bet padėjo ir valstiečiams liaudininkams. Laikraštis užgeso 1986 m., paskutinis redaktoriaus buvo Martynas Gudelis. 1913 m. vasarą aušrininkas dr. Jonas Basanavičius kelioms mėnesiams atvyko į Ameriką rinkti aukų, kad Vilniuje galėtų būti surengta Lietuvių konferencija. Viešėdamas Čikagoje, Basanavičius apsigyveno bute virš „Naujienu“ redakcijos. Pirmojo pasaulinio karo metu rašytoja Žemaitė (Julija Beniuševičiūtė-Žymantienė) lankėsi JAV lietuvių kolonijose, sakė kalbas, rinko aukas nukentėjusiems nuo karo (surinko per 30 000 dol.). Lankydamą Čikagą, Žemaitė irgi gyveno „Nau-

Dailininko Adolfo Valeškos vitražas Balzeko lietuvių kultūros muziejuje, 6500 South Pulaski Road, Chicago, IL 60629

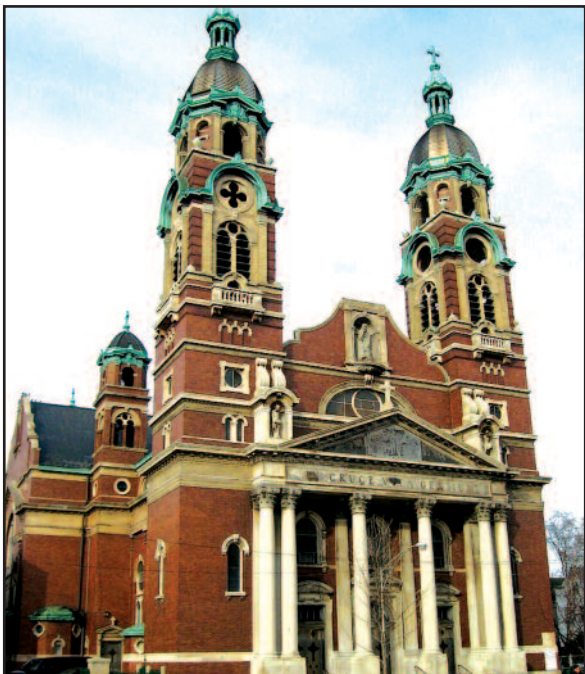
Jadvygos Lesčiauskaitės vaistinėje net keturkojai klientai būdavo sąžiningai aptarnaujami! 1969 m. nuotrauka. Bridgeport Pharmacy, 3337 South Morgan Street, Chicago, IL, 60608

Union Stock Yard Gate, West Exchange ir Peoria Street, Chicago, IL 60609

Paminklas lakūnų Dariaus ir Girėno atminimui, 6700 South California Avenue, Chicago, IL 60629

Šv. Kryžiaus bažnyčia, 4541 South Wood, Chicago, IL 60609

„Ramovos“ kino teatras, 3517 South Halsted, Chicago, IL 60609

jienu” patalpose. Šiandien apylinkė patraukli dėl savo artumo nuo miesto centro. Šiame pastate yra įsikūrusi amerikiečių advokatų įstaiga.

10. Bridgeport Pharmacy, 3337 South Morgan Street, Chicago, IL 60608

Jadvyga Lesčiauskaitė (angliškai Harriet Lescauskas) gimė 1904 m. spalio 11 d. Čikagoje, mirė 1999 m. gegužės 23 d. ten pat, palaidota Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse. Spalvinga asmenybė – veržli moteris. Nuo pat mažens svajojo tapti vaistininke. 1934 m. Harriet baigė farmacijos mokslus University of Illinois at Chicago ir buvo įtraukta į Illinois farmacininkų registrą. 1936 m. Harriet įkūrė „Bridgeport Pharmacy” – tėvas Juozapas Lesčiauskas dukrai padovanojo patalpas naujam verslui. Tvirtinama, jog Harriet Lescauskas buvo viena iš pirmųjų moterų vaistinininkių Čikagoje. Nors vaistinė neveikia nuo 1986 m., „Bridgeport Pharmacy” tebestovi kaip lietuviško paveldo paminklas. Vidus minimaliai pasikeitęs. Didingos ažuolinės lentynos su aibe stalčių, stalčiųukų, iki šiol pilnų senų receptų, kitų dokumentai. Virš jų – tarsi milžinškas kareivių pulkas išsiriakavę blizgantys vaistų buteliukai. Lentynose, ant stalo po stiklu, įvairiose nišose – šeimyninės nuotraukos, diplomai, pažymėjimai, kita atributika. Tik nesijaučia patalpų didingumo, nes uždengtos buvusios skardinės lubos.

11. Šv. Jurgio bažnyčia, 3230 South Litanica, Chicago, IL 60608

Bridgeporte seniau akį džiugino aukšta Šv. Jurgio neogotikinė šventovė. Ji buvo seniausia lietuviška Čikagos parapija (1909 m.). Tačiau 1990 m. ji vyskupo sprendimu nugriauta ir dabar pakeista nauju namu, prieš tai parapijoms padovanojus skulptūras ir baldus (taip pat ir Lietuvoje). Bažnyčią primena tik kryžius, kažkodėl išlikęs „Open Street Map” internetiniame žemėlapyje. Triaukštis mokyklos pastatas, kurį 1916 m. „Amerikos lietuvių almanachas” skelbė gražiausia lietuviška mokykla Amerikoje, turėjusia 450 mokinių ir 1 500 vietų salę – tebestovi, bet tai dabar – Philip Armour mokykla, su lietuvybe nieko bendro neturinti. Tik užrašas „Mokykla Šv. Jurgio K.” nepanaikintas.

12. Olšausko bankas, „Lietuva” redakcija bei spaustuvė, 3252 South Halsted, Chicago, IL 60608

Antanas Olšauskas 1893–1895 m. Čikagoje redagavo laikraštį „Lietuva”, iki 1917 m. buvo ir laikraščio leidėjas. Dėl ūkinių sunkumų 1917 m. laikraštį „Lietuva” pardavė Juozui Bachunui (vėliau tapusiam Pasau-

lio Lietuvių Bendruomenės steigėju) ir Antanui Pajauskui. Šioje leidykloje 1894–1917 m. išleista 131 knyga, iš jų 45 originalios. Olšauskas mirė 1942 m. gegužės 10 d. (beje, sūnus advokatas Antanas Olis – žymus amerikiečių politikos veikėjas, lietuvis visuomenininkas). Olšausko įsteigti redakcija, leidykla, kelionių biuras bei bankas tebestovi seniausiame Čikagos lietuvių kvartale Bridgeporte ties 33-ios ir Halsted gatvių sankryža. Tikėkimės, kad kada nors Čikagos miesto valdžia paskelbs šį pastatą istoriniu paminklu.

13. „Ramovos” kino teatras, 3517 South Halsted, Chicago, IL 60609

Lietuvių savininkų įsteigtas kino teatras atvėrė duris 1929 m. rugpjūčio 21 d. Šį 1 500 žiūrovų talpinantį ispaniško atgimimo („Spanish revival”) stiliaus pastatą suprojektavo architektas Meyer O. Nathan. Teatro lubos nudažytos mėlynai, primenant naktinę padangę. Teatro pavadinimo konkursą laimėjo lietuvis imigrantas, pasiūlęs „Ramovos” vardą. Dar prieš karą būta atvejų, kai šiame kino teatre buvo rodomos kino kronikos iš Lietuvos (pvz., švenčiant Lietuvos nepriklausomybės 12 metų sukaktį 1930 m. „Naujienu” dienraštis finansavo nemokamą operatoriaus Kazio Lukšio filmų peržiūrą vaikams ir paaugliams). Šeštajame dešimtmetyje „Ramova” nepajėgė nuomoti ir rodyti naujausius vaidybinius filmus. Dėl sumažėjusio lankomumo 1986 m. teatras buvo uždarytas. Čikagos miesto valdžia pastatą perėmė 2001 m. Ilgametė šios apylinkės gyventoja Maureen Sullivan 2005 m. įkūrė visuomeninę organizaciją „Save the Ramova”, kurios tikslas restauruoti šį istorinį pastatą. 2012 m. Čikagos miesto valdžia pradėjo atstatyti teatro fasadą.

14. Šv. Kryžiaus bažnyčia, 4541 South Wood, Chicago, IL 60609

Tarp prieškario lietuviškų bažnyčių nuostabiliausia ir didžiausia – neobarokinė 1913 m. Šv. Kryžiaus bažnyčia Back of the Yards rajone (netoli žymiųjų skerdyklų), įtraukta ir į kelionių vadovus po miestą. Prie jos įėjimo iki šiol išlikęs užrašas „Lietuvių Rymo katalikų bažnyčia”. Lietuviškos pamaldos nuo maždaug 2002 m. čia nebevyksta, lietuviška parapija panaikinta dar aštuntajame XX a. dešimtmetyje, bažnyčia atiduota imigrantų iš Lotynų Amerikos parapijai. Rajone irgi vyrauja ispanakalbiai. Bažnyčia gana apleista, tačiau vis tiek puošni. Jos skliautai puošti scenomis iš Lietuvos ir Amerikos istorijos. Kai kurie bažnyčioje kabantys paveikslai tapyti dailininko Adolfo Valeškos.

15. Union Stock Yard Gate, West Ex-

change ir Peoria Street, Chicago, IL 60609

Šie vartai puošė įvažiavimą į Čikagos Union Stock Yards skerdyklą. Juos 1875 m. užsakė skerdyklos vedėjas John B. Sherman. Vartus suprojektavo John Wellborn Root. Tai vienas iš nedaugelio užsilikusių paminklų, bylojantis apie maisto pramonės pradžią „Vėjų mieste”. Pirmųjų lietuvių imigrantų dalį dirbant nežmogiškomis sąlygomis itin vaizdžiai savo romane „Raistas” aprašė Upton Sinclair. Ko gero, daugelis mūsų prisimena skerdyklų pakraštyje ties Halsted ir 42 gatvių sankryža buvusį International Amphitheatre. Ši uždengta arena veikė nuo 1934 iki 1999 metų. Didinguose rūmuose vyko pirmosios JAV ir Kanados lietuvių dainų šventės.

16. Dievo Apvaizdos bažnyčia, 717 West 18th Street, Chicago, IL 60616

Tarpukariu Čikagoje buvo 11 lietuviškų katalikų bažnyčių. Viename iš Čikagos rajonų anais laikais buvo net dvi lietuvių bažnyčios. Tai Pilsen, taip pat esantis ir vienteliu istoriniu lietuvių rajonu, į kurį iš miesto centro galima nueiti pėsčiomis. Įspūdingesnė čia – neoromaninė Dievo Apvaizdos bažnyčia statyta 1927 m. Bažnyčią įsteigė čia persikėlę gretimo Bridgeporto Šv. Jurgio parapijos lietuviai. Nuo 1960 m. čia vyrauja ispanakalbiai.

17. Aušros Vartų bažnyčia, 2337 West 23 Place, Chicago, IL 60608

1985–1990 m. laikotarpyje buvo uždaroma dauguma Čikagoje esančių lietuvių bažnyčių. Tuomet neliko ir kuklesnės Pilsen Aušros Vartų Marijos bažnyčios, kuri veikė gyvenamąjį namą primenančiame dviaukščiame pastate (pirmajame aukšte – maldų salė, antrajame – parapijos mokykla). Ji prijungta prie Šv. Pauliaus parapijos, tačiau iki 2013 m. uždarymo jos pavadinimas dar buvo išlikęs mokyklos pavadinime. Čikagos laikraščiai rašė, kad jos varpai po uždarymo dingo, bet metalo laužo darbuotojas, pastebėjęs ant išlydymui atiduoto varpo lietuvišką užrašą, pranešė apie tai vyskupijai,

kuri vieną varpą vėl įsigijo ir nuo 2013 m., po 15 metų pertraukos, varpas vėl skamba naujoje Tinley Park bažnyčioje. Ant jo parašyta: „Varpe, varpeli, liūdnei skambėdamas primink stebuklingą Aušros Vartų Madoną Lietuvoje, kur priešai mus persekioja. Guosk mūsų priespaudą kenčiančius tautiečius. Šauk mus maldai, į Bažnyčią, jos vardu, kad jaustumėmės Dievo avinėliais. Šauk tris kart į dieną, nepailsdamas vesk mirusiųosius savo garsu. Nuo šitos dienos kalbėk gyviesiems ir vesk į kapines mirusiųosius.”

18. Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčia, 2745 West 44th Street, Chicago, IL 60632

Ši parapija Brighton Parke buvo įsteigta 1914 m., kai visas pasaulis gyveno Pirmojo pasaulinio karo nuotaikomis. Iš arkivyskupijos gavus leidimą bažnyčios statybai ir atsiuntus ką tik įšventintą lietuvių kunigą Antaną Brišką, prasidėjo naujosios lietuviškos parapijos gyvenimas. 1915 m. iškilo pirmoji (senoji) bažnyčia, 1916 m. atsidarė parapijinė mokykla, kurioje 1918 m. jau mokėsi 300, o 1922 m. – 500 mokinių. 1926–1927 m. pastatyta klebonija ir vienuolynas kazimierietėms vienuolėms mokytojoms, kurios švietėjišką veiklą parapijoje čia dirbo iki 1999 metų. 1964 m. buvo pastatyta jau didelė, moderni iki šių dienų veikianti bažnyčia. Geriausiais laikais parapijai priklausė apie 3 000 parapijiečių, daugiausiai apie 1 200 lietuviškų šeimų.

19. Jaunimo centras, 5620 South Claremont, Chicago, IL 60636

Prie Gage Parko stūkso vienas pagrindinių Čikagos lietuvių pastatų – tai masyvus Jaunimo centras, išdabintas stilizuotu Vyčiu. Jį 1958 m. įkūrė jėzuitai; sovietams Lietuvoje uždarius vienuolynus čia net buvo Lietuvos jėzuitų provincijos centras. Tai dar vienas Šaltojo karo eros objektas, skirtas kiek tik įmanoma ginti lietuvių nuo asimiliacijos iki Lietuva bus išlaisvinta. Čia gau su lietuviškų renginių, yra lietuviška koplyčia. 1981 m. centro patalpose įsikūrė Li-

Jaunimo centras, 5620 South Claremont, Chicago, IL 60636

tuanistikos tyrimo ir studijų centras. Šiame komplekse taipogi veikia viena didžiausių išeivijoje esančių švietimo įstaigų – Čikagos lituanistinė mokykla. Čia taipogi rasite ir Čiurlionio galeriją. Neseniai šalia esanti jėzuitų koplyčia tapo laikinai nenaudojama. Tikintieji viltingai laukia teigiamo sprendimo iš Jėzuitų provincijolo Vilniuje, kada šiuose maldos namuose vėl prabils lietuviškai kalbantis kunigas. Nemažos pajamos už didžiosios Jaunimo centro salės nuomą atkeliauja iš ispanakalbių bendruomenės.

20. Tėviškės lietuvių evangelikų liuteronų bažnyčia, 6641-45 South Troy Street, Chicago, IL 60629

Didžiausias lietuvių liuteronų evangelikų telkinys po karo įsikūrė Čikagoje. Jau 1951 m. Lietuvių evangelikų liuteronų bažnyčios tremtyje vicesenjoras kunigas Ansas Trakis pradėjo rūpintis tikinčiųjų poreikiais, leisdamas religinę literatūrą („Evangelijos žodį“, vėliau „Svečią“). Tačiau savo maldos namų išeiviai evangelikai liuteronai Čikagoje neturėjo. Apie būsimos parapijos kūrimą buvo kalbama 1952 m. Tikintieji ryžosi įsigyti savo pastogę. Ir štai Marquette Parke jie nupirko nebeveikančią žydų sinagogą. Pradinį kapitalą naujos parapijos steigimui parūpino Augustana Evangelikų liuteronų bažnyčia. 1957 m. gruodžio 15 d. lietuvių evangelikų liuteronų išsvajota bažnyčia buvo pašventinta Tėviškės vardu. Vyskupas Ansas Trakis buvo parapijos klebonas iki savo mirties 1986 m. Nuo 1988–2002 m. klebono pareigas ėjo vyskupas Hansas Dumpys. 2002–2005 m. parapijai vadovavo kunigas Jonas Liorancas. Parapiją atgijo atėjus sumaniam, dinamiškam kunigui Liudui Miliauskui. Čia jis klebonauja nuo 2005-jų. Pasikeitus Marquette Parko demografijai, maldos namai buvo parduoti juodaodžių religinei bendruomenei, o Tėviškės parapija persikėlė į saugesnę apylinkę, 5129 Wolf Road Western Springs priemiestyje.

21. Lietuvių sodyba, 6515 South California Avenue, Chicago, IL 60629

Išeivis idealistas daktaras Jonas Adomavičius, penkiasdešimt metų dirbęs be atostogų, už savo uždarbį 1972 m. nupirko didelį ir gražų namą su sklypu Marquette Parko širdyje. Šį ansamblį pavadino Lietuvių sodyba. Juose įsikūrė ne tik Amerikos lietuvių vaikų ugdymo draugijos (ALVUD) centras, čia buvo įrengti butai seniems žmonėms, kurie ieškojo širdies atgaivos, duonos kėsnio ir ramybės. Patekęs į minėtus namus reikėjo laikytis paprastų taisyklių – negerti kokakolos, nerūkyti, nesikeikti. Dviejoje pastatuose, apimančiuose didesnio miesto kvartalą, tebegyvena vyresnieji lietuviai. Kiemą puošia lietuviškas koplytstulpis su rūtų darželiu.

22. Dariaus ir Girėno paminklas, 6700 S. California Avenue, Chicago, IL 60629

Štai kas apie paminklą parašyta „Dariaus ir Girėno paminklo 1935 m. liepos 28 d. atidengimo programos leidinyje“: *Dariaus Girėno transatlantinio skridimo finansavimui komitetas Chicagoj, 26 Liepos, 1933 m. susirinko Lietuvos konsulatą ir apgailavęs Dariaus-Girėno žuvimą, nusprendė jiems dviem pastatyti Chicagoj paminklą. Tam tikslui tas pats komitetas pasivadino Dariaus-Girėno Paminklo Statymo Komitetu, kurį tada sudarė: Advokatas Vasalle, P. Jurgėla, Lietuvos konsulas A. Kalvaitis, Kalvaitienė, Kiriienė, Gaižaičiūtė, inžinierius Simokaitis, advokatas Lidikauskas, Žymantas, kunigas Albavičius, Bernočiūtė, Vaivada, Šimutis, kunigas Vaičiūnas, advokatas Gugis ir Krotkus. [...] Paminklo statymo reikale pradėjus tartis su miesto viršininkais, tie pareikalavo parodyti paminklo projekto brėžinį. Tokiu būdu parsiejo jau rūpintis ir paminklo projektu. Kadangi pačioje pradžioje jau buvo nusitarta paminklo statymą pavesti tik lietuviams, todėl ir dabar dėl projekto kreiptasi į lietuvių architektus. Projektą pasiūlyta buvo keletas. Iš visų jų pasirinkta tik arkitekto V. Koncevičiaus brėžinį, kurį užgryrė ir Paminklo Statymo Fondo narių susirinkimas, įvykęs 3 d. Balandžio, 1935 m.*

23. Šv. Kazimiero seselių kongregacijos vienuolynas, 2601 West Marquette Road, Chicago, IL 60629

Vienuolijos steigimo reikalas buvo patikėtas kunigams Antanui Kaupui ir Antanui Milukui, o vienuolijos organizatoriumi buvo pakviestas kunigas dr. Antanas Staniukynas. 1908 metais kun. Staniukynas pasitraukė iš klebono pareigų ir visas jėgas skyrė vienuolijos reikalams. Kadangi lietuvių kongregacijos narių skaičius vis augo, Staniukynas pradėjo ieškoti vietos noviciatui – kunigai lietuviai ragino jį įkurti seserų namus Čikagoje. Čikagos arkivyskupas James Quigley taip pat palaikė vienuolijos įsikūrimo Čikagoje idėją ir pats ieškojo vietos, kurioje galėtų būti statomas vienuolynas. Jis surado tinkamą vietą Marquette Parke, nes jau žinojo, kad miestas plėsis: čia bus statomi nauji namai ir kuriamas naujas gatvių tinklas. Kazimiera Kaupaitė (Motina Marija) sutiko būti steigėja, tačiau prašė, kad būtų surastas kunigas, kuris pagelbėtų steigiant kongregaciją. Tas kunigas buvo Antanas Staniukynas, jo vadovavimas Šv. Kazimiero seserų kongregacijai yra neįkainojamas indėlis, begalinio pasiaukojimo ir atsidavimo pavyzdys. Šv. Kazimiero seserys buvo pakviestos globoti ir pradžios mokyklą. Taip netoli Marquette Parko apylinkių buvo pastatytas didelis pastatas ir čia įsikūrė vienuolija, kurios narės itin aktyviai įsitraukė į švietimo bei labdaros darbus. Dėl pastoviai mažėjančios kongregacijos, seselių vadovybė perdavė jų motiniškosios namų priežiūrą ir administravimą Catholic Charities of America.

24. Šv. Kryžiaus ligoninė, 2701 West 68th Street, Chicago, IL 60629

54 proc. lotynų amerikiečių, 45 proc. juodaodžių ir tik 1 proc. kitų rasių (įskaitant baltuosius) – tai Chicago Lawn apylinkės, kuriai priklauso ir Marquette Parkas, 2010 metų gyventojų surašymo duomenys. Čia tebestovi Šv. Kryžiaus ligoninė, įsteigta Šv. Kazimiero seselių kongregacijos 1927 metais. 274 lovas talpinančiose patalpose dirba per tūkstantis medicinos darbuotojų ir net 250 gydytojų.

25. Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia, 6812 South Washtenaw, Chicago, IL 60629

Pokario metais Čikagoje tirščiausiai apgyventas lietuvių kvartalas tapo Marquette Parkas. Apie 1960 m. iš 45 000 jo gyventojų net 30 000 buvo lietuviai. Čia iki šiol driekiasi Lithuanian Plaza vardu 1970 m. pavadinta gatvė. Šioje gatvėje – nuosaiki, bet senovinių bruožų tebeturinti didelė Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia. Ji statyta 1957 metais. Visur jaučiasi ilgesys prarastai tėvynei: plazda trispalvė, bažnyčios šonuose – tautinės mozaikos, pvz., „Mindaugo karūnavimas“, fasade Marijos su kūdikiu horeljefai, kiekvienas skirtas skirtingai šventai vietai Lietuvoje (Šiluvai, Žemaičių Kalvarijai), viduje – panašūs vitražai. Bažnyčią projektavo Jonas Mulokas, interjerą – Vytautas Kazimieras Jonynas. Šioje bažnyčioje iki šiolie tebeaukujamos lietuviškos šv. Mišios.

26. JAV LB Socialinė tarnyba, 2711 West 71st Street, Chicago, IL 60629

Anksčiau čia buvo įsikūrusios įvairios or-

„Draugo“ redakcija, 4545 West 63rd Street, Chicago, IL 60629. Šalia „Draugo“ – marijonų vienuolynas ir koplyčia. Ją puošia ir Eleonoros Marčiulionienės keramikinės Kryžiaus kelio stotys. 4545 West 63rd Street, Chicago, IL 60629

ganizacijos, „Margučio II“ radijo laidos studija, valgykla. Dabar veikla gan apkirpta. Tebedirba Socialinė tarnyba. Trečiadieniais ruošiamos kultūrinės popietės, filmų peržiūros, paskaitos, į kurias ateina 15–20 apylinkėse gyvenančių vyresniųjų. Šiose patalpose veikia skaitykla- biblioteką, taipogi įsikūrusi siuntinių bendrovė.

27. Balzeko lietuvių kultūros muziejus, 6500 South Pulaski Road, Chicago, IL 60629

Muziejus veikia nuo 1966 metų. Fondų pagrindas – kolekcininko gydytojo Aleksandro Račaus numizmatikos rinkinys bei gausi biblioteka. Muziejus renka daugiausia lituanistinę, ypač su lietuvių išeiviais susijusią medžiagą. Čia taipogi veikia vaikų muziejus bei suvenyrų parduotuvėlė. Įstaiga organizuoja paskaitas anglų kalbomis, rengia parodas.

28. „Draugas“, 4545 West 63rd Street, Chicago, IL 60629

Tai seniausias pasaulyje be pertraukos leidžiamas lietuviškas laikraštis, pradėtas 1909 m. liepos 12 d. Wilkes Barre, PA, o nuo 1912 m. liepos 4 d. Čikagoje. Iki 1916 m. leistas kas savaitę, nuo 1916 m. balandžio 1 d. – kiekvieną dieną, išskyrus pirmadienį ir sekundienį. Nuo 2011 m. leidžiamas tris dienas per savaitę. 1909–1916 m. leido Kunigų sąjunga, 1916–1918 m. „Draugo“ spaudos bendrovė, nuo 1920 m. – vienuoliai marijonai. Šiuo metu „Draugą“ leidžia Lietuvių katalikų spaudos draugija. „Draugas“ spausdina įvairius straipsnius politinėmis, ekonominėmis, religinėmis, visuomeninėmis, kultūrinėmis temomis. Kiekvieną šeštadienį kartu su „Draugu“ pasirodo kultūrinis priedas „Menas, literatūra, mokslas“. 2006 m. balandžio mėn. sukurta nauja „Draugo“ internetinė svetainė, o 2013 m. „Facebook“ puslapis. Prieš dvejus metus pradėtas leisti mėnesinis laikraštis anglų kal-

ba „Draugas News“, o pernai – dvimėnesinis spalvotas žurnalas „Lithuanian Heritage“. Šalia „Draugo“ pastato stovi Tėvų marijonų vienuolynas ir koplyčia. Tai puikus architektūrinis paminklas, kurį 1955 m. suprojektavo Jonas Kova. Koplyčios pagražinimui buvo sutelkti lietuviai menininkai – Kazys Varnelis sukūrė vitražus, Eleonora Marčiulionienė – keramikines Kryžiaus stotis. Ados Sutkuvienės buvo suprojektuoti ir Adolfo Valeškos studijos išlydyti mozaikiniai altorių paveikslai. Šiais laikais vienuolyne vyksta jaunų šeimų rekolekcijos, daugiausia ispanakalbiams.

29. Šv. Kazimiero katalikų kapinės, 4401 West 111th Street, Chicago, IL 60655

Anapilin iškeliavę imigrantai dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą buvo laidojami lietuviškose kapinėse. Didžiausios yra Šv. Kazimiero katalikiškos kapinės, įkurtos 1903 m. Čikagos pietiniame pakraštyje. Kadaise lenta prie įvažiavimo skelbė, jog čia esą „lietuvių kapinės“, tačiau 1997 m. ji buvo nuimta. Tai ne pirmas toks veiksmas – 1965 m. kardinolas Francis J. Cody žodį „lietuvių“ išmetė iš kapinių pavadinimo, tačiau po tokio sprendimo anuometiniai tėvynainiai sukėlė didžiulį ažiotažą. Nuo 1997 m. Šv. Kazimiero kapinėse pradėti laidoti ir lotynų amerikiečiai – nūnai didžiausia katalikiška Čikagos bendruomenė. Visgi masyvūs lietuviški antkapiai, statyti aštuonis dešimtmečius, nustelbia menkas amerikietiškas plokšteles. Atrodo, kad čia palaidotas ištisas didžiulis miestas ir visur – vien lietuviškos pavardės. Čia ilsisi generolas Povilas Plechavičius bei kiti išeivijos veikėjai. Yra paminklas ir Romui Kalantai, pastatytas 1972 m. išsyk po jo susideginimo Kau- ne, sukėlusio Čikagoje didelius protestus už Lietuvos laisvę. Beje, prieš porą metų dėl organizacinės veiklos stokos likviduota Šv. Kazimiero kapinių sklypų savininkų draugija.

Darius Lapinskas

Žilevičiaus-Kreivėno muzikologijos archyvo nuotr.

Repetuojant A. Kairio pjesę „Palikimas“ (rež. D. Lapinskas): Laima Rastenytė (k.), Daiva Petersonaitė (v.) ir Lucijus Alenskas. „Draugo“ archyvo nuotr.

Darius Lapinskas – avangardinis lietuvių kompozitorius

RIMAS ČERNIUS

2015 m. balandžio 7 d. mirė kompozitorius Darius Lapinskas. Sunku vienu žodžiu apibūdinti D. Lapinską. Muzikas. Kompozitorius. Pianistas. Dirigentas. Režisierius. Muzikos kritikas. Modernistas. Visi apibūdinimai tinka tik kartu paėmus. Lapinską sunku įstatyti į rėmus. Jis išsiveržia iš bet kokių rėmų ir sugriauna net pačius rėmus.

Darius Lapinskas gimė 1934 m. Lietuvoje, Jurbarko. Kaip ir daugelis kitų lietuvių, 1944 m. su tėvais pasitraukė į Vokietiją. Hamburge mokėsi pas Stasį Gailevičių. 1950 m. atvyko į JAV ir apsigyveno pirmiausia Norwood, Massachusetts, o vėliau – Bostone. Amerikoje mokėsi muzikos teorijos ir lankė fortepijono ir dirigavimo pamokas pas kompozitorių Jeronimą Kačinską. 1953 m. Darius Lapinskas įstojo į Naujosios Anglijos muzikos konservatoriją (New England Conservatory of Music), kurią baigė 1957 m. Konservatorijoje pradėjo reikštis kaip kompozitorius. 1955 m. jo kompozicija „Trio obojui, violončelei ir fortepijonui“ Brooklyne laimėjo Library Music Association premiją.

Baigęs konservatoriją Amerikoje Darius Lapinskas grįžo į Europą tolesnėms studijoms. Studijavo muziką Vienoje ir Stuttgarto konservatorijoje. 1960–1965 m. dirbo dirigento padėjėju Stuttgarto operoje ir dirigentu Tubingeno dramos teatre. Dirigavo Stuttgarto filharmonijos ir Mannheimo operos orkestrams. Tuo pačiu reikėsi kaip kompozitorius. 1961 m. jo kūrinys „Haiku dainų sopranui ir fortepijonui“ ciklas buvo atliktas Darmstadto tarptautiniame muzikos festivalyje ir tais pačiais metais nuskambėjo per Kopenhagos radiją. 1965 m. jo kūrinys „Mergaitės dalia“, 12 dainų mezzosopranui ir orkestrui ciklas, buvo atliktas Heidelberge.

1965 m. Darius Lapinskas sugrįžo į Ameriką. Apsigyveno Bostone, o 1967 m. persikėlė į Čikagą. Čikagoje jis reikėsi kaip avangardinės muzikos kompozitorius ir propaguotojas.

1966 m. Čikagoje vyko Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas, kurio metu, liepos 1 d., Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje buvo pastatyta Dariaus Lapinsko opera „Lokys“. Libretą parašė Vitalija Bogutaitė. Dainavo solistai Stasys Baras, Daiva Mongirdaitė ir Aldona Stempužienė. Pasakotojo vaidmenį atliko Leonas Barauskas. Dirigavo pats kompozitorius. Muzikas Vladas Jakubėnas, recenzuodamas operą „Drauge“, rašė, kad „Darius Lapinskas yra neabejotino kūrybinio talento kompozitorius su ypatingai teatrališkai iliustracine nuojauta“ („Draugas“, kultūrinis priedas, 1966 m. liepos mėn. 9 d., nr. 159 (27), psl. 2).

1966 m. vyko Lapinsko kūrinių koncertai New Yorke ir Čikagoje. Čikagos koncertą rengė „Margutis“. Koncertas vyko Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje. Dalyvavo solistė Aldona Stempužienė, pianistė Aldona Kepalaitė ir simfoninis or-

kestras, kuriam dirigavo Darius Lapinskas. Koncerte buvo atliktas dainų ciklas mezzosopranui ir orkestrui „Mergaitės dalia“, koncertas fortepijonui, styginiams ir mušamiesiems instrumentams ir rečiatyvas bei arija „Les sept solitudes“ (žodžiai O. V. Miloszo). Žurnalo „Aidai“ korespondentas koncertą įvertino teigiamai: „Dariaus Lapinsko kūrybai skirti koncertai New Yorke ir Čikagoje sutraukė pilnas sales. Abiejuose koncertuose publika sukaupiai ir atidžiai klausėsi jai neįprastos naujosios muzikos ir šiltai priėmė dirigentą-kompozitorių ir abu solistus. Bendra nuomonė – buvo tai nebanalus, tikrai neeilinis ir tikrai įdomus koncertas“ (www.aidai.eu).

Tragiškai mirusiam poetui Algimantui Mackui pagerbti Darius Lapinskas sukūrė kantatą, pavadintą „Cantata declamata“. 1967 m. Lapinskas sukūrė penkių dainų ciklą, pavadintą „Ainių dainos“. Kūrinys buvo atliktas Čikagos Jaunimo centre „Santaros-Šviesos“ surengtame koncerte. Dainavo Aldona Stempužienė. Jai akompanavo trys muzikantai, tarp jų – ir pats kompozitorius Darius Lapinskas, grojęs fortepijonu. Recenzentas Balys Chomskis „Drauge“ pastebėjo, kad „Dariaus Lapinsko apraiška lietuvių muzikos gyvenime – spontaniška. Jo kūryba pasižymi aistringumu naujo siekimu“ („Draugas“, kultūrinis priedas, 1967 m. gegužės mėn. 6 d., nr. 106 (18), psl. 2)

Koks veiklus tuo metu buvo Darius Lapinskas ir kokia gyva buvo lietuvių kultūrinė veikla Čikagoje, rodo ir ši kultūrinės veiklos detalė. 1967 m. gegužės mėn. 6 ir 7 d. lietuvių teatras, pasivadinęs „Avant-garde teatru“, Čikagoje atliko trijų veikalų spektaklius,

tarp jų – Antoine de Saint-Exupery „Mažojo princo“ inscenizaciją. Spektakliai vyko Baletų mokyklos teatre, 69-oje gatvėje, Marquette Parke. Dalyvavo aktoriai ir šokėjai, o muziką sukūrė Darius Lapinskas.

1967 m. lapkričio mėn. Čikagoje vyko trečiasis Lietuvių kultūros kongresas. Kongreso metu buvo pastatyti du nauji Dariaus Lapinsko veikalai – kantata „Karalius Mindaugas“ ir opera „Maras“, abu kūriniai – poeto Kazio Bradūno žodžiais. Kantatoje „Karalius Mindaugas“ solo partijas dainavo Daiva Mongirdaitė ir Algirdas Brazis, o prie jų prisidėjo aktoriai Regina Stravinskaitė ir Leonas Barauskas. Operoje „Maras“ dainavo Aldona Stempužienė, Stasys Baras, Algimantas Grigas ir kiti. Darius Lapinskas buvo ne tik abiejų kūrinių kompozitorius, bet ir abiejų pastatymų dirigentas ir režisierius. Lapinsko muzika buvo naujoviška, disonansinė, bet ji turėjo ir ryšį su lietuvių liaudies dainomis. Tą ryšį pats Lapinskas pabrėžė pasikalbėjime su „Draugo“ korespondentu: „‘Mare’ visa ‘Paskutinių pamaldų’ scena yra parašyta naudojant lietuviškų raudų melodiką bei remiantis sutartinių disharmonija, ar, tiksliau pasakius, sąskambių logika. Be to, visame ‘Mare’ naudojama dvylikos tonų eilė savo melodinį kontūrą yra pasisavinusi iš vienos senos lietuviškos dainos. Kaip ‘Mare’, taip ir ‘Karaliuje Mindaugė’ laisvieji, ne rikiuotiniai ritmai, yra charakteringi lietuviškomis dainoms, kas ypač lengva bus pastebėti ‘Karaliaus Mindaugo’ choruose“ („Draugo“ kultūrinis priedas, 1967 m. lapkričio mėn. 11 d., nr. 265 (45), psl. 2).

Nukelta į 16 psl.

Scena iš Algirdo Landsbergio dramos „Šventasis narvas“ (rež. D. Lapinskas), 1977 m.

Jono Kuprio nuotr.

Darius Lapinskas

Atkelta iš 15 psl.

Įdomu, kad Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę D. Lapinsko opera „Karalius Mindaugas” buvo pastatyta Lietuvoje. Tai įvyko 1994 m. Jurbarko, Lapinsko gimtinėje.

1968 m. Lapinskas sukūrė muzikinį veikalą poeto Oscaro Miloszo poemos žodžiais „Miguel Manara”. Milašiaus poema – tai šešių paveikslų misterija, parašyta 1911–1913 m. prancūziškai. Į lietuvių kalbą misteriją išvertė Antanas Vaičiulaitis. Lapinskas jau anksčiau buvo naudojęs Milašiaus poeziją. Jis sukūrė koncertinę ariją mezzosopranui ir orkestrui pagal Milašiaus poemą „Les septa solitudes” (Septynios vienatvės). Tą ariją kartu su Lapinsko „Ainių dainomis” įrašė Aldona Stempužienė su Stuttgarto simfoniniu orkestru, diriguojant kompozitoriui Dariui Lapinskui. Plokštelė pasirodė 1969 m.

1970 m. išeivijos lietuvių sukrėtė Simo Kudirkos istorija. Simą Kudirką, peršokusį į amerikiečių laivą „Vigilant” ir pasiprašiusį politinio prieglobsčio, amerikiečių laivyno pareigūnai sugrąžino sovietams. Tas įvykis sukėlė didžiulę protesto akciją lietuvių išeivijoje. Prie to protesto prisidėjo ir Darius Lapinskas. 1971 m. vasario 27–28 d. Marijos Aukštesniosios mokyklos auditorijoje, Čikagoje, vyko daugialypis koncertas, kurio metu buvo pastatytas Lapinsko veikalas „Il Vigilante del Mare”. Tuo metu Simas Kudirka dar buvo nelaisvėje. Darius Lapinskas pokalbyje su „Draugo” korespondentu paaiškino, kaip ir kodėl jis šitą veikalą sukūrė: „Aš ieškau tiesos, kad nemeluočiau scenoje, aš ieškau faktų, kad nemėginčiau švelnia muzika ką nors užtušuoti, aš vartau laikraščių puslapius ir bandau atrasti teisybę, kad mano veikėjai nebūtų nebyliai...” („Draugo” kultūrinis priedas, 1971 m. vasario 13 d., nr. 37 (7), psl. 1).

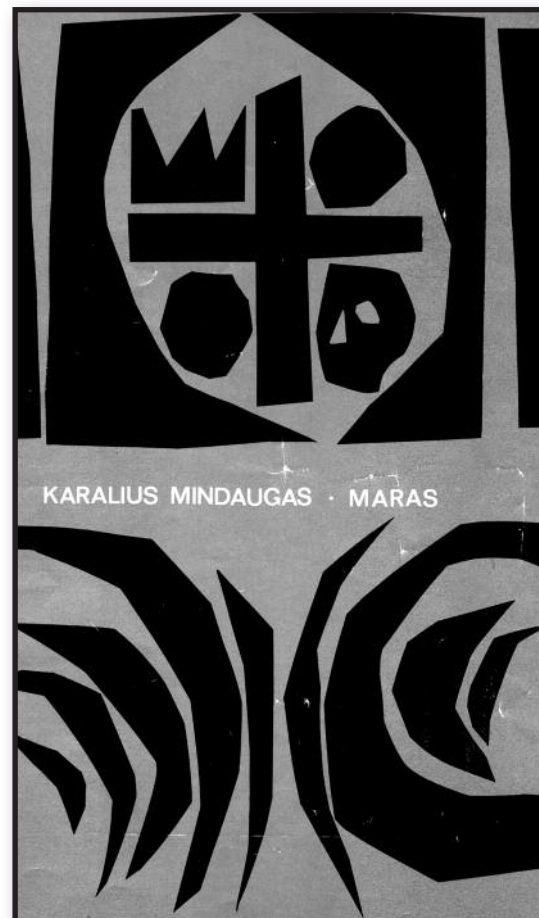
Kritikas Balys Chomskis, recenzuodamas Lapinsko „Il Vigilante del Mare” „Draugo” dienraštyje rašė: „Spektaklis – šaltas, disciplinuotas, kai kam sunkiai pagaunamas, bet įdomus savo lakia vaizduote ir logiška forma” („Draugo” kultūrinis priedas, 1971 m. kovo 6 d., nr. 55 (10), psl. 5). Daiva Matulionytė „Aidų” žurnale Lapinsko veikalą šitaip apibūdino: „Il Vigilante del Mare” buvo „totalinio” teatro pavyzdys, buvo ir skaidrių, ir muzikos, dainų, eilėraščių bei dialogų. Kaip ir visuomet, Lapinskas labai efektingai panaudojo muzikinius instrumentus kaip priemones sukurti scenoje vykstančiam veiksmui aplinką. Labai pavyko atvaizduoti Simo Kudirkos bandytą pabėgimą ir jo pasekmes pasaulyje bei paskirų grupių (admirolų, jūrininkų, Simo Kudirkos, jo žmonos ir vaiko, Amerikos valdžios, rusų, visuomenės) reakcijas („Aidai”, 1971 m. balandžio mėn., nr. 4, psl. 179).

Dariui Lapinskui muzika ir teatras buvo dvi glaudžiai susijusios kūrybos šakos. Dažnai rašydavo muziką įvairiems spektakliams ir buvo ne tik tų spektaklių muzikos kūrėjas, bet ir jų režisierius. Kartais būdavo kviečiamas režisuoti lietuvių dramaturgų ar poetų veikalus. Pvz., 1967 m. mirus žymiam lietuvių poetui Vincui Mykolaičiui-Putinui, Pedagoginis li-tuanistikos institutas Čikagoje surengė atsisveikinimo su Mykolaičiu-Putinu vakarą, kuris vyko 1968 m. Vakarų metu buvo deklamuota Putino poema „Prometėjas”, kurią inscenizavo instituto direktorius Domas Velička. Inscenizavimą režisavo Darius Lapinskas, o vaidmenis atliko Pedagoginio instituto studentai.

Su jaunu, dinamišku, naujovišku režisieriumi ypač mėgo dirbti jaunoji lietuvių išeivių karta. 1971 m. gegužės mėn. 29–31 d. Lietuvių Bendruomenės jaunimo teatras Čikagos Jaunimo centre pastatė Anatolijaus Kairio dramą „Palikimas”. Režisavo Darius Lapinskas. Kiti Lapinsko surežisuoti veikalai: Algirdo Landsbergio „Šventasis narvas”, kuris buvo pastatytas Clevelande 1977 m., Ateitininkų kongreso metu; Liudo Dovydeno „Jeigu mes rasim uranijaus”, pastatytas Čikagoje 1980 m.; poetinis spektaklis Čikagoje 1981 m. ir Antano Gustaičio „Mėnulis”, pastatytas Bostone 1982 m.

Didelio susidomėjimo sulaukė D. Lapinsko opera „Dux Magnus”. Operos libretą parašė poetas Kazys Bradūnas. Opera paremta šv. Kazimiero gyvenimu. Premjera vyko Toronte, 1984 m. rugsėjo 1 d., šv. Kazimiero 500 m. sukakties proga. Dainavo Rimas Strimaitis (karalaičio Kazimiero vaidmenyje), Gina Čapkauskienė, Slava Žiemelytė, Laima Rastenytė, Jonas Vaznelis ir kiti. Antrasis operos spektaklis vyko rugsėjo 2 d. Abu spektaklius dirigavo kompozitorius Darius Lapinskas. Operos muzika ir libretas susilaukė ir kritikos, ir pagyrimo. Aleksandras Kučiūnas, recenzuodamas operą „Draugui”, pastebėjo ir librete, ir muzikoje trūkumų, bet pridėjo, kad „nežiūrint visų operos silpnųjų, tai buvo svarbus įvykis išeivijos gyvenime” („Draugo” kultūrinis priedas, 1984 m. rugsėjo mėn. 15 d., nr. (184) 33, psl. 3). Opera buvo pastatyta Čikagoje 1985 m. gegužės 31 d. „Civic Opera” teatre. Šv. Kazimiero vaidmenį atliko amerikietis kontratenoras Allan Fast. Po pastatymo Čikagoje „Aidų” žurnalo kritikas rašė: „Darius Lapinskas yra vienas tų meninių kūrėjų, kuris kiekvienu nauju muzikos veikalu ne tik-tai pagyvina mūsų kultūrinį gyvenimą, bet sukelia ir naujo kontroversijų vėjo. Jo muzikiniai scenos veikalai yra parašyti ir surežisuoti drąsioms ausims ir drąsioms akims. Būdamas moderniosios muzikos šalininkas, Lapinskas savo kūriniais praturtina mūsų muzikinį lobyną, kuris pilnai bus įvertintas istorijos po daugel metų (www.aidai.eu)”.

1989 m. opera „Dux Magnus” buvo pastatyta Vilniuje. Darius Lapinskas vyko Lietuvon operą diriguoti ir režisuoti. Grįžimas Lietuvon Lapinskui buvo labai reikšmingas įvykis. Atsakydamas į „Draugo” korespondento klausimus, Lapinskas šitaip išsireiškė apie savo kelionę: „Lietuva man visą gyvenimą buvo kaip sapnas, po to, kai Nemunu pasroviui beplaukiant,

ašarose paskendo Jurbarko bažnyčios bokštai. Aš sapnavau ją besėdėdamas gimnazijos suole Vokietijoje, pabėgėlių stovykloje, sapnavau ją bevartydamas lietuvių liaudies dainų rinkinių puslapius, sapnavau ją užpildydamas savo partitūrų puslapius jos per amžius sutelktais kūrybiniais lobiais... Tie lobiai tokie gausūs, o laiko tiek mažas... Čia koks nors cinikas galėtų įsiterpti, kad mano muzikoje tarpe visų disonansų ir prašmatnių ritmų nesigirdi tų lietuviškų melodijų. O kaip aš norėčiau atverti, išauklėti jo ausis ir parodyti, kaip ta visa lietuviškų amžių kūryba egzistuoja mano kūrinuose” („Draugo” kultūrinis priedas, 1989 m. birželio mėn. 3 d., nr. 108 (22), psl. 4).

Be abejo, pačiam Lapinskui didelį išpūdį turėjo palikti apsilankymas Vilniaus katedroje, Šv. Kazimiero koplyčioje, į kurią ką tik buvo sugrąžintas šv. Kazimiero karstas. Operos „Dux Magnus” pastatymas šv. Kazimiero žemėje Lietuvoje tuo metu tapo ypač aktualus ir Lietuvos žmonėms, ir pačiam Lapinskui.

D. Lapinskas stengėsi puoselėti naująją muziką, naujoviškos operos meną ir tarp kitataučių. Jis įsteigė naują operos kolektyvą, pavadintą „The New Opera Company” („Naujoji opera”). 1988 m. gegužės mėn. „Naujoji opera” pastatė kelis naujus veikalus Roosevelt universiteto Ganz Hall salėje Čikagoje. Tarp naujų operų buvo muzikinio teatro pastatymas, pagrįstas amerikiečių kompozitoriaus Charles Ives gyvenimu ir muzika. Jis buvo pavadintas „Ives of Danbury”. Pastatymą scenai pritaikė Darius Lapinskas. Kas pažįsta kompozitoriaus Charles Ives muziką, nesistebės, kad Lapinskas sukūrė veikalą apie Charles Ives. Ives muzikos naujoviškumas Lapinskui, be abejo, buvo prie širdies. Kitas „Naujosios operos” pastatymas – tai viena-veiksmė Lapinsko opera „Ein Theaterstück”. Šios operos pagrindą Lapinskas rado vokiečių okupacijos metu Lietuvoje vykusioje Pirciupių tragedijoje. Abi operas ir dar dvi kitų kompozitorių parašytas operas dirigavo Darius Lapinskas.

Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę Lapinskas dalyvavo Lietuvos kultūriniame gyvenime. 1994–1995 m. jis dėstė Lietuvos muzikos akademijoje. 1994 m. Vilniuje buvo pastatyta Lapinsko opera „Charles iš Danbury”, o 1996 m. – opera „La Vida”.

Atvykęs į Čikagą Darius Lapinskas blykstelėjo išeivių lietuvių kultūriniame gyvenime kaip kometa. Kai kam jo muzika buvo sunkiai „suvirškinama”, jo pastatymai galėjo atrodyti niūrūs, šiurkštūs, šokiruojantys, tačiau jo dinamiškumas ir noras atnešti į lietuvių išeivių kultūrinį gyvenimą kažką naują ir modernaus, daugumos buvo vertinamas teigiamai.

Kompozitorius, bandęs atverti lietuvių klausytojų ausis ir akis naujoms meno formoms, jau padėjo savo kompozitoriaus plunksną ir dirigento lazdele. Jis lieka savo muzikoje ir savo režisuotų veikalų prisiminimuose.

D. Lapinsko opera „Dux Magnus”

Jono Kuprio nuotr.

Darius Lapinskas, „Maras” ir Nepriklausomybė

VYTAS BELEŠKA

Muzika ir socialinis gyvenimas

Socialiniai pokyčiai žmonių visuomenėje vyksta nuolat ir dažniausiai jie yra nematomi, bet kartais prasi-veržia kaip koks uraganas ir pakeičia gyvenimą. Meno žmonės šiame audringame procese būna tarsi pranašai, kurstytojai ir vadai. Dar Platonas pastebėjo – kai pasikeičia muzika, turi keistis ir pagrindiniai valstybės dėsniai bei įstatymai...

Vienas iš svarbiausių tokių pasikeitimų vyko 1913 m. gegužės 29-ąją, Paryžiuje pristatant Igorio Stravinskio baletą „Le Sacre du Printemps”, kuris dabar laikomas vienu iš įtakingiausių pastarojo šimtmečio muzikos kūrinių. Jo premjera sukėlė tikrą audrą, o spektaklis virto riaušėmis. Žiūrovai paprasčiausiai susimušė, keldami didelį triukšmą ir mėtydami į sceną įvairiausius daiktus. Iš salės išprašius apie 40 žmonių, programa buvo tęsiama toliau, bet pats Stravinskis jau buvo pasislėpęs užkulisiuose. Žiūrovai ir kritikai pasidalijo po lygiai, – ar tai šedevras, ar šlamštas. Šiandien, žiūrint mūsų akimis, be jokios abejonės aišku, kad šis įvykis žymėjo XIX a. pabaigą ir pranašavo naujo – siaubingesnio XX a. pradžią. Įdomu, kad rusas Igoris Stravinskis muziką parašė iš dalies naudodamas senovės lietuvių dainų melodijas.

Neseniai Anapus iškeliavo lietuvių kompozitorius Darius Lapinskas. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę lietuvių diaspora užsienyje išgyvena gana ramų laikotarpį. Gal todėl ne taip paprasta kai kuriems skaitytojams bus suprasti, jog lietuvių išeivijoje irgi praūžė nuostabus revoliucinis momentas – viską pakeičiantis kultūrinis įvykis, panašiai kaip atsitiko Paryžiuje su „Le Sacre du Printemps”. Aš čia kalbu apie Dariaus Lapinsko operą „Maras”, kurios premjera vyko 1967-ųjų lapkričio 25–26 d. Čikagoje, Marquette Parke. Tai buvo reiškinys, kuris ne tik sutrikdė tuometinės išeivijos kultūrinį gyvenimą, bet ir unikaliai prisidėjo prie politinės lietuvių kovos už Lietuvos nepriklausomybę...

Įsivaizduokite 1967-ųjų lietuvių išeiviją. Antra bangiai grynoriams padedant jau buvo beveik įsikūrę Amerikoje, augino šeimas. Kai palengvėjo kasdieniai buities rūpesčiai, dauguma vadinamųjų „dypukų” galėjo daugiau laiko skirti darbams, susijusiems su lietuviškos kalbos ir kultūros išlaikymu. Buvo stiprėjusi ir organizuota politinė veikla, įsitikinus, kad pastarojo dešimtmečio pastangos nebuvo labai vaisingos. Ypač daug rūpesčio kėlė vaikų nutautėjimas, todėl vieni norėjo savo šeimas izoliuoti nuo patrauklios amerikietiškos kultūros, kiti modernias ir galingas naująsias priemones bevelijo panaudoti lietuviškiems tikslams. Pamažu mūsų išeivija pasidalijo į apytikriai du pagrindinius blokus – tradicinius ir moderniuosius. Gal svarbiausia buvo – kad vieni norėjo su Lietuva bendrauti, nors ji ir buvo okupuota, o kiti ją dėl politinių motyvų boikotavo. Tokioje atmosferoje 1967-aisiais vyko Trečiasis lietuvių kultūros kongresas. Buvo nutarta ta proga prašyti kompozitoriaus Dariaus Lapinsko sukurti naują operą.

Šiek tiek D. Lapinsko gyvenimo faktų

1967 m. Darius Lapinskas diasporoje jau buvo žinomas kaip modernus kompozitorius ir tapęs kažkuo panašiu į lietuvišką „enfant terrible”. Gimęs 1934-ųjų kovo 9 d. Jurbarkė, neilgai džiaugėsi Lietuva. Karo metu, būdamas 10 metų, jis mažu garlaiviu dramatiškai išplaukė iš Lietuvos, mat tėvas buvo laivų inžinierius, o vokiečiams tuo metu tokių reikėjo. Pabėgėlių stovyklose buvo daug talentingų kompozitorių, vargonininkų ir pedagogų, kurie padėjo Dariaus muzikos pagrindus. Vėliau, jau apsigyvenęs Bostone, Amerikoje, jis tęsė studijas privačiai pas kompozitorių Jeronimą Kačinską. Baigė Naujosios Anglijos konservatoriją, kur jau pasižymėjo premijuotais kūrinių. Grįžo į Europą giliau pažinti kompoziciją ir dirigavimą pas profesorius H. Swarowsky ir H. Reuterį. Po to – plati 6 metų veikla aplink Stuttgartą, kur Darius dirigavo keliems orkestrams. Ir čia jo veikla buvo įvertinta, – jis pelnė Wuerttembergo premiją.

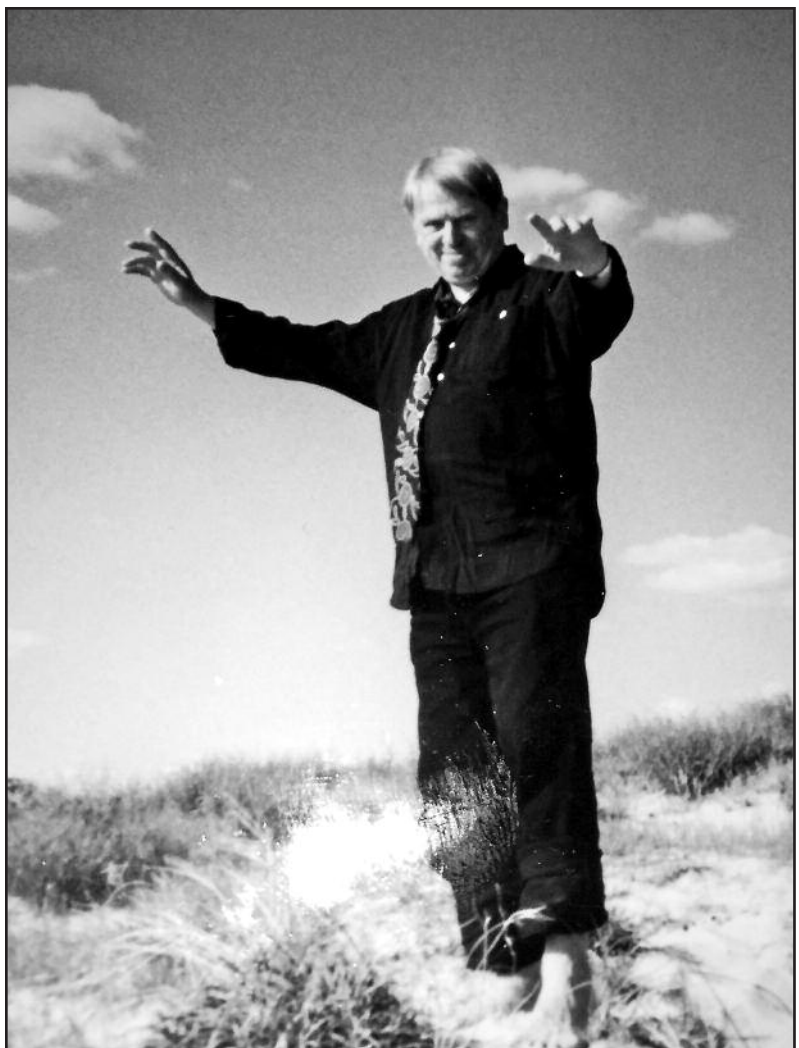
Darius būtų galėjęs ilgai gyventi profesionalaus dirigento Vokietijoje gyvenimą, padarydamas iš to visai neblogą karjerą, bet, kaip dažnai atsitinka menininkams, įvyko nelaukta tragedija – Ispanijoje, automobilio avarijoje, žuvo Dariaus sesuo, o jis pats liko žiauriai sulamdytas. Nebegalėjo groti net pianinu. Karjera Vokietijoje baigėsi, teko grįžti į Ameriką. Bet, kaip sakoma, nėra to blogo, kas neišeitų į gera. Anksčiau dirigentui Dariui kūrybai nelikdavo laiko, dabar jis gydydamasis kaip tik ir susitelkdavo į ją.

Iš kompozitoriaus biografijos

Vokietijoje Darius jau buvo pasižymėjęs kaip stipriai valdantis europietiško avant-gardo kompozicines priemones. O savo modernumui jis vis daugiau naudojo... senovės lietuvių dainų motyvus ir sukūrė kompozicijas „Mergaitės dalia”, „Sept Soltitudes”, o vėliau ir „Ainių dainas”. Tai buvo visai nauja lietuviškoje kūryboje ir atkreipė dėmesį. Atsirado ir progų pakoncertuoti. Jo muzika buvo daug kam nelengvai prieinama, kai kas netgi sakė, kad ji labiau primena Afriką ar Polineziją negu Lietuvą, bet Darius labai pasitikėjo savimi, ir koncertai vis vien buvo sėkmingi. Vieną iš labiausiai Lapinskui išgarsinti pasitarnavusių koncertų surengė „Margutis”.

1965–1970 m. laikotarpis Vakarų pasaulyje, ypač Amerikoje, buvo itin neramus. Vyko unikalūs bruzdėjimas visose srityse – dailėje, muzikoje, politikoje, technologijose, moralėje ir kitur. Gyvenimas keitėsi žaibo greičiu, ir visur vyravo noras išbandyti ką nors nauja, kurti naujas formas. Panašių proveržių buvo ir Tarybų Sąjungoje, bet 1968 m. Čekoslovakijos įvykiai dar kartą pabrėžė laisvosios kultūros pažangą ir centrinio planavimo stagnaciją. Lapinsko gydymosi pertrauka davė jam progą giliau suprasti šį nepakartojamą istorinį momentą ir įsijungti į jį.

Sėkmingi koncertai sudarė galimybių išleisti plokštelę. 1965-ųjų pabaigoje pasirodo „Dainos”, Dariaus Lapinsko įrašas su Aldona Stempužiene. Plokštelė – aukšto lygio, Darius diriguoja seniems kolegoms – Stuttgarto simfoniniam orkestrui. Įrašas darytas geroje studijoje ir atliktas tobulai. Profesorius Vladas Jakubėnas rašo, kad „tai savo rūšies šedevras”, bet pripažįsta, kad kai ką jis veikia lyg „pagalys per galvą”. Pastebi, kad „Lietuvoje šiuo metu prirašyta daug naujos muzikos maždaug Čaikovskio sti-

Darius Lapinskas Klaipėdoje, 2002 m.

Šeimos archyvo nuotr.

liuje, lietuviškomis temomis”. Todėl Jakubėnas linki: „Pakliuvusi į dabartinę Lietuvą, ši plokštelė bus naudinga pasiklausyti tenyksiems, dabar subrendusiems kompozitoriams, kuriems lietuviškas folkloras yra privalomas, bet jo praktiškas vykdymas pradėjo rodyti sustingimo ir šablono žymių”. Vėliau šie jo spėjimai pasitvirtina: į Lietuvą patekę plokštelės egzemplioriai sukelia nemažą susidomėjimą, ypač tarp jaunų kompozitorių. Jie susirinkę būreliais klausosi ir diskutuoja. Tai jau ne socialistinis realizmas! Profesorius Vytautas Landsbergis vėliau rašys: „O juk ir tada žinojom ir suvokėm, kad mūsų šėptinto dešimtmečio karta turi atitikmenį už Atlanto – talentingą, kūrybingą, nuosekliai apsisprendusį bendraamžį, be kita ko, analitiškai ir emocionalių susižavėjusių senosiomis lietuvių liaudies dainomis”.

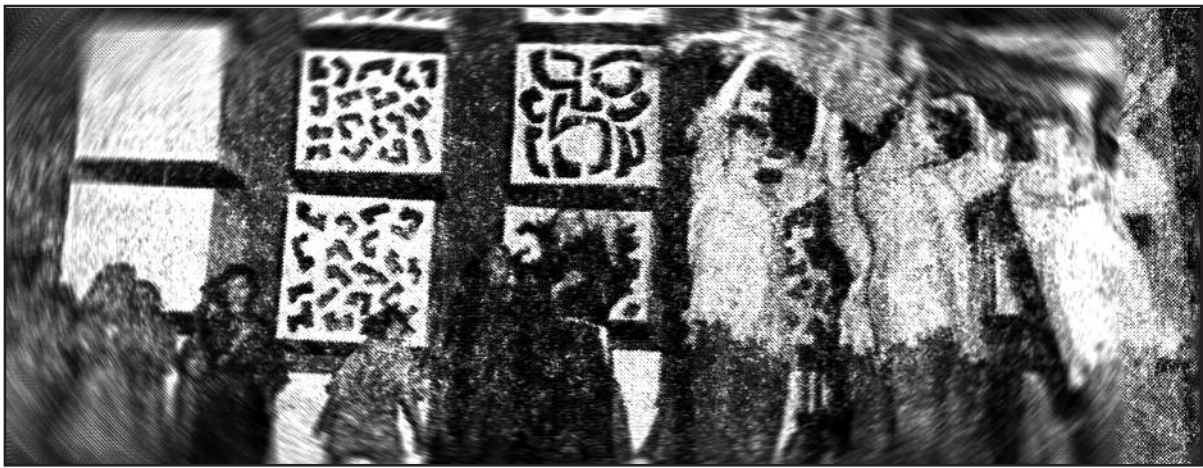
Būta ir daugiau sėkmingų renginių, išeina kitokia – konservatyvesnė Lapinsko plokštelė, kurioje jis tik diriguoja Stuttgarto simfoniniam orkestrui, atliekančiam Jono Zdaniaus gražias lietuvių tautinių šokių aranžuotes, – vėl labai kokybiškai. Didelį pasisekimą turėjo Stasio Baro plokštelė „Operos ari-

Nukelta į 18 psl.

Scena iš operos „Lokys”: Bernardas Prapuolenis, Stasys Baras ir John Lueck (?)

„Maras” ir Nepriklausomybė

„Maro” finalo partitūros fragmentas

jos”, įrašyta su Stuttgarto simfoniniu, diriguojant Lapinskiui. Ir staiga ta idėja – kad Lapinskas sukurtų operą 1966-ųjų Jaunimo kongresui. Tai turi įvykti žai-bo greičiu, paskutinę minutę. Darius pastato „Loki”, nors ne viskas išeina sklandžiai. Pora dainininkų su-streikuoja, tenka samdyti amerikiečius. Viena-veiksmė opera trumpa ir be tradicinio choro bei ba-leto, todėl ne visi ją pripažįsta, nors tai yra pirmoji lietuviška opera Amerikoje, pastatyta prieš metus iki „Gražinos”. Atsiranda ir trintis su dešimtmetį jau veikusia Čikagos Lietuvių opera, kuri kaip tik sku-ba statyti „Gražiną”. „Lokys” pasiseka, bet Darius Lapinskas jau tampa kontroversinis personažas.

„Maro” revoliucija

Ateina 1967-ieji. Trečiajam kultūros kongresui užsakius, Lapinskas sukuria naują – originalią ope-rą „Maras”. Iš karto pasipila straipsniai, kritikuo-jantys kūrinio dar nemačius ir teisiantys užsimoji-mą statyti tokią operą. Atrodo, kad kai kas bijo „Maro” kaip tikro maro. Vieni kritikai teigia, kad La-pinsko muzika netinka žiūrovui, išsilavinusiai tar-pukariu, o kiti užtaria – kad jis ne visiškas avant-gar-distas, nes kompozicijoje naudoja senstelėjusias modernias priemones. Jie teisūs: tuo metu didžiausi avant-gardistai buvo, pvz., Terry Riley, kuris kū-riniu „In C” muziką kreipė į minimalizmą ir mono-toniją. Arba „Fluxus” bendradarbis John Cage, ku-ris sukūrė „4’33”, kompoziciją, kurioje muzikantai absoliučiai nieko negroja! Pats Lapinskas „Marą” api-būdina kaip „psichodelinę operą”.

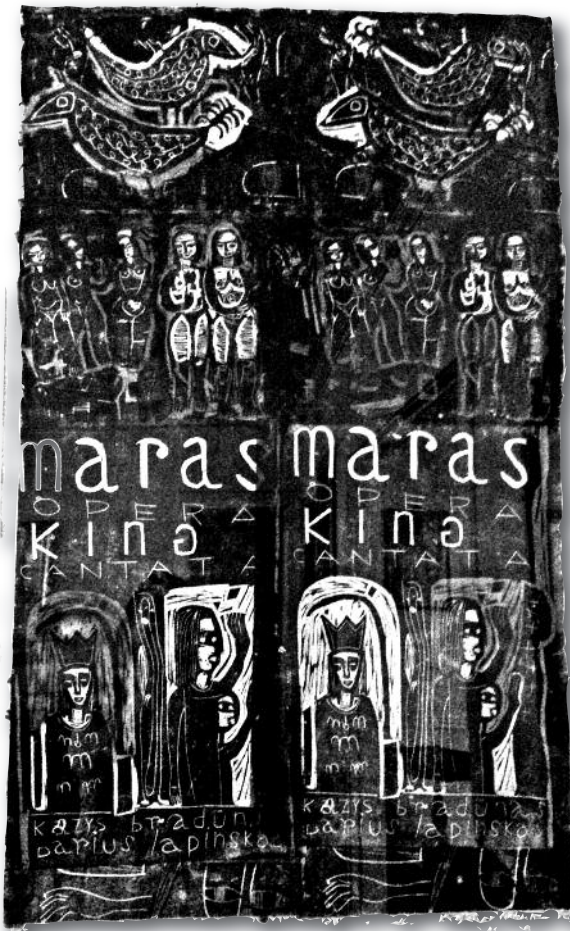
Jeigu dar ne visi buvo apsisprendę dėl Dariaus Lapinsko, tai „Maro” premjera buvo proga tai pa-daryti. Rengėjai neklydo, kad susidomėjimas bus di-delis, bet norėdami apsidrausti, paprašė Lapinsko antro – konservatyvesnio kūrinio. Darius pateikė kantatą „Karalius Mindaugas”. Galėjo jie ir neper-sistengti. Visi laukė „Maro”. Pasak Alfonso Nako, „Karalius Mindaugas” buvo tartum vaisių ar salotų kokteilis. Vieni jį valgydami raukėsi, kitiems, alka-niems, pasirodė neblogio skonio, bet visi dairėsi į bū-simą pagrindinį patiekalą”. Vėliau Lietuvoje kilo di-delis susidomėjimas „Karaliumi Mindaugu”, o apie „Marą” – nieko. Gal taip buvo todėl, kad, kaip repe-

ticijoje užsiminė Lapinskas, „ypač finale stipriai pa-brėžtas tautinis momentas, išreikštas protestas prieš pavergėjus, viename operos epizode akcentuoti partizanai ‘mes dantimis įsikandę laikomės gimto-sios žemės’...” Cenzūrai nepatiko.

Lapinskas tiesiog paskutinę minutę dar perra-šinėja kai kurias gaidas, ir prasideda spektaklis! Rytprūsių istorinis maras, pakeitęs Lietuvos žemė-lapį, pirmas miręs Blinda, karai, koncentracijos sto-vyklos, genocidai, atominės bombos, mirtis, raketų avarijos, raudos, maldos, laidotuvės, tautų vergija, trėmimai, lageriai, Sibiras, Dachau, Buchenwaldas, napalmo bombos Vietname... Pranešėjas barška, čerškia grasinančiai, kaip robotas. Tamsioje scenoje, užkulisuose ir balkone – visur žibintai, žviegia inst-rumentai, perkūniškai dunda būgnai, solistė spiegia, cypia, iš visų pusių sklinda praeiksmiai, vienas cho-ristas kabo nukryžiuotas... Prasideda filmas – ateit-ies raketų karai ir siaubai, kompiuteriai, kurie vis patikslina mirusiųjų skaičių. Viskas vyksta 10 skir-tingų kalbų, tarpais atbulai arba drastiškai sulė-tintai, o muzikantai dėlioja savo frazes dvylikato-nėmis serijomis...

Jeigu kritikai skundėsi, kad „Lokys” per trum-pas, tai „Maras” visiems tapo per ilgas, kaip nesi-baigiantis siaubo filmas. Pagaliau, ačiū Dievui, at-eina kulminacinis finalo momentas: „Du motocik-lai įvažiavo į sceną ir galingais prožektoriais pašvietė tiesiai į žiūrovų salę” (Vytautas Kutkevičius). O sce-noje kvatojosi du apakę, kanapes berūkantys hipiai. „‘Maras’ baigėsi, ir plojimai tęsėsi penkias minutes. Mano delnai dar dega po keturių dienų. Vestibiuly konservatyvieji kraipė galvas ir, girdėjau, murmė-jo: ‘Pasiutęs (Lapinskas)! Drąsių idėjų! Pilnas di-namikos ir netikėtumų! Staigmena, staigmena!’” (Al-fonsas Nakas) Bent riaušių neįvyko!

Šiandien apklausus penkis šio spektaklio liudi-ninkus, gautum penkis skirtingus atsakymus. Pro-fesorius Juozas Žilevičius iš karto parašė Lapinskiui laišką, skatindamas išleisti „Maro” plokštelę, kad kū-rinys būtų įamžintas. Alfonsas Nakas patarė dar mo-derniau: reikia „būtinai ir nedelsiant nufilmuoti. Ir tai ne juoda-balta, o spalvotai! Palikti šį kūrinį gyvą ilgiems metams, palikti kaip modernų paminklą maro aukoms. ‘Maras’ yra vertas milijono publikos!”

Viktoras Petravičius buvo sukūręs „Maro” programos viršelį, bet dėl techninių spaudos kliūčių jis liko nepanaudo-tas. Šeimos archyvo nuotr.

Poetas Kazys Bradūnas, pagal kurio 1947 metų poemą buvo sukurtas „Maro” libretas, prasitarė: „Da-rius Lapinskas mūsų muziką pastūmėjo 60 metų į priekį!”

Spektaklis neliko nepastebėtas ir Amerikos spaudoje. „Chicago Daily News” kritikas Bernard Ja-cobson „Maro” recenzijai skyrė svarbesnę vietą negu Čikagos simfoniniam orkestrui, rašydamas, kad tai buvo „gripping” (pagaunantys) ir „striking mo-ments” (įspūdingi momentai), „remarkably ac-complished performance” (pažymėtina išbaigtas spektaklis) ir kad pageidauja išgirsti daugiau La-pinsko kūrybos. „Chicago Sun-Times” kritikė Kath-leen Morner rašė, kad 2600 asmenų dalyvavo „Maro” premjeroje, ir ji sveikina lietuvius, kad jie pasirinko „ne dar vieną kokią ‘Traviatą’ lietuvių kalba, o savo eilėse atpažino naują ir tikrą talentą ir jį pristatė publikai, taip padarydami vertingą kultūrinį įnašą”. Dar pabrėžė, kad muzikantai grojo itin pasigėrėti-nai, ir paminėjo, kad Lapinskas turėjo sąlytį su vo-kiečių avant-gardu, kur Darmstadto festivalyje 1961 m. buvo atliktas jo „Haiku”. Pasak Morner, „‘Maras’ vertas visiškai profesionalaus pastatymo”.

Deja, spektaklio finalas liko nenufilmuotas ir neį-rašytas į plokštelę. Neatsirado ir mėgėjų įrašo. Net visą partitūrą buvo ir tebėra sunku surasti archy-vuose. Beveik neliko nuotraukų. Laikui bėgant šis vienkartinis spektaklis tapo misterija, išėivijos le-genda, paskendusį lapinskiškoje mitologijoje. Pa-našiai įvyko ir su Stravinskio premjera Paryžiuje. Nors kritikai gerai atsiliepė apie spektaklį, bet žiū-rovas liko susiskaldęs. Gal liūdniausia, kad, nors žiū-rovų buvo pilna salė ir bilietai brangesni negu pa-prastai, trečiasis Lietuvių kultūros kongresas turė-jo 6 460 dolerių nuostolio, ir daug kas dėl to kažkodėl kaltino „Marą”.

Mano pažintis su Dariumi

Aš su Darium susipažinau praėjus metams po „Maro”. Buvau dar jaunas, bet gerai atsimenu, kad lietuviškoje Čikagoje po spektaklio kelis mėnesius daugiau apie nieką nekalbėta, kaip tik apie Lapin-ską ir jo „Marą”. Pastebėjau įdomų dalyką: dauguma tų, kurie vertino „Marą”, buvo tie modernesni lie-tuviai, kurie norėjo bendrauti su Lietuva. Kai kurie tradiciniai lietuviai kompozitoriuje netgi įžvelgė kaž-ką pavojinga. Viena prasme jie neklydo – Lapinsko veikla liberalesniems lietuviams padėjo susitelkti ir veikti ne tik kultūrinėje plotmėje, bet ir politinėje, pvz., „Santaros-Šviesos” rėmuose. Daug vėliau buvo sužinota, kad tas bendravimas labai padėjo Sąjūdžiui ir nepriklausomybei iškilti Lietuvoje. Bet 1967-aisiais

Darius Lapinskas ir Aldona Stempužienė koncerto metu

Žilevičiaus-Kreivėno muzikologijos archyvo nuotr.

tikrai dar nebuvo aišku, kuriuo keliu reikėtų eiti.

Kai susipažinau su Dariumi, jau buvau pasirinkęs muziko kelią, privačiai studijavęs kompoziciją pas prof. Vladą Jakubėną, bet nutraukęs, kai susižavėjau pačia Čikaga – pasauline bliuzo ir jazzo sostine. Juk „Rolling Stones” ir dauguma kitų roko grupių padarė savo karjerą grodami būtent Čikagos muziką. Patyręs „Marą” ir bendraudamas su Lapinsku įsitikinau, kad skirtumai tarp „rimtos” muzikos ir kitų jos formų mažėja, ir kad galima viską suderinti, taip pat ir lietuviškus motyvus. Gal todėl kai kas iš Jūsų mane atpažinsite kaip buvusį „Margučio II” radijo laidų vedėją ir nemažai metų – Žilevičiaus-Kreivėno muzikologijos archyvo direktorių. Kad ir užsiėmęs muzika, vis tiek bandau laiko skirti lietuvybei, kaip darydavo ir Darius.

Po „Maro”

Nežinia, ar Lapinskas suprato, kad po tokios kulminacinės akimirkos kaip „Maras” nebus galima greitai sukurti ką nors nuostabesnio, bet po to jis aiškiai pakeitė kryptį. Pradėjo dirbti su Jaunimo teatru, kuriame ir aš dalyvavau. Jam tai turbūt buvo kaip atostogos, o man buvo reta proga stažuotis modernioje muzikoje ir teatre.

Žinoma, šis laikotarpis Dariui buvo gal ne tik atsikvėpimas po grandiozinio muzikinio spektaklio, – jis visada nuoširdžiai domėjosi teatru. Galima net pasakyti, kad pats „Maras” buvo „totalinis teatras”. Lietuvos teatro veteranas Stasys Pilka buvo pastebėjęs, kad tikrai „Darius Lapinskas yra režisierius!” Dariui pasisekė gerai surežisuoti Anatolijaus Kairio „Curriculum Vitae”, vėliau – „Viva Poesija”, kelių vaidinimų pynę.

Atsidusti D. Lapinskui ilgai neteko. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė pasiuntė kultūrinę misiją į Pietų Amerikos lietuvių kolonijas. Misiją, kurią sudarė Lapinskas, solistė Aldona Stempužienė ir aktorius Leonas Barauskas. Darius pats aprašė laikraštyje išpūdžius iš šių mėnesio gastrolių. Po dešimtmečio panašios gastrolės buvo vėl pakartotos.

Staiga veikla pagyvėjo. Išėjo dar trys Lapinsko diriguojamų kūrinių plokštelės, svarbiausia jo kūrybos dalis – „Les Sept Solitudes – Ainių dainos”. Buvo pastatytas ir Lapinsko balletas „Jūratė ir Kastytis” (1969). Po to dar buvo keli vaidinimai, – vienaip ar kitaip menininkui reikia veikti, o Darius visada buvo darbštus. Dalį veiklos Lapinskas nukreipė į amerikiečių žiūrovą, įkurdamas „New Opera Company”, kuri pastatė dar kelias jo ir kitų kompozitorių operas („Rex Amos”, 1987). Ši kompanija sėkmingai veikė visą dešimtmetį ir padarė įtakos garsiajai Čikagos „Lyric Opera”, kuri dėl tos veiklos pradėjo domėtis naujoviškų operų statymo galimybėmis.

1984 m. buvo grįžta prie didesnio masto lietuviškos Dariaus operos „Dux Magnus” pastatymo Toronte, vėliau labai sėkmingai pakartotos Čikagoje, prašmatniame „Civic Opera” teatre (1986). Nors straipsnio autoriui šis opusas jau atrodė labiau visiems priimtinas, vis tiek vieno kritiko buvo pavadintas „Lapinsko barškalyne”. 1989 m., prasidėjus Sąjūdžiui, „Dux Magnus” buvo pastatyta Lietuvoje ir transliuota per radiją ir televiziją.

1994 m. Jurbarko miestas – Lapinsko gimtinė šventė įkūrimo 735 metines, ir jis buvo pakviestas pastatyti „Karalių Mindaugą” lauke, ant Bišpilio piliakalnio viršūnės, piliakalnio

šlaituose ir Imsrės upės slėnyje. Žinoma, viskas vyko Lapinsko stiliumi, ir jurbarkiečiams paliko gilų įspūdį. Gal ta šventė paveikė ir Darių, nes jis po to porai metų persikėlė gyventi į Lietuvą. Gavęs „Fulbright” stipendiją ir ten mokė, kūrė spektaklius, subūrė trupe, rašė operas. Stipendija buvo atnaujinta antrieiems metams – retas atsitikimas, ir Darius pirmas pristatė Lietuvai Bernsteinio „West Side Story”.

Dar daug buvo kitų momentų, visų nesuminėsi: „Pax Humana” oratorija Klaipėdoje 2002; opera „La Vida”, 1996; „Miguel Manara”, minint Oscarą Miloszą Paryžiuje, 1990; Edinburgo festivalis, 2006; niekur nestatyta opera „Amadar”; opera „Charles iš Danbury”, 1994 Vilniuje; „Tolminkiemio kantata”, 1980, ir dar nemažai kitų žinomų ir nežinomų kūrinių. Lapinskas rašė „Lithuanian Symphony”, bet pritrūko laiko, ji liko nebaigta. Paskutinis performansas 2014 m. vyko Šveicarijoje, kur buvo „atrastas” Lapinsko kūrinys „Haiku”, davęs Dariui pradžią. Apsisuko ratas. Darius Lapinskas mirė 2015 m. balandžio 7 d.

Kodėl rašau!?

Čiurlionis, Bacevičius, – jie buvo svarbūs, bet gyvi būdami neįvertinti. Ir maestro Darius Lapinskas buvo svarbus. Dar per anksti vertinti jo muziką, bet aš nenoriu, kad jis būtų pamirštas. Ypač, kai dabar Lietuva pergyvena naujas grėsmes, ir visi griebiasi priemonių, kurios prieš 75-erius metus pasirodė bejėgės ką nors išspręsti. Reikia prisiminti meno, idėjos ir individo galią! „Maras” su savo visų blogybių ir baisenybių kolekcija buvo katarsis, nuplaunantis nuodėmes, klaidas ir atvertęs naują – švarų puslapį pradėti kažką nauja. O tai yra galia!

Norėčiau muzikologus, tyrinėtojus ir studentus pakviesti susidomėti Dariumi Lapinsku. 2008 m. jau buvo rašyta disertacija apie jo muziką, bet dabar galima būtų eiti toliau. Faktiškai dar nėra daug įrašyta jo muzikos. Ir šitas straipsnis gali būti tik užkandis, – Darius vos tilptų didelėje, storoje knygoje. Norėčiau mesti dar vieną iššūkį: ar nebūtų gražu ir įdomu, jeigu kas nors kur nors sumanytų vėl pastatyti operą „Maras”, naudojant šiuolaikines multimedia priemones?

Autorius dėkoja už pagalbą rašant šį straipsnį Laimai Rastenytei-Lapinskienei ir Žilevičius-Kreivėno muzikologijos archyvo darbuotojams.

SPORTAS

Parengė Dainius Ruževičius

Vasaros sporto stovykla – poilsis ir džiaugsmas vaikams

Visą vasarą, nuo birželio 1 d. iki pat naujų mokslo metų pradžios, Lemonte tęsiasi vaikų ir jaunuolių vasaros sveikatingumo ir sporto stovykla. Čia vaikai, nuo pačių mažiausių (5 metų) iki vyriausių, neturi kada nuobodžiauti: stovyklautojai, prižiūrimi trenerių, aktyviai leidžia savo vasaros atostogas žaisdami įvairius sportinius žaidimus, lankydamiesi kino teatre ar daugiausiai džiaugsmo vaikams suteikiančiame lauko vandens baseine.

Vasaros sporto stovykla vaikams ne tik puikus sveikatos šaltinis, bet kartu ir tarpusavio draugystės bei naujų pažinčių vieta.

Vaikų stovykla Pasaulio lietuvių centre (PLC) Lemonte vyksta kiekvieną darbo dieną – nuo pirmadienio iki penktadienio (nuo 8 val. r. – iki 5 val. p. p.). Tie, kas dar nespėjo savo atžalų supažindinti su stovyklos teikiama malonumais, kviečiami paskambinti treneriui Aurimui Matulevičiui tel. 630-999-5312 arba atvykti su savo vaikais tiesiai į stovyklavietę.

Lietuvos beisbolo talentas atkreipė pajėgiausių JAV klubų dėmesį

Marius Balandis, kaip ir dauguma beisbolą žaidžiančių jaunuolių, nuo vaikystės svajojo apie sutartį su JAV aukščiausiosios beisbolo lygos „Major League Baseball” (MLB) komanda. Daugeliui šis noras taip ir lieka svajonė, tačiau 16-mečio vilniečio troškimas po truputį pildosi.

„Vilniaus” beisbolo klubui atstovaujančiam metikui dėmesį rodo pajėgiausi JAV beisbolo klubai, o vasarą jis dalyvaus turnyre Floridoje. Dvejus metus iš eilės M. Balandis patenka tarp geriausių jaunųjų Europos beisbolininkų, kurie kviečiami į Europos MLB akademijas.

Balandžio 5–11 dienomis jis žaidė Barselonoje, kur vyko Europos MLB akademijų turnyras. Po šio turnyro iš 140 jaunųjų beisbolininkų iš pajėgiausių Europos beisbolo akademijų buvo atrinkti 25 jaunuoliai, kurie Europos rinktinei atstovavo birželio 16–24 dienomis JAV, Floridos valstijoje, vykusiame JAV 17-mečių čempionate. Čia, pirmą kartą šiame turnyre, žaidė ir Europos rinktinė. Šiose varžybose iš viso dalyvavo 300 komandų, o turnyro rungtynes stebėjo visų MLB komandų, universitetų skautai.

Atkreipė MLB klubų dėmesį

M. Balandis MLB klubų dėmesio jau yra sulaukęs. Pažiūrėti, kaip žai-

džia lietuvis, pernai į varžybas Švedijoje bei Kroatijoje buvo atvykę „New York Yankees”, „Baltimore Orioles”, „Los Angeles Dodgers”, „Minnesota Twins” ir „Cincinnati Reds” komandų atstovai. Pastarosios dvi komandos savo atstovus buvo atsiuntusios ir į Lietuvą. Lietuvį taip pat stebėjo „Boston Red Sox”, savo skautus į Švediją buvo atsiuntęs „Pittsburgh Pirates” klubas.

Amerikiečiai domėjosi viskuo: nuo Mariaus šeimos iki mokslų ir visokiausių smulkmenų. Jie atsakingai žiūri ne tik į žaidimą, bet ir į asmenybę, kaip žaidėjas gyvena ir elgiasi.

Marius yra labai darbštus. Drausmės atžvilgiu treneriai taip pat neturi priekaištų. Būna rungtynėse, kai palūžta, bet taip nutinka ir patyrusiems sportininkams. Šiaip jis yra gana tvirtas, praktiškai neturintis silpnų.

Tiesa, dėmesio sulaukusiam M. Balandžiui MLB klubai sutarties dar nepasiūlė. Jiems kyla abejonių dėl Mariaus metimo. Aukščiausiu lygiu rungtyniaujančių metikų metimo greitis turi siekti 90–95 mylias per valandą, o M. Balandžio metimo greitis siekia 88 mylias per valandą.

MLB klubų atstovai kol kas abejoja, ar lietuvis sugebės tokį greitį pasiekti. Būna metikų, kurie MLB nepasiekia 90 mylių per valandą, bet jų metimas toks, kad niekas negali pamušti. Klubai tokius žaidėjus ne vienus metus nuolat stebi universitetuose.

ATLANTIC Express Corp.

Siuntinių paėmimas iš namų: **630-774-2136**

Asmeninių siuntų tel.: **708-907-3000**

SIUNTINIŲ PRIĖMIMO VIETOS

NAUJA	Granitex 704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126 Tel: 630-898-1838
NAUJA	Biomed 360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6676
NAUJA	Biomed 2 4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706 Tel: 773-656-2430
NAUJA	Gelos Caves 6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634 Tel: 773-283-7701
NAUJA	Extreme Exteriors 3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176 Tel: 847-671-1155
	Excel Insurance 5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641 Tel: 773-777-4700
	Atlantic Express Chicago 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV auksuonų, asmens turto perkraustymą **1-708-599-9680**

Centrinio ofiso adresas.: **8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455**

Smiha 2819 83rd St. Darien, IL 60561 Tel: 630-427-0929
Lithuanian Plaza 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866
Kunigaikščių Užeiga 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622
Ruta 6551 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
Always With Flowers 1138 B S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339
Eurus Dell 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290
Wonders of Nature 714 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-793-1000

CHIRURGAI

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

GEDAS M. GRINIS, MD
Inkstų, pūslės ir prostatos gydymas bei chirurgija
HOLY FAMILY MEMORIAL UROLOGY
1818 Memorial Dr., Manitowoc, WI 54220
920-320-6344

VIDAUS LIGOS

EDMUNDAS VIŽINAS, MD, SC
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos susitarus

SURENDER LAL, MD
Specialybė - vidaus ligos
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Tel. 773-434-2123
Valandos susitarus

BENDRA PRAKTIKA

ANDRIUS KUDIRKA, MD, MPH
Bendros praktikos gydytojas
15300 West Ave. #221 South
Orland Park, IL 60462
708-590-5300
www.seimosgydytojas.com

AUSŲ, NOSIES, GERKLĖS LIGOS

VYTENIS GRYBAUSKAS, MD
SUSAN T. LYON, MD
Ausų, Nosies, Gerklės ligos,
Chirurgija, Klausos aparatai
7350 W. College Drive, Suite 208
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-9199

Apsilankykite
„DRAUGO“

internetinėje svetainėje
www.draugas.org

STUBURO IR SKAUSMO LIGOS

JONAS V. PRUNSKIS, MD
TERRI DALLAS-PRUNSKIS, MD
ANDREW J. YU, MD
SHINGO YANO, MD
CHADI YAACOU, MD
ir partneriai Illinois Pain Institute
Nugaros, sprando, galvos, sąnarių,
sužeidimų darbovietėje bei kitų vietų
skausmo diagnozės ir gydymo specialistai.
Itasca: 630-748-3300
Elgin: 847-289-8822
McHenry: 815-363-9595
Barrington: 847-852-2000
www.illinoispain.com

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų
skausmų gydymas

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, MD
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

LINAS SIDRYS, MD
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA – AKINIAI
2701 W 69th St., Chicago, IL
5850 W 111th St., Chicago Ridge, IL
Tel. 708-636-6622

DR. ELIGIJUS LELIS

Akių ligos ir chirurgija
1192 Walter St, Lemont, IL 60439
1051 Essington Rd. #200
Joliet, IL 60435
Tel. 815-723-1854

ODOS LIGŲ SPECIALISTAI**DR. K. JUCAS**

Odos ligų specialistas gydo odos
teigiamus ir neigiamus auglius ir žaizdas.
Kosmetinė chirurgija.
3235 W. 111 St, Chicago, IL 60655
773-233-0744 arba 773-489-4441

WWW.SKYTRIP.NET
info@skytrip.net

7 7 3 - 6 6 3 - 4 3 6 3**SIŪLOME:**

- Pigiausi avia bilietai į Vilnių, Kauną, Palangą.
- Poilsinės kelionės, pažintiniai turai į Las Vegas, Floridą, Havajus, Meksiką, Dominiką, Karibų salas.
- Kruizai.
- Skrydžiai iš Lietuvos.

KEPYKLA IR DELIKATESAI

6216 W. Archer Ave., Chicago, IL 60638
Tel. 773-581-8500

- Lietuviška duona ir raguoliai
- Vestuviniai ir įvairūs tortai
- Siunčiame mūsų produktus UPS
- Atidaryta 7 dienas per savaitę
- Aplankykite mūsų svetainę — www.racinebakery.com

“BAKE FOR ME” KAVINĖS

Kepyklos produktai ir užkandžiai miesto centre

321 N. Clark,
Chicago, IL 60654
312-644-7750

pirm. - penkt. nuo
6:30 v.r. iki 3:30 v.p.p.

4305 S. Halsted,
Chicago, IL 60609
773-624-9900

pirm. - penkt. nuo
6:30 v.r. iki 5:30 v.p.p.
šešt. nuo 8 v.r. iki 2 v.p.p.

**PADEDAME SURASTI, NUPIRKTI IR ATVEŽTI
AUTOMOBILIUS IŠ BET KURIO JAV AUKCIONO.
PERSIUNČIAME AUTOMOBILIUS IR DETALES.
ATLIEKAME AUTOMOBILIŲ REMONTĄ!**
Tel. 708-430-4710, 630-774-1192

Siūlome pigiausius skrydžius visomis oro linijomis
iš Čikagos ir kitų Amerikos miestų į

LIETUVĄ
VYTIS TOURS

www.vytistours.com

info@vytistours.com

1-800-778-9847

4024 235th St., Douglaston, NY 11363

Teiraukitės mūsų 2015 m. brošiūros. Ją galite patys išsispausdinti adresu:

www.vytistours.com

Specialios turistinės kelionės į Baltijos kraštus 2015 m.
Dėl informacijos skambinkite Ritai Penčylienei

Kainas sužinoti ir užsisakyti vietas galite

www.vytistours.com

Siūlome informaciją apie specialias nuolaidas

Atsiųskite savo el. pašto adresą

ATSTOVYBĖ ČIKAGOJE

Bronė Barakauskienė
Tel fax: 708-403-5717
mamabar3@aol.com

Rita Penčyliene
Tel fax: 708-923-0280
pencylar@comcast.net

tickets@doleris.com

1-800-514-9989

PIGIAUSI AVIA-BILIETAI Į LIETUVĄ IR EUROPA

SKAITYKITE
„DRAUGĄ“ GREIČIAU!
www.draugas.org

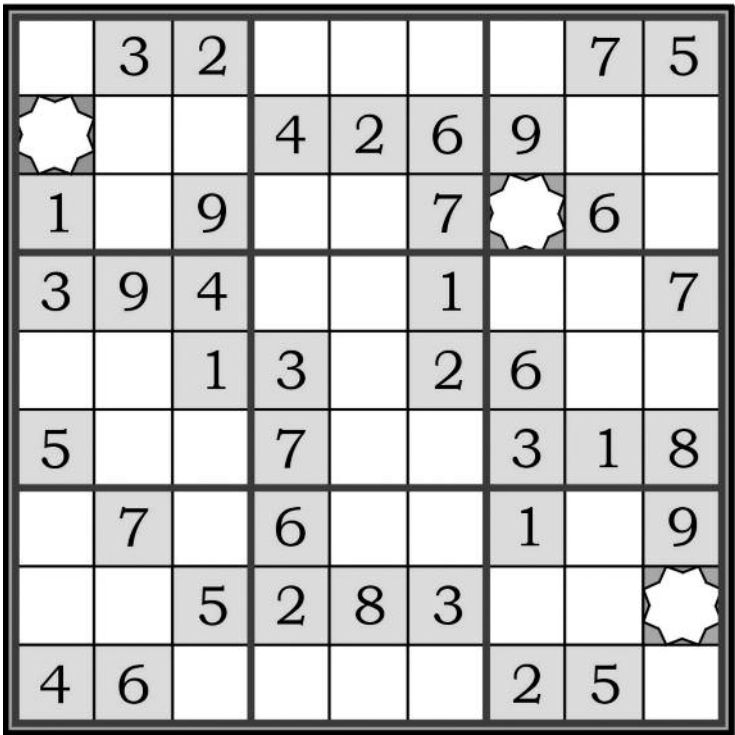
Pasidalinkite nuomone

facebook

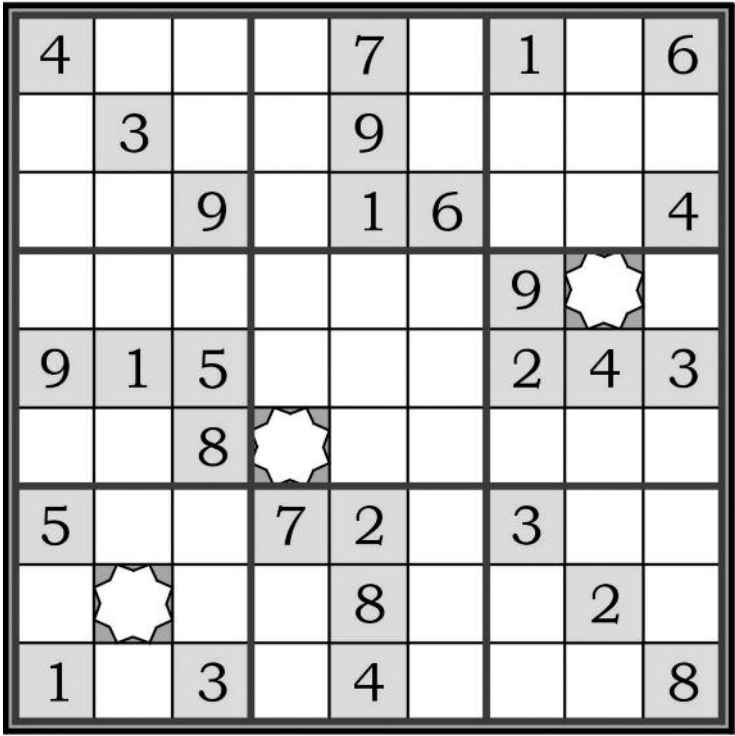
www.facebook.com/draugolaikrastis

Sudoku Nr. 94

Į tuščius langelius surašykite skaičius nuo 1 iki 9 taip, kad vienodi skaičiai nesikartotų nei eilutėse, nei stulpeliuose, nei 3X3 kvadratuose. Sudoku atsakymas – trijų skaitmenų pažymėtuose langeliuose suma.

□ + □ + □ = □

□ + □ + □ = □

15-os advokatų komanda | Ilgametė patirtis | Lietuviškai kalbantys profesionalai

Nekilnojamas turtas

Įmonių ir komercinė teisė

Paveldėjimo teisė JAV ir Lietuvoje

Atstovavimas teismuose

BOODELL & DOMANSKIS, LLC

Adomas Siudika
Teisininkas
(312) 938-4909
asiudika@boodlaw.com

Audra P. Karalius
Advokatė
(312) 219-8540
akaralius@boodlaw.com

A. Rimas Domanskis
Advokatas
(312) 540-1075
domanskis@boodlaw.com

Dainius R. Dumbrys
Advokatas
(312) 938-4905
ddumbrys@boodlaw.com

353 N. Clark Street
Suite 1800
Chicago, IL 60654
Fax: (312) 540-1162
www.boodellanddomanskis.com

„Draugo“ prenumeratoriai gali skaityti „Draugą“ internete be jokio papildomo mokesčio. Pageidaujantys turėtų parašyti apie tai administracijai:
administracija@draugas.org
ir gauti „log in“ bei slaptažodį.

SKAITYKITE „DRAUGĄ“ GREIČIAU!

DANTŲ GYDYTOJAI

DR. AUŠRINĖ SCHNEIDER
DANTŲ GYDYTOJA
Kalbame lietuviškai
10 S. 640 Kingery Highway
Willowbrook, IL 60527
Tel. 630-323-2245
Valandos susitarus

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Road, Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. 708-598-4055
Valandos susitarus

DR. RAMUNĖ MACIJAUŠKAS
Dantų gydytoja
9356 S. Roberts Road
Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-2131
Valandos susitarus

DR. DALIA E. CEPELĖ, DDS
Dantų gydytoja
10745 Winterset Dr.
Orland Park, IL 60467
708-873-9074
Valandos susitarus

DR. LINA POŠKUS
Dantų gydytoja
4635 W. 63 St.; Chicago, IL
Tel. 773-735-7730
9201 Broadway Ave., Brookfield
Tel. 708-387-2020

EUGENE C. DECKER, DDS, PC
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą.
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
**4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
25 E Washington, Ste1121,
Chicago, IL**
Tel. 708-422-8260

DR. GAILĖ V. ČERNIAUSKAS
DANTŲ GYDYTOJA
Amerikos „TOP DENTIST“ 2009 M.
318 W. Touhy Avenue
Park Ridge, IL 60068
Tel. 847-692-2303
www.parkridgesmiles.com

PILNA DANTŲ PRIEŽIŪRA:

- implantai
- tiltai, karūnos, protezai
- vaikų dantų gydymas
- šaknies kanalų valymas
- chirurgija
- parodontozės specialistas kabinete
- kosmetinės procedūros — „veneers“, balinimas • TMJ/TMD gydymas

DR. DALIA JODWALIS
Dantų gydytoja
15543 W. 127th St.
Suite 101, Lemont, IL
Tel. 630-243-1010
Valandos susitarus

DR. JOVITA KERELIS
DR. DAIVA BIDVA
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos pagal susitarimą

REAL ESTATE

**FIRST RATE
REAL ESTATE**

4545 W. 67th Street
Chicago, Illinois 60629
Bus: 773-767-2400
Cell: 312-805-4851
Fax: 773-767-9886
E-mail: ausra.padalino@gmail.com

Aušra Kriščiūnaitė Padalino
Broker/savininkė

Kalbame lietuviškai, ispaniškai, angliškai
 Patirtis – daugiau nei 25-eri metai

PERKAME
GINTARĄ
IR GINTARO DIRBINIUS:

- KAROLIUS
- APYRANKES
- SAGES
- PAKABUKUS
- IR KT.

TAIP PAT
GINTARO GRYNUOLIUS.
Atvykstame į namus.
Tel: 708-603-5494

DĖMESIO!
Perku miškus, žemes Lietuvoje. Gali būti nepilnai sutvarkyta nuosavybė, o už suteiktą informaciją – atsilygin-siu. **Tel. 630-340-9604**

Pirkčiau foto aparatus ir objektyvus:
Leica M arba Bessa II, Bessa rangefinder, Pro-minent, Perkeo rangefinder, Kardon apa-ratus su Heliar ar Apo Lanthar lenses. **Tel. 508-697-6602, Romas**

PASLAUGOS

PARDAVIMAS IR TAISYMAS
MIGLINAS TV
GE/RCA ATSTOVYBĖ
2346 W. 69th Street
Tel. 773-776-1486

SIŪLO DARBA

Reikalingi raštinės darbuotojai,
gerai mokantys anglų kalbą , turin-tys gerus kompiuterinius įgūdžius .
„Reziume“ prašome siųsti
agubo2011@yahoo.com

DRAUGAS
773-585-9500

SPYGLIAI IR DYGLIAI

Nešaukite ant savo vaikų

tu patekai į didžiulę bėdą

Pasilenkite prie pat jų ir tyliai sušnabždėkite, tai daug baisiau.

Mokinimas mokyklose ir auklėjimas namuose

ROMUALDAS KRIAUČIŪNAS

Amerikoje vaikai mokosi valdiškose arba privačiose mokyklose. Daug sveikatos ir energijos eikvojama kalbant apie jų naudą ir trūkumus. Atrodo, pamažu plečiasi bei populiarėja taip vadinamų „mokyklėlių namuose“ tinklas. Neseniai gavau rašinį, kuriame įdomiai pristatomas daugelį metų taikytas auklėjimas namuose. Tiems, kuriems per penkiasdešimt šie auklėjimo principai turėtų būti pažįstami. Prisiminkime kai kuriuos jų:

Mama mokė vertinti gerai atliktą darbą: „Jei jūs, vaikai, vienas kitą mušite ir kruvinsite, tai darykite lauke, nes aš ką tik baigiau namus valyti”. Mama išmokė religijos: „Melskis,

kad ta dėmė kilime išsivalytų”. Tėvas išmokė keliauti laike: „Jei nesusitvarkysi, aš tave nuspirsiu į sekančios savaitės vidurį”. Tėvas išmokė logikos: „Todėl, kad aš taip sakau. Štai kodėl”. Mama taip pat mokė logikos: „Jei iškrisi iš sūpynių ir nusisuksi sprandą, aš tavęs nevešiu į parduotuvę”. Mamos patarimai apie ateitį: „Žiūrėk, kad nešiotum švarias apatines kelnaites. Niekada nežinai, kada pateksi į kokią avariją”. Tėvas paaiškino, kas yra ironija: „Verkšlenk toliau ir aš tau tuoj duosiu geresnę priežastį”. Mama mokė ištvermės: „Čia sėdėsi iki baigsi valgyti špinatus ”. Mama supažindino su meteorologija: „Tavo kambarys atrodo lyg viesulo

nusiaustas”. Mama supažindino su veidmainiavimu: „Aš tau jau sakiau milijoną kartų, neperdėk”. Tėvas paaiškino apie gyvenimo ratą. „Aš tave atnešiau į šį pasaulį ir galiu tą kelionę ūmai užbaigti”. Mama mokė elgesio taisyklių: „Nustok elgesis kaip tavo tėvas”. Mama mokė kuklumo: „Pasaulyje yra milijonai vaikų, kurie neturi tokių žavių tėvų kaip tu”. Mama supažindino su lūkesčiais: „Palauk, kol grįšime namo”. Mama aiškino ką reiškia gauti: „Gausi iš tėvo, kai tik grįšime namo”. Mama supažindino su medicina: „Jeigu toliau žvairuosi, tavo akys tokios ir liks”. Tėvas mokė humoro: „Kai žolės

pjovimo mašinėlė tau nupjaus pirštus, nebėk pas mane”. Mama aiškino, kaip tapti suaugusiu: „Jei nevalgysi daržovių, niekada neužaugsi”. Mama mokė genetikos: „Tu esi kaip tavo tėvas”. Mama aiškino mano kilmę: „Uždaryk duris. Ar galvoji, kad esi tvarte gimęs/usi?”. Mama mokė išminties: „Kai sulauksi mano amžiaus, viską suprasi”. Tėvo filosofija: „Vieną dieną pats turėsi vaikų. Norėčiau, kad jie visi būtų tokie kaip tu”. P. S. Jei kas skaito „Draugo” „Spyglius dyglius”, seniai turėjo išmokti visko neimti į galvą per rimtai. Čia tik pasitikrinom.

R. John Rapšys

Merga ir bernas

(Pagal „Kalvelio” taktą)

Šoko merga per virvytę,
Per virvytę, per virvytę,
Šoko merga per virvytę,
Bet neperšoko tvoros.

Ėjo bernas į seklyčią,
Į seklyčią, į seklyčią,
Ėjo bernas į seklyčią,
Nepamatė jis mergos.

Kai abudu susidūrė,
Ji suriko ir pridūrė:
„Ai, žiūrėk, kur tu eini!
Prastas akis gal turi.”

Bet tas bernas nesupyko –
Liuokt per tvorą... ir pranyko.

Palanga

Dolskis kadaise dainavo:
„Palangos jūroj nuskendo mano meilė”,
Bet prisiminus jūros tiltą,
Kur valgėm šviežią duoną,
Sviestą, pomidorus su druska,
Man ir šiandien nuvarva ilga seilė.

Pelikanas

Aš Floridos pelikanas,
Tų pakrančių chuliganas,
Mano snapas – tikras maišas,
Ryju žuvis, kaip koks kvaišas,
O jei žuvų nepagaunu –
Kitų pagautas žuvis nudžiaunu.

Po nauja vaivorykste

Ponia mokytoja, aš turiu dvi mamas,
Kurios sako: „Nieieškok tėčio,
Jo nereikia, jo niekas nesuras”.

Atėjo pagaliau nauji laikai:
Turėti dvi mamas arba du tėčius
Yra gražu, sveika ir gerai.

Net ir Baltieji Rūmai
Sužibo vaivorykštės šviesa,
Kam reikia Švento Rašto?
Ten glūdi tik pasenusi dvasia!

Mokinukas klausia:
„Ar tai gali būt teisybė –
Ar čia nauja šeimų lygybė?
Lyg šiol, du ir du vis buvo keturi,
O kodėl dabar jau gaunasi penki?”

Mokytoja tarė:
„Vaikeli, tu daug ko negali suprasti,
Bet jei aš tau paaiškinčiau,
Galiu net savo darbą greit prarasti”.

Lietuviškų šv. Mišių tvarkaraštis
Čikagoje ir apylinkėse

Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia
6812 South Washtenaw Ave., Chicago, IL 60629

Liepos 3 d., penktadienį – 8 val. r.
Liepos 4 d., šeštadienį – 4 val. p. p.
Liepos 5 d., sekmadienį – 11 val. r.

Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapija
2745 West 44th St., Chicago, IL 60632

Liepos 5 d., sekmadienį – 10 val. r.

Šv. Antano bažnyčia
1510 South 50th Ave., Cicero, IL 60804

Liepos 5 d., sekmadienį – 8:45 val. r.

Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos parapija
14911-127th St., Lemont, IL 60439

Liepos 3 d., penktadienį – 8 val. r.
Liepos 4 d., šeštadienį – 8 val. r.
Liepos 5 d., sekmadienį – 9 ir 11 val. r. ir 6 val v.

Lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapija
5129 Wolf Road, Western Springs, IL 60558

Liepos 5 d., sekmadienį – 11:30 val. r.

Ziono parapija
9000 S. Menard Avenue, Oak Lawn, IL 60453

Liepos 5 d., sekmadienį – 11 val. r.

PETKUS & SON
FUNERAL DIRECTORS

SUMMIT, 7300 W. ARCHER AVE.
CICERO, 5940 W. 35 ST.
LEMONT, 12401 S. ARCHER AVE. (& DERBY RD.)
NATIONWIDE TOLL FREE (nemokamas)
Tel. 1-800-994-7600
www.petkusfuneralhomes.com

www.draugas.org/mirties.html

Su giliu liūdesiu pranešame, kad 2015 m. liepos 1 d. mirė mūsų mylimas vyras, tėvas ir senelis

A † A
EDUARDAS OLŠAUSKAS

Gimė 1922 m., Žeimių k., Salantų vls., Kretingos aps., Lietuvoje. 1944 m. pasitraukė į vakarus, o 1947 m. emigravo į Kanadą. Hamiltone sukūrė šeimą su Elena Laniauskaite. 1961 m. persikėlė į JAV.

Nuliūdę liko: žmona Elena, sūnus Vincas Olšauskas, duktė dr. Roma Kuprienė su vyru Sauliumi, anūkai: Vincas, Matas ir Lina Olšauskai, dr. Tomas su žmona dr. Isida, Petras su žmona Karla, Edvardas, Paulius ir Jonas Kupriai, Rima su vyru Andriumi ir dukrele Daiva Rusinai, velionio sesuo Emilija Pakalniškienė su šeima, mirusio brolio anūkas dr. Žygimantas Alšauskas su šeima.

Velionis buvo brolis Sibiro kankinio a.a. kun. dr. Kazimiero Olšausko, Los Angeles Šv. Kazimiero lietuvių parapijos buvusio klebono a.a. prel. dr. Algirdo Olšausko, a.a. Juozo, Karolio, Baltramiejaus, Česlovo, Vlado ir Vincento Olšauskų ir a.a. Magdalenos Bertienės.

Eduardas bus pašarvotas liepos 6 d., pirmadienį, 9 val. r. Šv. Antano lietuvių parapijos bažnyčioje, 1500 S. 50th Ave., Cicero, IL, kurioje 10 val. r. bus aukojamos gedulingos šv. Mišios. Po šv. Mišių velionis bus palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame visus artimuosius, draugus ir pažįstamus dalyvauti laidotuvėse.

Giliai liūdinti šeima

Laidot. direkt. J. Linhart & Sons 708-749-2255

A † A
VYTAUTAS PESECKAS

Mirė 2015 m. birželio 25 d. savo namuose, Beverly Shores, IN, sulaukęs daugiau nei 90 metų.

Liko žmona Janina, dukterys Audra ir Neringa; anūkai Savi ja ir Sean, trys proanūkai, sesuo Rima Augustaitis ir daug gimi nių.

Nuliūdusi šeima

Ilgamečiui Amerikos lietuvių Tautinės sąjungos East St. Louis ir Los Angeles skyrių pirmininkui

A † A
dr. POVILUI ŠVARCUI

Amžinybėn iškeliavus, nuoširdžią užuojautą reiškiamo žmonai ALDONAI, visai šeimai bei giminėms ir artimiesiems.

ALTS Čikagos skyrius

2015 m. birželio 26 d. mirė

A † A
VYTAS MACYS

Gilią užuojautą reiškiamo jo dukroms VIKTORIJAI ir MERI, sūnui RIČARDUI, visiems giminėms, draugams bei artimiesiems ir kartu liūdimė.

Ilsėkis ramybėje, mielas Vytai.

Sunny Hills, FL, Lietuvių Bendruomenė

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Liepos 6 d., pirmadienį, 1 val. p. p.** kviečiame visus vieningai giedoti Lietuvos himną prie Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčios Marquette Parke, kur bus iškelta lietuviška trišpalvė. Pasipuoškite lietuviška atributika. Po himno giedojimo parapijos salėje bus vaisės.

■ **Waukegan/Lake County ir gretimų apylinkių** lietuvių šeimų dėmesiai! Kiekvieną antrą mėnesio sekmadienį, 2 val. p. p. Santa Maria del Popolo parapijos koplyčioje vyks ta pamaldos lietuvių kalba. Koplyčios adre-

sas – 116 N. Lake St., Mundelein, IL 60060. Antrąjį š. m. pusmetį lietuviškos pamaldos vyks: liepos 12 d.; rugpjūčio 9 d.; rugsėjo 13 d.; spalio 11 d.; lapkričio 8 d.; gruodžio 13 d. Maloniai kviečiame gausiai dalyvauti lietuviškose pamaldose. Daugiau informacijos tel. 224-717-1463

■ **Lemontiškių dėmesiai!** Dar yra kelios vietos autobuse į Dainų šventę liepos 5 d. Skambinkite tel. 630-257-5613. Renkamės prie Pal. J. Matulaičio misijos 10:45 val. r.

Išrinkti dailiausi lietuvių tautiniai kostiumai

Kategorijoje „Asmeninis vaikiškas tautinis kostiumas“ geriausiais komisija išrinko dvy-nukių Saulės ir Aukšės Dovydenaičių iš Vilniaus kostiumus.

Apdovanojimą už „Geriausius folkloro kolektyvo tautinius kostiumus“ pelnė Klaipėdos etnokultūros centro folkloro ansamblis „Alka“.

Nuvilnijo pirmą kartą rengiamas Lietuvių tautinio kostiumo konkursas. Birželio 29 d. LRT televizijoje vykusiame šventiniame renginyje „Išlausta tapatybė“ apie 200 suaugu-sių ir vaikų rodė skirtingų etnografinių regionų, kraštų ir vietovių drabužius.

Žinoma, kad tokius konkursus šaulių ir jaunųjų ūkininkų organizacijos rengė ir tar-pukario Lietuvoje. Atgaivinti gražią tradiciją po daugybės metų ir įtvirtinti naują – minėti Tautinio kostiumo dieną kartu su Valstybės švente – sumanė Lietuvos liau-dies kultūros centras, jau pernai, per Dainų šventės Dainų dieną liepos 6-ąją, raginęs puoš-tis bent jau kostiumo detale.

Finalinio turo nugalėtojus rinko specialistų, žymių visuomenės ir kultūros žmonių vertinimo komisija: režisierius Gytis Padegimas, žurnalistė Edita Mildažytė, poetas Vla-das Braziūnas, Lietuvos liaudies kultūros centro direktorius Saulius Liausa ir kiti. Daly-vių pristatyti kostiumai buvo vertinami pagal tai, kaip jie atspindi vieną ar kitą istorinį laikotarpį, regioną, kokia jų dalių – audinių, rankdarbių ir siuvinių – kokybė, kaip rūbas derėjo su jį pristačiusiais žmonėmis.

Apdovanojimas už „Geriausius šeimos tautinius kostiumus“ atiteko Vainučių šeimai iš Vilniaus, „Geriausio asmeninio tautinio kostiumo“ apdovanojimą gavo Alvyda Česie-nė iš Kauno, kategorijoje „Asmeninis vaikiškas tautinis kostiumas“ šaunisiai pasirodė dvynukės Saulė ir Aukšė Dovydenaitės iš Vilniaus, „Geriausiais bendrijos tautiniais kos-tiumais“ paskelbti Lietuvos didžiosios kunigaikštienės Birutės Klaipėdos regiono karininkų šeimų moterų draugijos drabužiai, kategorijoje „Geriasi mėgėjų meno kolektyvo tau-tiniai kostiumai“ komisijos sprendimu nugalėtoju pripažintas jaunimo tautinių šokių ko-lektyvas „Žemyna“ iš Kybartų, o už „Geriausius folkloro kolektyvo tautinius kostiumus“ buvo apdovanotas Klaipėdos etnokultūros centro folkloro ansamblis „Alka“.

Lietuvos liaudies kultūros centro info ir nuotr.

Kun. Lukas Laniauskas, SJ
aukos šv. Mišias sekmadienį, liepos 12 dieną, 11 val. ryto
Pal. Jurgio Matulaičio Misijoje.

Po pamaldų - susitikimas su t. Luku, SJ, - kviečiame!
Bus patiekta kava ir lengvos vaisės.
Rengia Baltijos jėzuitų plėtros projekto Taryba

BALTIC JESUIT ADVANCEMENT PROJECT

1380 Castlewood Dr., Lemont IL 60439. Tel: (630)243-6234; facebook.com/BJAProject

California Lithuanian Credit Union

Santa Monica, CA

(310) 828-7095

info@clcu.org

0.85% Taupomoji Sąskaita 2.00% 3 Metų CD

1.40% IRA

2.25% 3 Metų IRA CD

Valdžios apdrausta iki \$250,000

Advokatas

YTENIS LIETUVNINKAS

4536 W. 63 Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvės nuo „Draugo“)

Tel. 773-284-0100

Namams pirkti paskolos

duodamos mažais mėnesiniais
įmokėjimais ir prieinamais nuosimčiais.
Kreipkitės į

Mutual Federal Bank,
2212 West Cermak Road.
Tel. (773) 847-7747

[www.draugas.org/
kalendorius.html](http://www.draugas.org/kalendorius.html)

Beverly Shores, Indiana: parduo-damas unikalus, su vaizdu į Michigan ežerą, žemės sklypas (31.024 SF). Kaina – **\$595,000** Pasiteirauti tel. **312-623-6100** (angliškai) arba **773-818-3981** (lietuviškai)

HOME MADE EUROPEAN CUISINE
Dine-In Carry-Out Banquets Catering

Monday closed
Tue - Fri 10am - 8pm
Saturday 10am - 4pm
Sunday 11am - 5pm

6551 South Cass Ave.
Westmont, IL 60559

630 964 7882

DRAUGO KALENDORIUS
www.draugas.org/kalendorius.html